

Ročník 1
Číslo 4
(Západ
ročník 14
číslo 6)

Západ

today

\$ 4.00
mimo
Československo
10 Kčs
v
Československu

ČTENÁŘŮM ZÁPADU TODAY

PF '93
Jana Křiváková

KB
KOMERČNÍ
BANKA, a.s.

On 19 February 1992 Komerční banka, a.s. became the first commercial bank in the former Eastern bloc countries to introduce an on-line Automated Teller Machine network /Bankomat/ and international accepts both domestic and international EuroCard / MasterCard and Citrus Cards.

Západ

LOCATION AND ATM TYPE

LOCATION	ATM TYPE	FOR EUROCARD / EUROCARD PLUS	FOR CITRUS / CITRUS PLUS
KB Praha 1	ATM	Yes	Yes
KB Praha 2	ATM	Yes	Yes
KB Praha 3	ATM	Yes	Yes
KB Praha 4	ATM	Yes	Yes
KB Praha 5	ATM	Yes	Yes
KB Praha 6	ATM	Yes	Yes
KB Praha 7	ATM	Yes	Yes
KB Praha 8	ATM	Yes	Yes
KB Praha 9	ATM	Yes	Yes
KB Praha 10	ATM	Yes	Yes
KB Praha 11	ATM	Yes	Yes
KB Praha 12	ATM	Yes	Yes
KB Praha 13	ATM	Yes	Yes
KB Praha 14	ATM	Yes	Yes
KB Praha 15	ATM	Yes	Yes
KB Praha 16	ATM	Yes	Yes
KB Praha 17	ATM	Yes	Yes
KB Praha 18	ATM	Yes	Yes
KB Praha 19	ATM	Yes	Yes
KB Praha 20	ATM	Yes	Yes

Západ

Časopis pro Čechy a Slováky

ROČNÍK 1. ČÍSLO 4 PROSINEC 1992

ZAPAD (TODAY), BI-MONTHLY FOR CZECHS AND SLOVAKS ABROAD

vydává: Západ Today, (Canada)

ISSN - 1210 - 2865

vydavatel v ČSFR: COMET, Žerotínova 59, 130 00 Praha 3

redakční rada: Jan Beneš, Vladimír Bystrov ml., Karel Helmich, Ivan Mucha, Josef Randa, Stanislav Reiniš, Eva Rheinwaldová, Věra Rollerová, Ota Ulč, Monika Vydrová

redaktoři mimo ČSFR: Stanislav Reiniš, University of Waterloo, ONT N2L 361 Canada, a Ota Ulč, 124 Martha RD Vestal NY 13850 USA

redaktor pro ČSFR: Karel Helmich

Adresa redakce a administrace v ČSFR: Žerotínova 59, 130 00 Praha 3, TEL/FAX 276615

Články nemusí vyjadřovat názory redakce.

Redakce si vyhrazuje právo na zkrácení a úpravu příspěvků.

Redakční uzávěrka vždy 15. ledna, března, května, července, září, listopadu.

administrátorka mimo ČSFR: Milada Reinišová

Adresa redakce a administrace v zahraničí: Západ Today, Box 228, Heidelberg, Ont Canada NOB IYO, Telefon (519)746-5095 nebo (519)699-4748.

FAX (519)699-6171

Předplatné příspěvky na tiskový fond, inzerci a změny adres zasílejte na adresy administraci.

Grafická úprava: Antonín Chmel

Tisk: PRESSART, s. p., Sámova 12, 100 00 Praha 10 - Vršovice,

DOPISOVATELÉ:

ČSFR: Stanislav Auský, Karel Hvizďala, Milan Kenda, Jan Mlynářík, Jiří R. Moravec, Vladimír Škutina, Josef Staněk, Anna Slovákova-Vacková

KANADA: Vladimír Cícha, Jan Drábek, Richard Drtina, Pavel Kantorek, Jiří Krupička, Viktor Labský, Marta Procházková, Josef Škvorecký, Zdena Salivarová, Václav Táborský, Aleš Zeman

USA: Blanka Jičínská, Vladimír Kříž, Eva Limanová, Iva Pekárková, Jiří Sýkora, Leoš Zeman

AUSTRÁLIE: Petr Hrubý, Jan Jirásek, Jaroslav Kovaříček, Miloš Ondrášek

DÁNSKO: Jaroslav Pavlík

JIŽNÍ AMERIKA: Robert Lamberg (Argentina)

NĚMECKO: Antonín Brousek, Ota Filip, Karel Kryl, Antonín Měšťan, Jan Pulda, Pavel Taussig, Karel Trinkewitz

SKANDINÁVIE: Michael Kouúpek (Norsko), Helena Kosková (Švédsko), Jan Kristofori (Norsko)

ŠVÝCARSKO: Dušan Šimko

HOLANDESKO: Radek Kučera

VELKÁ BRITÁNIE: Jan Křesadlo

FRANCIE: Ivan Kraus

BELGIE: Michaela Swinkelsová

RAKOUSKO: Ivan Medek

PŘEDPLATNÉ:	1. rok:		2 roky:		Doživotní předplatné:	Jedno číslo:
	ČSFR	60 Kčs				
KANADA a ostatní země (letecky)	US\$ 24.00	US\$ 40.00	US\$ 400.00	US\$ 400.00	US\$ 4.00	
	CAN\$ 24.00	CAN\$ 40.00	CAN\$ 400.00	CAN\$ 400.00	CAN\$ 4.00	

Odběratelé v USA a Kanadě mohou platit osobním šekem.

V ostatních zemích bankovním příkazem nebo mezinárodní poštovní poukázkou (patrně nejvýhodnější pro evropské předplatitele).

Předplatné v Evropě lze poukázat na poštovní účet číslo 98601-202 u poštovního šekového úřadu 2000 Hamburg, BRD. Bankovní směrové číslo je 200 100 20.

Předplatitelé v ČSFR mohou poukázat platku na složenku typu A číslo účtu Investiční banky 3247-201/0510 variabilní symbol 92

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvem pošt Praha č.j. 1254/92 - NP dne 29. 10. 1992

OBSAH

ČESKÁ REPUBLIKA - SAMOSTATNÝ STÁT . . .	1
Milan Švankmajer	
SVOBODNÉ CHORVATSKÉ VOLBY	3
Stanislav Reiniš	
JAKO ZA JIŘÍHO Z PODĚBRAD	4
Šárka Helmichová	
JAK JE TO MOŽNÉ?	5
Jan Šmíd	
ZELENÉ BARETY	6
Jiří R. Moravec	
ŠPION, KTERÝ ZACHRÁNIL SVĚT	8
Václav Táborský	
ZPRÁVA JEJÍMU VELIČENSTVU	10
Dušan Neumann	
RUSKÝ VÝVOZ ZLOČINNOSTI DO USA . . .	12
Ota Ulč	
SEKRETÁŘKA A-4	14
Pavína Pilcová	
AIDS, NEMOC CHUDÝCH?	17
Barbora Kubátová	
JÁ, AGENT	19
Vladimír Škutina	
OTEVŘENÝ DOPIS PETRU CIBULKOVI . . .	19
Aleš Březina	
LÁZNĚ	20
Eva Rheinwaldová	
AFÉRKY Z ČESKÝCH LUHŮ A HÁJŮ	21
-r-	
MOJE VĚČNÉ MOTIVY	22
Anna Slovákova-Vacková	
PTÁCI A POTKANI	23
Jára Kohout	
PÁTER VRBA Z LÍPOVÉ ULICE	23
Karel Helmich	
... A POTOM POČKÁME NA GODOTA	25
-r-	
AUTOR SVÉHO DIVADLA	27
Jiří Seydler	
DIVADELNÍ SEZÓNA 1992-1993	28
Jiří Poch	
NO COMMENT	29
-r-	
TŘINÁCT MEDAILÍ Z BARCELONY	29
Vít Straňák	
PŘIŠLO POŠTOU	30
-r-	
VÁŽNĚ I NEVÁŽNĚ	32
-r-	

Na titulu: Jára Kohout
na fotografii ALENY NOSKOVÉ (Praha)

INZERÁT, OTIŠTĚNÝ V ZÁPADU TODAY
SI ZÁJEMCI PŘEČTOU V CELÉM SVĚTĚ

Česká republika – samostatný stát

MILAN ŠVANKMAJER, Praha

Vznik Československa v roce 1918 byl dán především tím, že obě mocnosti, soupeřící o nadvládu nad střední Evropou – Německo a Rusko – nemohly do procesu rozpadu Habsburské monarchie zasáhnout. Německo bylo poraženo a Rusko rozvráceno. Bez závazných záruk Německa a Ruska mohlo Československo existovat jako svrchovaný stát jen potud, pokud by se tyto velmoci nemohly vrátit ke své expanzivní politice.

Po roce 1918 podlehlí mnozí iluzi, že stav stvrzený vítěznými versailleskými mocnostmi je dlouhodobý a stabilní. Československo převzalo a plnilo z vůle Trojdhody úlohu jakéhosi „důvěrníka“ dohodových mocností ve střední Evropě a bylo pro tuto svoji úlohu také „odměněno“ (Žitný ostrov, Podkarpatská Rus, podpora ve věci Těšínska). Československo se začalo rozpadat ve chvíli, kdy se začal rozpadat versailleský systém.

Porážkou Německa ve druhé světové válce a začleněním Československa do sovětského východního bloku byl tento proces rozpadu zbrzděn. Nyní pokračuje. Na pořad dne přichází rozdělení Československa a vytvoření samostatného Českého státu. Je třeba si položit otázku, jaké je jeho mezinárodní postavení, jaké jsou jeho zahraničně politické priority, problémy a zájmy.

GLOBALNÍ GEOPOLITICKÉ SOUVISLOSTI

Těm, kdo touží po pevném a neměnném řádu věcí tohoto světa, nastávají těžké časy. Zhroucením sovětského impéria se zhroutilo bipolární mocenské rozdělení světa a utváří se zcela nová struktura. Téměř vše je v pohybu v důsledku mocenského zemětřesení, jehož epicentrem je rozpadající se euroasijská supervelmoc.

Mnozí po roce 1989 očekávali, že svět bude ovládnán Spojenými státy. Dnes zjišťujeme, že svět spíše směřuje k mocenskému polycentru, v němž mají sice USA výsadní postavení, ale o „novém řádu světa“ zřejmě nemohou rozhodovat samy.

NĚMECKO

Pro Českou republiku má tento globální mocenský pohyb velký význam, hlavně v tom, že soupeření Ruska s Německem o ovládnání střední Evropy – jehož oběti byly především české země a Polsko – se historicky vyčerpalo. Další vývoj půjde zřejmě hlavně směrem ekonomického soutěžení a soupeření. A v něm Rusko nebude po dlouhou dobu subjektem, ale objektem.

Vztah české společnosti k Rusku byl předurčován vztahem k Německu, obavami z germanizace a pohlcení německým živlem. Byl to vztah nacionálně obranářský. Ze svých iluzí o Rusku jsme se dokonale vyléčili v roce 1968. Pochopili jsme, že mohutný východní soused je se svým imperiálním apetitem stejným nebezpečím, jako expanzionismus německý.

Rozpadem sovětského impéria ovšem česká otázka vyřešena není. Dál trvají rozpaky a nejistota, kam směřuje a oč usiluje Německo. Vztahy k Německu se nyní staly dominujícím českým problémem. Nelze přehlédnout, že v Německu jsou politické síly, které probouzejí k životu staré velmocenské představy. Ostatně Německo evropskou velmocí skutečně je. Kancléř H. Kohl to řekl zcela srozumitelně: „*Máme 80 miliónů obyvatel a jsme silnější; to nemohu popřít. V Evropě jsme ekonomickou velmocí číslo jedna; to nemohu popřít. Jsme hlavní politickou velmocí v Evropě; ani to nemohu popřít.*“ Opravdu by bylo naivní to popřít. Nyní jde o to, jak a k čemu bude tato obrovitá síla použita.

Ti, kdo se dnes v Německu přímo či nepřímo znovu hlásí k velmocenskému ovládnutí středoevropského prostoru, stojí spíše na periferii německého politického života a zatím nic nenasvědčuje tomu, že na tomto okraji nezůstanou. To ale neznamená, že by si jich neměla česká politika všimnout.

Na rozdíl od těch, kdo by se snad chtěli vrátit k politice doby minulé, si budoucí evropskou integraci nepředstavujeme jako „velké Německo“ a zbytek Evropy, ale jako integraci v rozdílnosti. Jako spolupráci svrchovaných národů, které se ve svém zájmu společně a souběžně vzdávají některých prvků své svrchovanosti ve prospěch společných autorit nadnárodních a nadstátních. Integrace, v níž jedna část usiluje o ovládnutí druhé, není integrací, ale skrytou expanzí.

Podstatným signálem, který umožní

konkretizovat představy o další orientaci německé politiky bude přijetí či odmítnutí maastrichtské dohody. Pokud se potvrdí, že Maastricht je narozené mrtvé dítě, bude to konec snah o evropskou integraci v její dnešní podobě. Definitivně tím skončí úvahy na téma, zda Německo bude evropské, či Evropa německá. V Evropě se v takovém případě zformují dvě mocenská a ekonomická centra – Evropské společenství a Německo. To nemusí být pro českou politiku důvodem ke zděšení, pokud si dvě německé generace, které vyrostly v demokracii, nedají vnutit dobrodružné návraty do minulosti.

V politicky vratkém mocenském vakuu, které vzniklo ve střední Evropě po roce 1989, by si Česká republika neměla v mocenském polycentrismu, který se dnes formuje, nechat vnutit jednostrannou orientaci pouze na jediné z nových mocenských center. Měla by rozvíjet vazby i na další mocné tohoto světa (zejména ES a USA), podporovat iniciativy směřující k integracím a bezpečnostním svazkům nadnárodním a nadstátním a aktivně se do nich zapojovat.

SLOVENSKO

Pro Českou republiku (a ovšem nejen pro ni) velmi vážným důsledkem rozpadu sovětského impéria je vlna národně osvobozeneckých snah, přerůstající často v bojovný nacionalismus. Tento příval zasahuje celé někdejší vnější

dějiny i současnost

i vnitřní sovětské impérium a nemilosrdně bortí hradby a hráze, jimiž byly národy této oblasti až dosud spoutávány. Každý novodobý národ – byť sebemenší – se snaží konstituovat se jako národ státní. Odmítá a neuznává postavení „mladšího bratra“ v mnohonárodním státě. Je přesvědčen, že teprve vlastní svrchovaný stát mu umožní vyřešit všechny jeho problémy. Proto je tužbě po vlastním státě ochoten obětovat všechno ostatní.

Je to sen, který si každý národ musí dosnit až do konce. Žádné násilí, ani rozum – nic nemůže národy z toho snu probudit. Musí se probudit samy. Musí samy narazit na meze a hranice možností, které jim poskytuje jejich národní stát. Musí se samy tak říkajíc historicky znemožnit. Musí být samy konfrontovány se skutečností, že národní stát, o který ve svém „svatém boji“ o práva (vlastního) národa usilují, není konečným řešením jejich snah o lepší příští. Musí samy řešit všechny své problémy – vztah

k menšinám, otázky své bezpečnosti, limity dané přírodními zdroji, ekonomickým potenciálem a případně i mezinárodněpolitickou izolací, v níž se mohou ocitnout. A teprve potom, na základě vlastní přímé zkušenosti a pouze takto, se historie znovu posune jinam – k integraci nadnárodní a nadstátní.

Může-li tento svět něco udělat, pak by měl usnadnit emancipaci a sebeurčení všech novodobých národů a přimět je – třeba i velmi důraznými a pokud to bude nutné i tvrdými sankcemi – k tomu, aby se chovaly ke svým menšinám a sousedům stejně, jako si přejí, aby se ostatní chovali vůči nim. Pouze takto narazí tyto národy na hranice možností svého rozvoje a se stejnou urputností, s níž dnes staví kolem sebe hraniční kameny, je samy budou bořit. Nesmí je bořit někdo jiný. Musí to udělat samy a ze své svobodné vůle.

Čím dříve pochopíme, že jsme svědky dějinného pohybu, který je přirozeným projevem civilizačního vývoje, tím méně bude obětí a utrpení, které tento pohyb s sebou přináší.

Proto rozdělení Československa a vznik samostatné Slovenské republiky nelze považovat za dějinnou katastrofu, ale za výsledek nutného vývoje. Ten lze sice na čas zbrzdít, ale zastavit jej nelze.

Slovensko ovšem není hlavním geopolitickým problémem České republiky. Tím je Německo. Dnešní téměř výlučné soustředění české politiky na řešení vztahu k Slovenské republice je přechodné. Slovenská republika nemůže významněji ovlivnit nebo ohrozit mezinárodní postavení České republiky, pokud Česká republika nebude svázána se Slovenskem bezprostředními a ekonomickými problémy. Takové závazky by mohly Českou republiku nejenom ekonomicky vyčerpávat, ale i vtáhnout do konfliktů velmi vzdálených jejím zájmům a prioritám.

VISEGRÁDSKÁ TROJKA

Vznikem samostatné Slovenské republiky ztrácí Česká republika společné hranice s Maďarskem a Ukrajinou. Ještě více se vzdálí evropskému východu a mnohem větší význam budou pro ni mít vztahy se zeměmi střední Evropy. Musí si proto racionálněji než dosud definovat své zájmy zejména vůči Polsku a Maďarsku.

Visegrádská trojka je ve své dnešní podobě společenstvím chudých, v němž se všichni vzájemně ujišťují solidaritou v úsilí o společný vstup do Evropy. Přitom všichni vědí, že reálné možnosti členů Trojky vyrovnat se ekonomicky s „prvním světem“ jsou velmi rozdílné. A časem se budou tyto rozdíly zvětšovat.

V Polsku a Maďarsku jsou jistě mnozí skutečně velmi znepokojeni tím, že se Československo rozpadá. Ne snad proto, že by se příliš obávali (ostatně nepravděpodobně) dramatické eskalace sporů mezi Čechy a Slováky. Důvod je jiný – pokud vznikne samostatná Česká republika, může se brzy zjistit, že dosavadní víceméně vyvážené šance zemí Trojky přiblížit se „prvnímu světu“ se

Snímek Josefa Molina

hroutí. České země – kdysi „průmyslová lokomotiva“ habsburské říše, se mohou dostat před všechny ostatní aspiranty na ekonomický vstup do Evropy, předstihnout je a trojka (resp. čtyřka) ztratí svůj základní argument existence.

Visegrádská trojka by však přesto měla být zachována, neboť představuje základnu překonávání možných vzájemných konfliktů i hledání společných zájmů. O „vstupu do Evropy“ rozhodovat ovšem nebude. Ten je založen v optimálním využití společenských a ekonomických sil jednotlivých zemí Trojky.

UKRAJINA

Vznikem Ukrajinské republiky se mezi Českou republikou a Ruskou federací vytváří velký stát, který ji odděluje od ostatních zemí rozpadajícího se euroasijského impéria. Česká republika je takto více „vzdálena“ chaosu a konfliktů v těchto zemích. Upevňování státní svrchovanosti a stability Ukrajinské republiky patří proto k hlavním prioritám českých národních zájmů. Česká republika nemá hranice s Ukrajinou a Ukrajina není v české společnosti spojována se sovětskou nadvládou. Neexistují žádné vzájemné spory a rozdělením Československa ztratí ve vztazích České republiky a Ukrajiny otázka Zakarpatské Ukrajiny jakýkoli význam. Případné spory Ukrajiny se Slovenskou republikou by neměly ovlivnit vytváření dobrých vztahů České republiky s Ukrajinou. Měla by důsledně stát stranou těchto možných sporů.

RUSKÁ FEDERACE

Rusko představuje dnes 70 % potenciálu bývalého SSSR. Vláda Ruské federace bude stále více konfrontována s nacionálně i ekonomicky motivovaným separatismem jednotlivých oblastí svého obrovitého území. Rusko ve své dnešní podobě představuje mohutný potenciál chaosu, sociálních a národních konfliktů.

Dominantní mocenská role Ruska v centrální Evropě skončila. Může se v budoucnu prosadit jako významný stát evropského kontinentu, avšak již nikoli silou svých armád, ale především výkonností a efektivností své ekonomiky. Tento

cíl je v nedohlednu. Česká republika musí vycházet z reality ekonomického převládání Německa ve střední Evropě. To naprosto neznamená, že by to nutně muselo vést k ohrožení, či zpochybnění svrchovanosti a nezávislosti České republiky. Budeme se muset ovšem postupně vzdávat atributů své státní svrchovanosti. Ale pouze a jen v té míře, v jaké se jich v zájmu integračních procesů nadnárodních a nadstátních budou vzdávat i ostatní země. Především Německo, Polsko, Slovenská republika, Maďarsko, Ukrajina a Rusko.

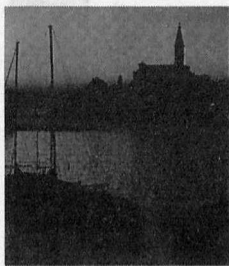
Zahraniční politika demokratického státu je neustálým hledáním vyváženého kompromisu mezi principy a zájmy. Politika, založená pouze na principech, je nerealistickým vizionářstvím. Politika, založená pouze na zájmech, neschopná investovat do společných zájmů této civilizace, do společného úsilí o občanské svobody a demokracii, vede k izolaci.

Budoucí mezinárodní postavení České republiky bude v rozhodující míře určováno její vnitřní ekonomickou, politickou a společenskou stabilitou. Pokud Německo zůstane ve svazku západních demokracií a pokud se Česká republika nenechá vtáhnout do možných konfliktů Slovenské republiky s Maďarskem a pokud se dokáže vyhnout případnému zhoršování vztahů k Polsku a Německu, má dobré vyhlídky na stabilnější státní existenci, než mělo vnitřní národnostními konflikty oslabované Československo, které se nakonec stalo obětí nacistického Německa a poté Sovětského svazu. Vše nasvědčuje tomu, že potenciál jejich imperiální expanze se zřejmě vyčerpá.

Česká republika má nejméně po jednu až dvě generace historickou šanci konstituovat se a upevnit jako demokratický stát. Má na co navázat – meziválečné Československo bylo přes všechny své slabiny slušným a spolehlivým základem, z něhož lze vycházet.

*PhDr. Milan Švankmajer, CSc.,
je ředitelem*

*Ústavu dějin střední a východní Evropy
Československé akademie věd*

Svobodné chorvatské volby

STANISLAV REINIŠ, Kanada

V srpnu tohoto roku, uprostřed války, ve které soused zabíjí souseda, a nikdo nechápe proč, se v Chorvatsku konaly prezidentské a parlamentní volby. Dozvěděl jsem se o nich z kanadských novin, kde se zprávy o nich objevily na prvních stranách. Záběry z těchto voleb probíhaly i v televizi, a to vše proto, že nový post-komunistický chorvatský volební zákon dovoluje totiž i účast těch voličů, kteří trvale žijí v zahraničí. Ve všech zemích světa, kde jsou Chorvati roztroušeni, byla zřízena volební střediska, vybráni volební komisaři, a volby proběhly svobodně a důstojně.

V Kanadě není zatím chorvatské vyslanectví, ale hovořil jsem s panem Bazičem, zástupcem chorvatské vlády, který neoficiálně zastává v Kanadě funkci ambasadora, konsula, vedoucího tiskového oddělení, chargé d'affaires i všechny ostatní funkce, kolik jich na vyslanectví bývá. V tomto případě řídil chorvatské volby v celé Kanadě.

Vyprávěl mi o starých lidech, kteří se slzami v očích poprvé v životě přistupovali k volebním urnám nového chorvatského státu a když do nich vložili svůj volební lístek, žehnali je křížem, i o nadšení, se kterým lidé přijížděli zdaleka do volebních středisek (v Kanadě zdaleka opravdu znamená zdaleka). O tom, co to pro ně znamenalo, když jim jejich vlast dala právo, vyjádřit se k tomu, kdo Chorvatsko povede k demokracii. Ono je to pár hlasů, řekl mi, a výsledky voleb podstatně neovlivnily. Pro ty, kteří již desítky let žijí v zahraničí, však volby znamenaly mnoho. To byl snad největší politický smysl, které volby v zahraničí měly.

Chudé Chorvatsko, kde lidé hladovějí a brání svoje životy, bez vybudovaného systému zahraničních zastupitelských úřadů, dokázalo během několika dní zorganizovat celosvětovou akci. Nevěřil jsem svým ušima, když mi pan Bazič řekl, kolik to vše stálo. V Kanadě, kde lidé jsou roztroušeni od moře k moři, s pětihodinovým časovým rozdílem, bylo mezi Novým Foundlandem a Vancouverem narychlo zřízeno 21 volebních středisek. Kanadská vláda musela volby nejprve povolit, a povolila je za té podmínky, že se budou konat v soukromých domech Chorvatů nebo v chorvatských klubech a kostelích.

Na všechno bylo málo času. Na organizaci těchto voleb měli kanadští Chorvati pouhé dva týdny.

Skoro všude se volilo v chorvatských kostelích. Faráři poskytli svoje telefony, faxy, místnosti, a pomohli vytvořit volební komise. Ve volebních komisích směli být jen ti, kteří nebyli v žádné politické straně. Zástupci politických stran mohli jen přihlížet a sledovat, zda volby probíhají regulérně. Většina věcí se, jak je tady všeobecně zvykem, dělala dobrovolnou nepla-

cenou prací. Na tu jsou funkcionáři národních spolků v Kanadě odjakživa zvyklí.

Z Chorvatska přijeli dva organizátoři, zástupci Ústřední volební komise, kteří s sebou přivezli volební lístky a další volební materiály. Celá Kanada byla rozdělena na dvě části, východní měla svého hlavního organizátora v Torontu, západní ve Vancouveru. Zástupci všech volebních středisek se sjeli týden před volbami na krátkou instruktáž do těchto dvou míst.

Pan Bazič mi řekl: „Letadlo pro dva lidi z Chorvatska do Kanady něco stálo, pak bydleli v hotelu, také museli jíst, museli jsme natisknout určité materiály – pořídili jsme naše kanadské volby za patnáct tisíc kanadských dolarů. Zástupci volební komise však jeli i do jiných zemí, do Austrálie a USA a do evropských zemí, těm se také musela platit cesta. Dohromady to vše ale moc nestálo. Snažili jsme se volby dělat ekonomicky.“

Do volebních seznamů byli zapsáni pouze ti, kdo prokázali chorvatskou státní příslušnost rodným listem nebo dalším platným dokladem. Ti mladí, kteří se narodili v zahraničí, museli přinést křestní listy a oddací listy svých rodičů. Volilo asi patnáct tisíc voličů.

Chorvati odevzdávali dva hlasy: Jeden pro prezidenta, který byl zvolen přímo, a jeden pro politickou stranu. Zahraniční hlasy se přičítaly ústředně k hlasům, které získaly politické strany jako celek. Zahraniční voliči nevolili pro jednotlivé kandidáty,

... a proč ne u nás?

ale pro strany. Každá strana dodala seznam všech svých kandidátů, a podle počtu hlasů pak byl vybírán první, druhý, nebo i další kandidát. Když nezískala strana tři procenta hlasů, její hlasy propadaly. V zahraničí tedy nevolili lidé podle volebních obvodů. Tím se zahraniční volby lišily od voleb doma v Chorvatsku, kde volební obvody byly. Slovenská a italská menšina měly zvláštní kandidátky.

Čas na přípravu voleb byl krátký, a hodně se improvizovalo. Ne všichni se o volbách dozvěděli včas, ne všichni se rozhodli cestovat do vzdálených volebních místností. Přesto však měly volby úspěch, zúčastnilo se jich značné procento oprávněných voličů, a ti, kteří volili, se utvrdili ve svém vztahu k zemi, která je neodvrhla. O to hlavně šlo.

Kdo se nad těmito volbami zamyslí u nás doma? Bojí se snad tam doma někdo, že by zahraniční Češi nevolili levičáky? V tom má dost pravdu.

DVOJÍ BLAHOPŘÁNÍ

Ono je vlastně trojí. Dvoje narozeniny a jedna rytířská pocta. Pavel Tigríd převzal totiž z rukou francouzského velvyslance v Československu pana Jeana Guéguinoua řád důstojníka Čestné legie... A také se dožil, jak se říká, významného osobního výročí.

Právě tak oslavila své životní jubileum první dáma české populární písně. Takže dnes ne modlitba, ale blahopřání pro Martu.

Určitě zazněla nejen mnoha ljeta, ale i happy birthday to you...

KOLIK STÁLY VOLBY V ČSFR?

Zajímavá otázka, a odpověď ještě zajímavější. Kdo dostal hodně hlasů, vydělal, kdo nedostal, prodělal. Parlament vyčlenil na volby jednorázový příspěvek ve výši 276 miliónů korun, který se rozdělil politickým stranám podle počtu hlasů. Na jeden hlas připadlo asi 15 korun. Nejvíce splakala ODA, která si vypůjčila 45 miliónů korun a nedostala nic. Ještě mají splatit 5 miliónů korun. ODS dostala ze státní pokladny 94 miliónů korun, levý blok 42 miliónů, ale volby jej stály pouze deset miliónů korun.

Hnutí důchodců za volební jistoty investovalo do voleb 250.000 Kčs a dostalo deset miliónů korun. Ať si babičky užijí káfička. Dva milióny dostal KAN. -re-

Jako za Jiříka z Poděbrad

Z Rozchod se Slovenskem tak trochu donutil českou reprezentaci vrátit se k vlastní zahraniční politice. Jako součást habsburského Rakouska jsme vlastní neměli, ale v minulosti je na co vzpomenout. Třeba na přemyslovskou diplomacii X. století, na evropský záběr Karla IV. a i na prozíravost Poděbradovu. Obrátili jsme se proto na ministra mezinárodních vztahů ČR Josefa Zieleniece. **A začali jsme otázkou o koncepci zahraniční politiky, kterou český stát připravuje?**

Vznik samostatné České republiky znamená také zásah do naší zahraničně politické orientace. Je to dáno už tím, že se mění geopolitické souvislosti. Ztrácíme přímý kontakt s podunajským prostorem, přestáváme mít přímý kontakt s územím bývalého SSSR. Na druhé straně budeme mít nového souseda – SR. Máme velmi důležitou zásadu, která je pro malý stát dvojnásob významná a sice udržovat dobré vztahy se sousedy. Těch máme hodně – Polsko, Slovensko, Rakousko, Německo. Naš budoucí vztah se Slovenskem je speciálním případem. Doufáme, a děláme co můžeme, aby vztahy, když už nemůžeme žít v jednom státě, byly co možná nejlepší. To vše se odráží i ve smlouvě o vzájemné spolupráci, kterou podepsaly vlády ČR a SR.

Z **Co je třeba, podle vás, řešit přednostně a které otázky pokládáte za zásadní?**

Pro zemi jako je vznikající Česká republika je důležitá intenzivní hospodářská spolupráce se sousedy. Zde máme velký prostor a děláme co umíme, abychom jí otevřeli cestu. Dáváme přednost spolupráci na konkrétních projektech. Z visegrádské trojky vzniklo visegrádské uskupení, jehož členem je i Slovensko. Jednáme intenzivně o zóně volného ob-

ale tisíciletá historie měla také mnoho dobrých stránek, takže je na co navazovat. Existuje však jeden velký problém. My jsme malý desetimiliónový národ a vedle nás je osmdesátimiliónový kolos, který představuje jednu z nejsilnějších světových ekonomik. Jsme vklíněni do německého jazykového prostoru. Proto je pro nás důležité, najít optimální rovinu vztahů. Můžeme se však opřít o zkušenost, jednak z našich dějin, ale i států, které jsou nám podobné jako Dánsko, Holandsko, Belgie, Švýcarsko. To jsou menší státy, které obklopují Německo a ony našly způsob soužití. V této souvislosti příkladem velký význam evropskému integračnímu procesu. To není jenom otázka výhod, které nám z toho plynou, že se staneme součástí tohoto hospodářského prostoru či součástí nějaké vojenské bezpečnostní struktury, pro nás to má význam vpravdě historický při hledání optimálního uspořádání našeho vztahu k Německu. Na druhé straně evropská integrace přesahuje otázku pouhého členství v jednotlivých evropských organizacích. Jsme součástí západní Evropy vlastně od vzniku českého státu, tedy tisíc let. Z toho jsme byli uměle vytrženi na čtyřicet let a vtaženi do sovětského impéria. Což je však ve srovnání s naší historií doba velice krátká. Pro nás je integrace s Evropou otázkou naší národní, kulturní a civilizační identity. My sdílíme stejné hodnoty jako sdílí západní Evropa a chceme za ty hodnoty nést spoluzodpovědnost. Proto například vstup do NATO pro nás není jenom to, že chceme ochranu, my se chceme podílet na obraně těch hodnot, které tvoří západní civilizaci. My chceme prosazovat stejné hodnoty uspořádání společnosti jako prosazuje západní Evropa, proto chceme být součástí také všech těch institucí. To je nesmírně důležitý moment našeho usilování a je z tohoto hlediska třeba rozlišit naše usilování a usilování jiných států.

Z **Mohl byste zhodnotit zahraniční cesty Vaše i diplomatů ministerstva?**

Diplomatická aktivita souvisí s prioritami, o kterých jsem již hovořil. Tedy především sousedé. Naše cesty jsme tedy právě u nich zahájili. Byli jsme v Maďarsku, Polsku, v Německu a v Rakousku. Úsilí vyvíjíme i směrem k Evropě. Evropa je především dílo mocností a my si uvědomujeme, že musíme český stát budovat tak, aby měl oporu v klíčových silách ve světě. Mezi evropskými mocnostmi je

důležitá Francie a Velká Británie, které jsme navštívili nedávno. Připravujeme cestu do Ruska a na další cestě bychom se chtěli setkat i s americkými představiteli. Je důležité s těmito státy komunikovat, je důležité, aby jejich politické kruhy rozuměly našemu vývoji, aby se předešlo desinterpretaci, která často řetězovým způsobem přes média nastává. Proto je přímý kontakt nesmírně důležitý. Plán cest, který samozřejmě není jedinou věcí v zahraniční politice, ale je jakýmsi vrcholem ledovce a indikátorem, odráží klíčové záměry naší zahraniční politiky.

Snímek: MARTIN SIDORJÁK

Zůstane struktura české diplomatické služby stejná, nebo upřete svou pozornost na jiné oblasti?

V cizině máme mnoho velvyslanectví. Struktura naší sítě je poplatná zájmům socialistického Československa, které budovalo síť zastupitelských úřadů, jako součást sovětské imperiální sítě. Proto ta síť sama o sobě není adekvátní potřebám malého evropského státu. Máme velvyslanectví ve velmi bizarních zemích, jen z toho důvodu, že se podporovalo nějaké revoluční hnutí. Na druhé straně v zemích, kde máme velmi důležité obchodní zájmy zastoupení téměř nemáme. Takže budeme muset tu síť nějakým způsobem přebudovat, udělat ji trochu skromnější, ale efektivnější. Naše politické zájmy jsou jasně definované a těmito směry musíme vyvinout intenzivní aktivitu také i prostřednictvím našich zastoupení.

interview pro Západ today

chodu s Maďarskem a Polskem. Smlouva je připravena. Čekáme na rok 1993, kdy samostatné státy ČR a SR ji podepíší. To jsou typické projekty, které umožní v sousedské regionální spolupráci rozvíjet obchod a vzájemnou ekonomickou kooperaci. Tím se také nejlépe udržují dobré sousedské vztahy.

Z **Mohl byste specifikovat naše vztahy k jednotlivým státům?**

O Polsku a Maďarsku jsem již hovořil. O podobné cíle usilujeme s Rakouskem. Máme s ním dlouhou historii vzájemných vztahů a nyní budeme i státy podobné velikosti. To vědomí společné historie, podobná civilizační zkušenost, to je dobrý vklad do vlnky vzájemných vztahů a my bychom velmi rádi, aby ta naše dlouhá česko-rakouská hranice, byla hranicí spolupráce. A pak je tu náš největší soused – Německo. Trauma česko-německých vztahů nesmírně vnímáme,

A poslední otázka. Jak bude ČR a SR dělit majetek v zahraničí?

Pro dělení majetku je všeobecně akceptovaný poměr 2:1. Chtěl bych upozornit, že majetek v cizině přičinlivostí především první republiky není zanedbatelný. Podle skromných odhadů je to 45 miliard korun. Jsou to především nemovitosti. O takovémto majetku rozhoduje mnoho parametrů, ne to kolik stál, ale kde se to nachází, konkrétní místo, parcela. Např. Tokio. Tam je půda nesmírně drahá a my máme velvyslanectví umístěno velmi dobře a jenom parcela, na které stojí má hodnotu 200 milionů dolarů. Nedomníváme se však, že se musíme pít o každou cihlu. Bude-li vůle k vzájemné dohodě a vzájemná velkorysost, pak lze ty věci vykompenzovat. Bylo by pro nás tragické, kdybychom se veřejně před celým světem hádali o majetek. Protože tento majetek je v cizině a je na očích.

Děkuji za rozhovor.

Ptala se ŠÁRKA HELMICOVÁ

CANADA – CZECHOSLOVAKIA CHAMBER OF COMMERCE KANADSKO – ČESKO- SLOVENSKÁ OBCHODNÍ KOMORA

Najdete nás na adrese:

Exchange Tower
2 First Canadian Place
14th Floor (P.O.Box 198)
Toronto, Ont. M5X 1A6

tel.: (416) 367 3432

fax: (416) 367 3492

V praze kontaktujte
dr. Marii Tonerovou,
Staroměstské nám. 6, 11001 Praha 1
tel.: Praha 2897, linka 766
fax: Praha 231-8895

REPORTÉR

V prosincových číslech
Reportéra
se dočtete:

- Vlastenectví a vlastenčení Ludvíka Svobody
- Anotomové proti AIDS
- Rozhovor s Rudolfem Hrušínským
- Jsou kupóny zdarma? ptá se František Nepil z Londýna
- Biblická sexualita,
- Jihoafrické vývinny od O. Ulče
- Korunovační kletoty na křivozavatkách české státnosti.

Jak je to možné?

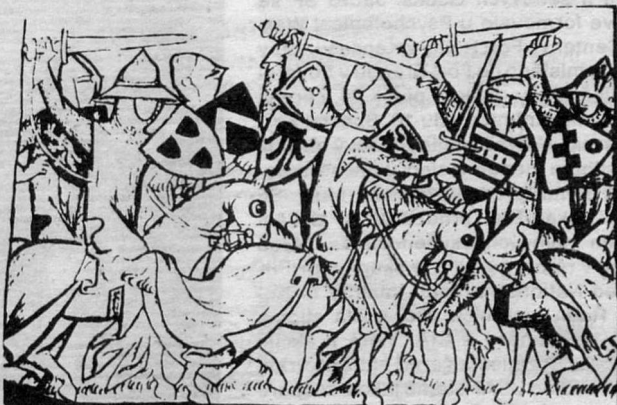
JAN ŠMÍD, Praha

Nežije se nám nijak zvlášť dobře. Tím „nás“ myslím lidi, kteří pracují poctivě a většinou v námezdném poměru. Je draho. Je stále víc draho. Já chápu, že ani pan Klaus ani pan Tošovský nestojí za bankovními přepážkami, ale aby umožnili člověku, který se málem nedoveče ani podepsat, vyzvednout si ze zcela vymyšlených důvodů statistické částky (a pak je samozřejmě nikdy nevrátit) a stát tyto částky potom vyzdímá právě z těch poctivých lidí, to se mně příliš nezdá. Nezdá se mi ani, že našim finančním úřadům unikají daně od občanů, kteří vydělávají a manipulují se statistici, neřku-li milióny, a potom to vláda dohání zdražením piva a benzínu. Poslanci odhlasovali panu Klausovi, že důchodci budou odvádět státní pokladně daně o 108 % vyšší než ostatní občané. V pořádku. Alespoň dříve zesnou a pan Klaus jim nebude muset vyplácet důchod (už to pro příští rok padlo). V době, kdy primář v nemocnici má plat 5300 Kčs si poslanci, kteří se namozve, což říkají sami o sobě (či lépe jeden o druhém), ráno zapíší a pak si po zbytek dne jdou po svém, odhlasují svých 17 000 měsíčně. Tady není možné nepřipomenout doktora Sládka s jeho poslanci, hlasujícími pro 6 000 korun platu. Už dost velkým přepychem byla federace s třemi vládami a třemi parlamenty. Je nás 15 milionů. Na světě je několik měst se stejným počtem obyvatel (nebo větším) a stačí na to starosta.

Ale proboha, jak může nějaký poslanec nebo člen české vlády, nebo dokonce člověk, ucházející se o funkci prezidenta, pronést větu, že z Československa vzniknou dva zcela nové státy? Já nejsem věru nijak zvlášť veliký vlastenec, ale historické země koruny české jsou státem přes tisíc let, s výjimkou doby, kdy byly násilím podrobeny. V říjnu 1918 vyhlásila Slovenská národní rada připojení Slovenska k českým zemím. Já plně chápu tužbu Slováků mít samostatný stát a přeji jim bez ironie hodně zdaru. Ale nezvratným faktem zůstává, že se k českým zemím před 74 lety připojili a nyní se od nich odpojují. Čili v Evropě zůstane jeden stát, který v ní byl odjakživa, a přibude jeden nový, kterému všichni držíme palce. Ale aby pan Kováč žádal předsedu kanadské dolní sněmovny o podporu mezinárod-

ního uznání dvou svrchovaných republik, tak to snad ne. To může žádat, aby podpořil mezinárodní uznání Slovenské republiky, protože české země jsou uznávány odedávna. A ještě navíc, aby vysvětloval některé „zkreslené představy kanadských politiků o Slovensku a o nás“, tak to bych si tedy rád poslechl a doufám, že se mně tohoto potěšení dostane.

A abych poslouchal pana Dienstbiera jak uvažuje nad problémem hodnoty pozemku našeho velvyslanectví v New Yorku a jak přemýšlí, jakým způsobem jedna republika za něj uhradí druhé polovinu jeho hodnoty, tak to je na mě přece jenom trochu moc. Nejhrůznější na tom je, jak naše vláda jde zcela ve šlépějích pana Pitharta a nechá si panem Mečiarom vnútit úplně všechno. Když si pomyslím na všechny ty hrdinské činy jejich předchůdců, kteří za Království České bojovali, pokládali životy, chránili jeho hranice se zbraní a s nezdojnou odvahou i v těch nejbezpečnějších chvílích a jak ho dokázali ubránit a to začasť i proti „uherským“ nájezdníkům, tak je mi tedy přinejmenším velice, velice smutno.

Zelené barety, Češi a Slováci

JIRÍ R. MORAVEC, Praha

Zelené barety znamenají nesrovnatelně více než jen pouhou pokrývku hlavy příslušníků některých elitních jednotek. Jsou zřetelným symbolem výlučnosti a nesporné profesionální nadřazenosti britských Marine Commando, německých Grenzschtützgruppe GSG-9, rakouských „Schlangenfresser“ z Hainburgu, řeckých a keňských výsadkářů, brigády iránských SF i francouzských paras z proslulé Légion Etrangère. Zelený baret zdobil do pádu Saigonu jihovietnamské Luc Luong Duc Biet.

Naprostá většina světa však za Green Berets jednoznačně pokládá příslušníky US Army Special Forces - SF, přezdívané podle této zkratky také Science Fiction. Četné neuvěřitelné akce se staly lákavým soustem k vytvoření filmových, televizních a beletristických příběhů nevalné úrovně, v nichž jsou muži SF nekriticky mýtizováni do podoby supermanů. Plukovníka Zelených baretů sehrál chlapácký drsník John Wayne, stejnými atributy se vyznačuje muskulózní Rambo impotentního SS i novela Robina Mooreho. V obskurním táboře mlru a socialismu byla příslušníkům SF přisouzena odpudivá role zabijáckých zrůd, nejhorších výplupků militantního imperialismu.

Zelené barety nejsou ani jedno, ani druhé. Jsou především vysoce kvalifikovanými profesionály vojenského řemesla, odkázanými sami na sebe a svoje schopnosti a dovednosti, které mohou prokázat v případě potřeby v kterékoli části světa, hluboce v týlu potenciálního protivníka. Jedno staré moudro říká, že Spojené státy jsou takéové, jaké je chce kdo vidět. Totéž lze zjednodušeně říci i o Zelených baretech.

Geneze US Army SF spadá k činnosti guerillových týmů OSS (Office of Strategic Services - předchůdci CIA), operacím britských a kanadských Commandos, Merillových Marauderů v Burmě, průzkumných jednotek Rangers a nově zformovaných výsadkových divizí za druhé světové války.

Válka v Koreji akcelerovala nezbytnost vysoce specializovaných jednotek schopných nasazení za linií Maových Chinks a Kim Ir-senových Gooks. Jádro SF se nejprve formovalo u Psychological Warfare Center ve Fort Reilly v Kansasu, záhy bylo přemístěno do Fort Braggu v Severní Karolině. Tady došlo v pátek 20. června 1952 k oficiálnímu zrodu 10. Special Forces Group, i když samotný časový mezník nevystihuje klopotný sled událostí a peripetii tomu předcházejících. Muži SF dostali okamžitě příležitost k získání prvních bojových zkušeností za čárou dotyku v rámci guerillové skupiny UNPIK (United Nations Partisan Infantry in Korea). Řada bizarních akcí nesla stigma těsné součinnosti s CIA, která k akcím uvnitř KLDK zajistila černě natřené vrtulníky H-19B od USAF stejně jako transportní letouny C-46 a C-47 tchajwanské spo-

lečnosti Civil Air Transport, založené legendárním generálem Claire Chennaultem. Možnost únosu sovětských poradců z KLDK notně vyděsila generály Mac Arthurova štábu v Tokiu. Ti si zoufali nad představou co by tento horký brambor způsobil ve Washingtonu.

Mezi nepřilíh známými fakty může překvapit zjištění, že u samotných kořenů SF náleží místo Čechoslovákům. Legendu SF vytvářel od samého počátku Štefan Mazák, malý vzrůstem, ale obr svou kuráží, chladnokrevností a téměř univerzálními schopnostmi, veterán Maquis i Légion Etrangère. Spolu s dlouhánem „Medvědem“ Julkem Reinitzerem tvořili na první pohled poněkud komickou dvojici. Reinitzer měl za sebou zkušenost komunistického lágru, odkud se mu podařilo za velice dramatických okolností uprchnout. Třetí protagonista Jan Nový, lesník ze Šumavy, zprvu převáděl přes kopečky politické uprchlíky, když začalo

Poručík Special Forces Carl M. Freeman konzultuje situaci s oblastním náčelníkem An Lac kapitánem Do Cao Bo a starostkou matrichálně organizované horské vesnice Hanghe Dhu.

jít do tuhého unikl svým pronásledovatelům tamtéž bravurní jízdou na lyžích.

V listopadu 1953 na 782 příslušníků 10. SFG tajně putovalo přes Wilmington a Bremerhaven do nového působiště v bavorském Bad Tölzu, jižně od Mnichova. Zbytek ve Fort Braggu se přeformoval do 77. SFG. Od 4. února 1952 již existovala v západním Německu v rámci americké armády první československá strážní jednotka 4091. LSC (G), jíž velel brilantní voják, kapitán Karel Černý. Druhý československý útvar 4058. LSC (G) vznikl jen o několik měsíců později v Dützenteich - Norimberku pod velením majora Václavíka. V obou jednotkách sloužilo 400 Čechoslováků ze všech krajů republiky. Uzákoněním tzv. Lodge Bill mohli cizí státní příslušníci vstoupit i do nejlitnějších složek amerických ozbrojených sil. Pociťli to i v Bad Tölzu, kde se objevila řada příslušníků 4091. a 4058. LSC (G). Při každoročních

Malá vietnamská dívka, zraněná při útoku Viet Congu, pečlivě sleduje, co vlastně jí ten člověk v maskovací uniformě připravuje. Možná, že ještě netuší, že dostane svůj první dárek v životě - malé texasky.

manévrech 7. americké armády byla 10. SFG prisouzena úloha protivníka, Aggressors – Opposing Forces. Právě tady dokázali muži SF opodstatněnost svojí existence. S neuvěřitelnou lehkostí a nepostižitelností rozsévají chaos, rozvraceli činnost jednotek zejména v noci, hravě pronikali do štábů velitelství všech stupňů. Tím si samozřejmě znepřátelili nejednoho vlivného a vysoce postaveného činitele US Army. Nošením dosud neautorizovaného baretu se znakem trojského koně byli vystaveni nebezpečí možného kázeňského postihu. Generál Paul D. Adams proslul v roce 1956 vydáním tzv. protibaretového rozkazu. Special Forces s baretem navzdory všem obstrukcím již patřily k sobě.

Bariéru nevraživosti a protivenství definitivně prorazil brigádní generál William P. Yarborough, když v zeleném baretu předstoupil před prezidenta Johna F. Kennedyho za jeho návštěvy Special Warfare Center ve Fort Braggu v říjnu 1961. V té době v jihovýchodní Asii vzpluly první ohně nastávajícího válečného požáru. Special Forces mezitím expandovaly do dalších skupin s možností působení ve všech citlivých oblastech světa. Mnoho příslušníků SF působilo jako poradci a specialisté v armádách devatenácti států.

našince najdeš všude

Rozpínavost severovietnamského Hitlera syčená masivní podporou sovětských a čínských internacionalistů nemohla nevést k rozpoutání války ve Vietnamu, Laosu a Kambodži. Do války byli vtaženi Američané v počtu 549 500 mužů a žen na vrcholku ledna 1969. Ve srovnání s tím působí množství příslušníků SF takřka titěrně. V jižním Vietnamu nebylo

Neoficiální „patch“ pověstného Sou Tay raidu z listopadu 1970. Písmena KITD / FOHS znamenají „Kept In The Dark / Fed Only Horse Shit“ což znamená: Skrytý v temnotě / Živený pouze koňským trusem.

nasazeno více než 4000 mužů 1., 7. a zejména 5. SFG, kteří dokázali aktivizovat a vycvičit etnické minority nepřátelsky naladěné vůči komunistickému režimu. Kromě elitních útvarů LLDB připravili na 43 000 příslušníků CIDG / Civilian Irregular Defense Group a kolem 18 000 Mobile Strike (Mike) Force. V roce 1964 došlo k rozvinutí dalších programů Leaping Lena / Delta a následujících Sigma, Omega a Gamma. Vrcholnou formu nekonvenční války představovaly programy MACV / SOG s nejvíce kontroverzním projektem Phoenix.

Srovnatelná situace v Laosu a Kambodži vůbec nejlépe zrcadlí přínos Special Forces k zápasu v jihovýchodní Asii. Proti půl miliónu Američanů ve Vietnamu s ještě větším počtem jihovietnamské armády a spojenců, v těchto sousedních zemích vzdorovalo komunistickému tlaku kolem 2060 příslušníků SF, kteří bojovali a umírali společně s 600 mon-khmerskými domorodci kmene Kha a téměř 30 tisíci Lao sungy, ponejvíce Hmongy a etnikem Jao. Vedle regulérní severovietnamské armády a lokálních prokomunistických uskupení museli brát v úvahu

i bandity KKK / Khmer Kampučnea Krom, nevyzpytatelně bojující prakticky proti všem. Veškerá logistika v nepřístupném horském terénu byla záležitostí CIA s tajnou leteckou flotilou Air America a dalšími sesterskými korporacemi.

Zelené barety jsou téměř výlučně spojovány s okázalými vojenskými akcemi typu Son Tay, jen vyjimečně je vzpomenu řada neméně významných civilních programů. Přítomnost SF znamenala také obživu, osvětu a zdravotní péči pro desetitisíce domorodců žijících v neuvěřitelně primitivních podmínkách. Lékaři SF zápasili s leprou i tropickými epidemiemi stejně jako s nejelementárnějšími návyky v péči o chrup a hygienu těla. Letouny Air America nepřevážely jenom zbraně, munici a mrtvolky, ale i pytle rýže, mouky, krabice konzerv, nádobí, tužky, sešity, hračky a oblečení a mnoho dalších věcí podle seznamů kmenových stařešin a stařešinů domorodců.

Perfektní znalost místní fauny a flóry v kterékoli části světa a osvojení krajo- vých zvyklostí učinily z mnohých příslušníků SF kulinářské specialisty s nevšedními přístupy a recepty v přípravě pokrmů. A jeden tedy na konec.

JANE FONDUE

MASO S ČERVENOU PARTAJNÍ OMÁČKOU

Podle známé hollywoodské mírové aktivistky

Základní suroviny: Maso, asi 1 kg nebo víc, podle možností, hodí se hovězí, vepřové, z vodního buvola, psa, kočky, hada či opice. V nouzi můžeme použít i drůbež nebo ptáka kromě druhu pitohui. Rozhodně dbáme na to, abychom použili pouze levé křídlo či končetinu. Tři šálky oleje na vaření

Červená partajní omáčka

Příprava: Maso rozkrájíme útočným nožem na kostky, poté je necháme odležet při okolní teplotě po dobu asi třiceti minut. Mezitím si nachystáme plechovku nebo jinou vhodnou nádobu, kterou zaplníme do poloviny olejem. Až olej začne bublat, napichujeme jednotlivé kusky masa na drát a noříme jej do vroucího oleje. Vyčkáme 10 až 30 sekund do zhnědnutí. Vonící kousek smočíme v červené partajní omáčce, kterou si předtím prozíravě připravíme.

ČERVENÁ PARTAJNÍ OMÁČKA

Základní suroviny: 1–4 plechovky rajčatového protlaku. Dvě lžice hnědého cukru, ideální by bylo použít kostku masového vývaru, ale protože ji nemáme, zašátráme v rucksaku a vylovíme např. Masalu, Mc Illhenyho Tabasco nebo alespoň hit bourbonu, 2 lžice oleje na vaření

Příprava: Všechny ingredience smícháme dohromady a za kroužení do osmičky přivedeme do varu. Stáhneme z ohně, necháme trochu vychladnout.

Sedíme na bobku, konzumujeme a již nemyslíme na naivní, slabomyslné bláboly Jane Fondové po jejím návratu z Hanoje.

Špión, který zachránil svět

VÁCLAV TÁBORSKÝ, Toronto

Pod tímto titulem vyšla letos velice zajímavá knížka od Jerrolda L. Schectera, novináře, který pracoval 3 roky v Moskvě pro časopis Time, a Petera Deriabina, někdejšího důstojníka KGB, který přešel k Američanům v r. 1954. Pro tuto dokumentární studii o nejdůležitějším sovětském špiónovi Olegu Peňkovském autoři využili možnosti prozkoumat kdysi tajné materiály z archivů americké a britské rozvědky. Kromě toho také hovořili s některými bývalými zaměstnanci KGB.

Četl jsem tu knihu se zájmem, protože obsahuje řadu nových informací, které nebyly ještě před lety známy, ale nejvíc mě kromě té dobrodružné a často i tragické epizody z dějin studené války zaujala sice podružná, ale bizarní a nesmírně komická stránka celé tzv. „Peňkovského aféry“. Mnoho doslova zaznamenaných rozhovorů předvádí toho špióna v poněkud zvláštním světle. Přepis rozhovorů často ukazují jeho marnivost, přehnané mínění o vlastní důležitosti i hrabivost. Tyto negativní vlastnosti byly také příčinou jeho odhalení. Ale až budete číst ty ukázky, nezapomeňte na to, že přes všechno byl ten Peňkovský tím, co se o něm říká v titulu. Měl nepochybné zásluhy o to, že ve dvou letech, kdy svět byl na pokraji atomové války, jeho přesné zprávy daly Američanům potřebné informace. Peňkovský tak definitivně ovlivnil výsledky dvou krizových střetnutí: berlínskou konfrontaci v r. 1961 a kubánskou raketovou krizi r. 1962. Důvodem k rozhodnutí pracovat pro západ byl hlavně Peňkovského původ. Když se koncem 50. let přišlo na to, že jeho otec byl důstojníkem carské armády, plukovník GRU (vojenské špionáže) Oleg

Peňkovský věděl, že už nikdy nebude povýšen na generála. To byla velká rána pro tak ambiciózního člověka. Proto v r. 1960 předal písemné dokumenty s tajnými informacemi a se svým rozhodnutím pracovat pro západ dvěma mladým Američanům. CIA a britské rozvědce (kterou kontaktoval o něco později) to trvalo 8 měsíců, než se rozhodli této podezřele výhodné nabídky využít. Mužem, který měl tohoto špióna řídit, byl vedoucí oddělení pro operace CIA uvnitř Sovětského svazu, Joseph Bulik. Protože jeho rodiče byli Huculové z karpatského podhůří na slovenských hranicích, tak Bulik hovořil plynne rusky. K prvnímu Peňkovského setkání s Američany a Brity došlo v dubnu r. 1961 v Londýně, kam byl poslán jako „odborník“ se sovětskou obchodní delegací.

Na první ze 17 londýnských schůzek Peňkovský popsal svou kariéru. Jeho první cesta do ciziny vedla do Anky, kde byl rezidentem GRU. Kromě detailního popisu osobních konfliktů na sovětském vyslanectví se také zmínil o své „turecké“ aféře s paní Vavilovovou, manželkou rezidenta KGB. Když se Peňkovský mohl na hodinku uvolnit z úřadu, telefonoval

jí: „Běž se vykoupat, jsem na cestě.“ Po takových perličkách ze všedního života sovětských agentů se dostal ke svým plánům pro 3. světovou válku.

Anglo-americký tým byl šokován Peňkovského nekompromisním názorem na použití atomových bomb proti strategickým centrům v Moskvě. Tvrdil, že v případě války musejí explodovat atomové bomby v budovách Ústředního výboru, KGB a Generálního štábu. Během jednoho z pozdějších sezení nadhodil, že atomové bomby by mohly být zamontovány třeba do moskevských popelnic, kterých je po městě plno. Sám se nabídl, že by do popelnic přidal a těsně před začátkem konfliktu nastavil časovací mechanismus. Připravil by prý všechno zařízení na své dače.

Tak se špión dostal ke svým materiálním požadavkům. Ocitujeme z doslovného záznamu: „Potřeboval bych si koupit daču někde na pokraji Moskvy. Vlastnit takovou chalupu je docela normální pro člověka mého věku. Stála by asi 10.000 rublů. Také bych potřeboval auto. Stačilo by, kdybych mohl dostat nějaký menší diamant. Kolik jste mi plánovali dát s sebou peněz? Mám také dluhy.“

Když se dověděl, že to bude asi 3000 rublů, vysvětlil: „Tak vidíte, to sotva pokryje ten dluh.“

Nazítří Peňkovský líčil svou návštěvu v londýnském ochodním domě Harrods. Doprovázela ho tam paní Wynnová, manželka jeho kontaktu – britského obchodníka Wynna, který měl později dovézt vybavení a další dárky Peňkovskému do Moskvy. „V tomto obchodním domě to bylo pěkně drahé. Moc jsem toho nekoupil. Jarní kabát a kostým pro manželku, bílou bluzičku, plavky, župan a kabát pro dceru. Taky jsem koupil dva kapesníky, dva parfémy, čtyři rouge, pánský parfém po holení. A to jsem ještě nekoupil hodinky, prsten, střívece a kabelku pro svou

plukovník Jejeho Veličenstva

matku. Tak prosím Vás, vezměte nějaké peníze z mého devizového účtu, potřeboval bych další hotovost. Ještě nemám nakoupeno všechno. Jo, když mi paní Wynnová tak pomohla s nákupem, rozhodl jsem se jí koupit kostým. Stál 24 liber. Drahý, ale pěkný. Její manžel má všechny účty.“ – „My ale nepotřebujeme účty.“ – „Abyste si nemysleli, že jsem si něco nechal. Zbyly mi jen tři libry.“ Když se paní Wynnová později dověděla o tom, že měla dostat od špióna kostým, velice se pobavila. Jediný dárek, který od Peňkovského dostala, byl obrázek kočky. Peňkovský ze sebe při schůzkách chrllil informace s velkým zápletem. Občas propadal ruskému patetizmu. Když neslyšel nadšená slova uznání, sliboval další překvapivé informace. Často se dušoval: „Já vám přísahám při své matce, při svém dítěti, při svém svědomí, mozku i srdci, že až dostanete další materiály, budete

mít o mně ještě lepší mínění.“ Schůzky byly tak intenzivní, že Wynn se rozhodl vzít Peňkovského do nočního klubu, aby si jeden den trochu odpočinul. Také mu zařídil schůzku s call girl.

Po celou dobu londýnských hovorů se Peňkovský chtěl setkat s někým „důležitým“. Myslel si, že by se mohl sejít s nějakým ministrem, lordem, nebo dokonce s královnou. Prohlásil: „Minulý týden tu byl na návštěvě Jurij Gagarin, a byl představen královně. Prosím vás, copak on pro vás udělal víc než já?“ Aby ho uklidnil, Britové pozvali sira Dicka Whita. Aniž by to špión věděl, sir Dick byl tehdy náčelníkem oddělení MI6. Dick White předal Peňkovskému pozdravy od Lorda Mountbattena, který se nemohl schůzky zúčastnit. Sovětský plukovník byl dojat. Odpověděl velice emocionálně. Svůj delší projev zakončil slovy: „Splním své poslání, o kterém jsme tu hovořili s vašimi lidmi, jako voják. Přisahám vám, jako představiteli vašich dvou vlád, že to dokážu. Kromě toho bych před vámi chtěl přísahat svou loajalitu ke své královně Alžbětě II., a k prezidentovi Spojených států panu Kennedymu. Sloužím jako jejich voják. A přesto, že to není možné teď, doufám, že v budoucnosti budu mít tu čest být představen královně.

Poslední dny v Londýně Peňkovský ztrávil u dentisty, který nahrazoval jeho špatné falešné zuby nejnovějšími protézami. Po dlouhém přemýšlení se rozhodl, že do jeho moskevského bytu by se mu hodil křišťálový lustr s dvěma menšími křišťálovými lampami. Jelikož by se mu to nevešlo do zavazadla, musel mu to dovézt Wynn při své příští cestě do SSSR, a to včetně pláště do deště a několika gramofonových desek s písněmi ruských emigrantů Vertinského a Leščenkova. Peňkovský se dostal na západ ještě dvakrát: do Paříže a do Anglie. Při své poslední cestě byl také několik dní průvodcem ženy a dcery generála Serova, náčelníka KGB. I tato epizoda měla dosti komický ráz. Nakonec Peňkovský musel paní náčelníkové půjčit 20 liber, aby si mohla koupit houpačku na zahradu.

Peňkovský byl v podezření od podzimu 1961. Později byl zatčen a několik měsíců vyslýchán. Proces se konal v květnu 1962. Peňkovský byl odsouzen k smrti zastřelením. Rozsudek byl – podle novinářských zpráv – vykonán během několika dní. Podle dodnes nepotvrzených pověstí však Peňkovský nebyl zastřelen. Když sochař Ernest Neizvestny pracoval na zakázce pro moskevské krematorium, jednoho dne popíjel vodu s ředitelem krematoria. A ten mu vylíčil špiónovu smrt trochu jinak. GRU pozvalo své nejvyšší důstojníky do krematoria. Živý Peňkovský byl pevně připoután ke katafalku a jako odstraňující případ zvolna zasouván do pece. Když byla jeho chodidla spálena na uhel, amplitón oznámil, že došlo k malému omylu. Na tuto hodinu byla naplánována jiná kremace. Peňkovského vytáhli, a po krátké ceremonii spálili jakéhosi nebožtíka. Teprve po tomto narežirovaném zdržení byl špión konečně upálen.

BYLA KRÁSNÁ, BYLA MILÁ – ZKRÁTKA FAJN

Ve třicátých a čtyřicátých letech byla Hedy Lamarrová, která hrála hlavní roli v českém filmu Extáze, považována za nejkrásnější ženu světa a nejslavnější hollywoodskou hvězdu. V roce 1940 se potkala na večírku se skladatelem George Antheilem a přiznala se mu, že má hodně nápadů, které by mohly pomoci ve válce. Antheil byl fascinován, a začali spolupracovat. Sestrojili zařízení, které vysílalo rádiové signály pro torpéda v kodované formě tak, že je nemohl nepřítel elektronicky rušit.

Jejich rádiový ladič měnil čas od času vysílací frekvenci podle instruk-

cí, nakódovaných na děrované pásce. Stejně zařízení bylo připojeno k přijímači, a když je obsluha spustila současně, měnil vysílač i přijímač koordinovaně vysílací frekvenci i její příjem. Antheil a Hedy Lamarrová pod svým pravým jménem, Hedy Kiesler Markeyová, toto zařízení v roce 1942 dokonce patentovali.

Je možné, že Hedy Lamarrová získala potřebné technické znalosti v době, když byla před válkou ve Vídni provdaná za Friedricha Mandla, jednoho z největších výrobců munice na světě a majitele továrny Hirstenberger Patronen-Fabrik Industries.

– iš –

● Z ČECH, MORAVY, SLEZSKA I SLOVENSKA ● Z ČECH, MORAVY, SLEZSKA I SLOVENSKA

● TELEFONY V ČSFR

Československá telefonní síť není, jak známo, z nejdokonalějších. Studii rekonstrukce čs. telefonní sítě vypracovaly americké společnosti US West a Bell Atlantic. Uskutečňovat ji budou firmy Siemens a Alcatel SEL. Siemens založil společně s Teslou firmu Tescom, Alcatel založil s firmou Liptovský Hrádek společný podnik Alcatel Tesla.

Počítá se s masovým zavedením přenosných telefonních přístrojů. Aby se Československo vyrovnalo evropskému standardu, mělo by tam být 35 telefonních stanic na 100 obyvatel. Zatím jich je 16 na 100 obyvatel. Tento plán se však dostal do úzkých, protože jej organizovala federální vláda. Měl stát dohromady 120 miliard korun, a tato částka byla zčásti kryta půjčkami od Světové banky i z jiných zdrojů. Federální vláda však už se nemůže za tyto půjčky zaručit. Proto je možné, že rozvoj telekomunikací bude opožděn.

– ni –

● ORGÁNY NA PRODEJ?

Policie vylovila ze Želivky trup zavražděného muže, ze kterého pachatel vyřezal všechny vnitřní orgány. Je to již druhý podobný případ, policie však nepředpokládá, že by tento případ souvisel s vraždou Dity Hrabánkové, která byla nalezena 9. června t.r. v Průhonickém parku s otevřeným hrudníkem a vyřazenými vnitřnostmi.

Že by někdo potřeboval orgány na transplantaci?

– ni –

● MYJTE SE DENNĚ, DÍVČINY

Od začátku tohoto školního roku se prudce zvyšuje výskyt vši, a to zejména v Praze. Hygienická stanice na Bulovce oznámila, že vši v Československu získaly rezistenci proti všem druhům tuzemských hubicích prostředků. Pouze nová varianta vlasové vody Diffusil H 92 by mohla být účinná. Jeho výroba je připravena, ale vázne na byrokracii. Akutní případy se zatím řeší v deratizačním útvaru při fakultní nemocnici s poliklinikou na Bulovce, kde mají účinný anglický odšívovací prostředek, ale stojí 25,- Kčs za jedno odšívání.

– iš –

● OLYMPIÁDA V TATRÁCH?

Ano, uvažovalo se o ní, a prezident Havel podporoval kandidaturu Tater na pořádání Zimních olympijských her v roce 2002, které si představoval jako ekologické olympijské hry 21. století. Podle Václava Havla mohly tyto hry přispět nejen ke zvýšení mezinárodní prestiže ČSFR a přinést ekonomický efekt, ale zároveň napomoci k zachování tatranského přírodního bohatství. Jak to bude teď?

– iš –

● MŮŽE ZA TO OPRAVDU KAŽDÝ MAĐAR?

Slovenská propaganda podněcuje nenávisť k Maďarům, postěžoval si vedoucí Státního úřadu pro otázky Maďarů žijících v zahraničí G. Entz v rozhovoru pro polský list Rzeczpospolita.

K většímu konfliktu došlo při pohárovém fotbalovém utkání Slovan Bratislava – Ferencváros Budapešť dne 16. září 1992, kdy se mezi sebou pobili příznivci obou mužstev. Zásáhla i policie, a policejní zásah byl brutální, jak prohlásil maďarský konzul, a byl naplánován předem. Maďarský rozhlas prohlásil, že v Bratislavě přišli o život dva maďarští fanoušci, ale po utkání bylo k ošetření převezeno 15 občanů Maďarska a jeden občan ČSFR. Většinou to byly zlomeniny horních končetin, ale i stavy opilosti. Řidič zdemolovaného maďarského autobusu uvedl, že jeho vůz napadli slovenští fanoušci kameny.

Něpszabatság z události udělal politikou záležitost, že prý ten, kdo útok policie řídil, nechtěl, aby Maďari a Slováci žili vedle sebe v míru. O zásahu diskutoval i maďarský parlament, ve kterém byly události nazvány „protimaďarským pogromem“.

Když se pak konal odvetný zápas v Budapešti, vytvořili maďarští fanoušci „Komando 16. září“, které prý udělá z příznivců Slovanu faširku. Byly ohlášeny i trestné akce v Bratislavě a na západním Slovensku. Maďarská policie to nebrala vážně, a myslí si, že jde patrně o „akci nějakého šílence či recesi“. Na zápas do Budapešti nakonec jelo jen asi 250 slovenských fanoušků. Vše pak proběhlo přátelsky a regulérně.

– in –

● Z ČECH, MORAVY, SLEZSKA I SLOVENSKA ● Z ČECH, MORAVY, SLEZSKA I SLOVENSKA

Zpráva Jejímu Veličenstvu

DUŠAN NEUMANN, Pottsville USA

MOTTO:

„Psáno na palubě lodi jejího Veličenstva královny Isabelly Santa Maria dne 12. října 1992. První setkání s touto neznámou civilizací nás nutně nabádá k opatrnosti. Metropole Tenochtitlán, do níž jsme byli uvedeni je výstavná i když technologicky zaostalá. Podle prvních pozorování se tato Kultura vyvinula pod jednotící, teokratickým principem Boha slunce v kolektivistickou pseudo-socialistickou společnost. I když barbarské zvyky lidských obětí na vrcholcích pyramid byly počátkem tohoto století opuštěny, nemá individuální lidský život v hodnotovém žebříčku této kultury stejné postavení jako v evropských demokratických strukturách. Císaři je přiznávána absolutní autorita. Tento systém je udržován úzkou vrstvou fundamentalistických vůdců. Pro národ Aztéků je císař něco mezi Chomejním a Kim-Ir-Senem. Tolerance a liberální individualismus jsou neznámými pojmy. Vně hlavního města jsme narazili na silné stopy dissentu mezi kdysi pokořenými národnostními menšinami.“

KRYŠTOF KOLUMBUS, admirál všech moří

Kryštof Kolumbus se stal nejdříve symbolem úspěchu rozpínající se evropské křesťanské civilizace. Ve Spojených Státech snad více než kdekoli jinde na kontinentě. Kolumbovská výstava v Chicagu v roce 1892 odrážela v postavě Kolumba růst průmyslové revoluce, pozitivistický optimismus konce minulého století a především pýchu Spojených Států začínajících se drát do postavení světové velmoci. Při otevření výstavy označil americký prezident Benjamin Harrison Kolumba za „pionýra pokroku a osvětlení, ve světle jehož přínosu lidstvu zanikly všechny politické, náboženské a sociální rozdíly.“

Amerika konce dvacátého století je jiná. Pokornější a měkčí. Z hrdiny minulého století se stal zločinný padouch, genocidální maniak zodpovědný za zničení kvetoucích harmonických kultur, strůjce ekologické devastace a pionýr vykořisťovatelského kapitalismu. Zato předkolumbijská Amerika se ze světa divochů proměnila v sociální Utopii. V knize „Dobytí ráje“ Kirkpatrick Sale charakterizuje Nový svět jako „kontinent, kde lidé žili ve vyvážené a plodné harmonii s přírodou, nedotčený ráj hojnosti fungující v souladu s primárními požadavky obyvatel.“

Představme si, že by Amerika byla řízením osudu objevena až letos. Jaké by byly první Kolumbovy dojmy? Imaginární zpráva je čistou spekulací, stejně jako argumenty některých Kolumbových zastánců, že Střední Amerika by dopadla jako Balkán, že kdyby mayská civilizace nezanikla, došlo by už dávno ke kompletní deforestaci Yucatánu a celá oblast by připomínala Sinajský poostrov.

Každý národ má své mýty měnící se s kulturním a politickým vývojem. Kolika proměnami jen prošla postava Jana Žižky – od loupežníka, přes bratra Sokola až po proletáře. Status národní legendy tak přirozeně vypovídá o politické orientaci, vzdělání a kulturní chuti společnosti. Jaká je dnešní Amerika ve stínu Kolumbových soch často symbolicky postřikovaných červenou barvou?

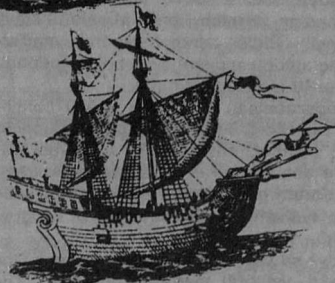
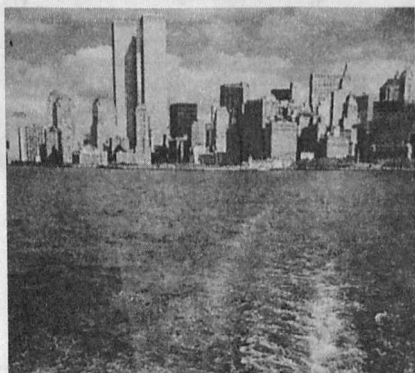
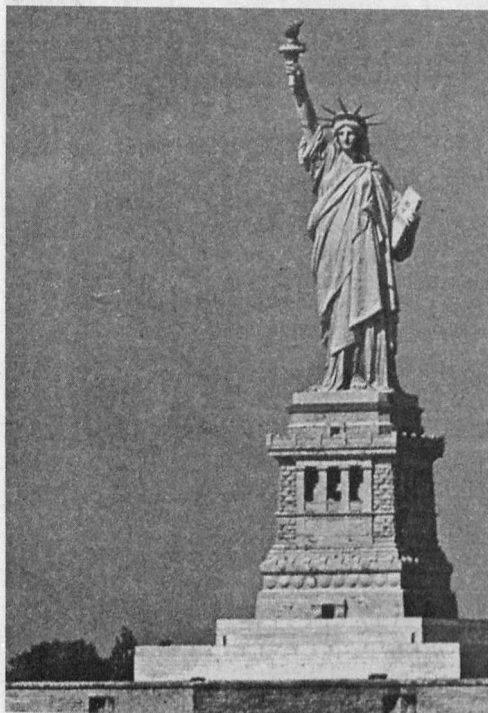
Ve Spojených Státech a v Kanadě slouží Kolumbus jako záminka k útokům na tradiční americké hodnoty ve jménu módní „politické spravedlnosti“ (political

correctness). V Latinské Americe slouží naopak jako obětní beránek. Podle kolumbovského historika Mario Vargase Llosy se svede na Conquistu i na Kolumba osobně všechno. Od neschopnosti vybudovat státní systémy dodržující demokratické principy, přes rozsáhlou hospodářskou a politickou korupci až po do očí bijící sociální propasti.

Vraťme se však do Spojených Států. Směr jejich vývoje ovlivnilo několik základních faktorů: Anglická koloniální správa respektující – ať už z jakýchkoli důvodů – zásady Magny Charty a Habeas Corpus. Dále pak složení imigrace, administrativně nezvládnutelná rozloha a revoluční situace v Evropě na sklonku osmnáctého století. Z těchto kořenů se zrodila i americká „evoluční“ revoluce. Začali ji daleko svobodnější lidé než ti, kteří tvořili masu evropských revolucí. Proto to byla snad doprosud jediná revoluce v historii, která neposlala vlastní děti na popraviště. Moudří a hlavně praktičtí lidé sepsali živoucí, seberegulující ústavu, která dodnes nenašla přemožitelku. (Doporučuji jako dobrodružství poznání Tocquevillovu „Demokracii v Americe“, která vydá za desítky daleko tlustších a nesrozumitelně psaných svazků.)

Pozitivní vývoj Spojených Států nebyl jednoznačný. Hnacím momentem byl často nezkrotitelný individualismus lidí, kteří měli dost odvahy nebo zoufalství zpřetrhat kořeny a vydat se do neznáma. Zákonná i obecně přijímaná tolerance si teprve postupně vybojovaly řídicí místo ve společnosti. Amerika prošla obdobím, kdy „dobrý Indián byl jediné mrtvé Indián“. Genocida 80 milionů bizonů sice dovolila nepřerušovanou železniční dopravu přes kontinent už v šedesátých letech minulého století. To si Evropan, který tu nikdy nebyl, nedovede představit, co to bylo za technický a organizační zázrak, ale znamenala také vytlačení Indiánů z planin a vlastně jejich fyzickou likvidaci.

Vlny zlatých horeček znamenaly nejdříve téměř bezprávní společnost. Divoká městečka ovládaly gangy. Byl to čas pirátů a loupežníků, krutých Morganů i nemilosrdných Vanderbiltů, čas jehož obdobou teď prochází moje stará vlast. Jak snad ani nemůže být v křivém zrcadle

historie jinak, milióny příštího století se nezískávají lopotným kopáním na Klondike, ale prodejem ruských čepic na Karlově mostě.

Spojené Státy prodělaly i první moderní válku – občanskou válku Severu proti Jihu, v níž zahynulo více lidí než ve všech následných válkách, jichž se Američané účastnili, dohromady. Na rozdíl od Evropy však vítězové po podepsání míru nezahnali válečné zajatce do pracovních táborů, nepověsili vůdce poražených na kandelábry, nevypsali reparace ani zvýšené daně. Společnost svobodných se dále vyvíjela pro svobodně, což bylo charakterizováno dříve chvályhodným, dnes zavrhaným spotřebním principem. Evropský návštěvník Muzea americké historie s překvapením zjišťuje, že už v šedesátých letech minulého století brázdily obilné lány samovazy a o dvacet let později tahalo 8 párů koní docela moderní kombajn. Zatímco Evropa zrodila automobil jako luxusní zábavu bohatých, Amerika jej dala obyvatelstvu coby dostupný dopravní prostředek. Stejným způsobem se rozšířil telefon, rádio a televize a v dnešní době počítačové sítě. V katalogu obchodního domu Sears and Roebuck ze začátku století si bylo možno objednat prefabrikovaný rodinný domek v hodnotě asi tři ročních platů kvalifikovaného dělníka. Ford razil myšlenku, že obrat je důležitější než maximální zisk neboť udržuje trh v pohybu. Stejnou myšlenku aplikoval později v Československu Baťa a pomohla mu překlenout krizová léta počátku třicátých let.

Industriální Amerika je charakterizována desítkami kouřících komínů oceláren, parními superlokomotivami ženoucími se přes kontinent, čtyřmotorovými

historické „kdyby“

letadly a nekonečnou výrobou automobilů. Takto živelně bující průmysl za sebou nechával ekologickou spoušť. Zatímco Evropa budovala válkou zničený průmysl, začaly v Americe volat hlasy po zastavení bezhlavé industriální expanze. Najednou si lidé uvědomili, že v rezavých řekách kdysi chytali jejich otcové ryby, že jim výhled z obýváku neclonily hromady skládek a nad městy bývala modrá obloha.

Dnešní Spojené Státy udělaly a udělají pro obnovu rovnováhy mezi člověkem a přírodou více než kterákoliv země na světě. Od roku 1972 existují stále se zpřisňující normy exhalací. Od roku 1978 mají všechna auta katalytický konvertor. Už několik let jsem neviděl pumpu s olivnatým bezínem ani nové auto s karburátorem. Do řek se vrátili ryby a do lesů zvěř. Samozřejmě, že Amerika má ještě spousty vážných ekologických problémů. Svalovat je na neuvážlivé předky je však asi stejně tak účinné jako vinit Kolumba ze zavlečení neštovic do Ameriky a syfilisu do Evropy. Dá se filozofovat o směru

vývoje konzumní společnosti, ale v podstatě až v okamžiku, kdy jsou základní životní, ale i společenské tržní potřeby nasyceny. Hladový sytému nevěří.

Radikálové všech koncepcí se shodují v jediném, že dnešní Spojené státy jsou na křižovatce, z níž vede mnoho cest, ale nikdo neví, která kam. Společnost prožívá krizi v několika vzájemně se ovlivňujících rovinách, která se odrazila i v letošní prezidentské volební kampani.

Z hlediska dlouhodobé hospodářské koncepce je to rozpor mezi potřebou pracovní síly a objemem výroby. Stále méně a méně lidí je potřeba k zajištění veškeré průmyslové i zemědělské výroby. Přesun do sféry služeb, zaklínadlo ekonomů a sociologů šedesátých let se ukazuje jako slepá ulička. Spotřební služby jsou už plně saturovány. Snad už ani nejde postavit více MacDonaldů, Pizza Hutů, Burger Kingů a benzínových pump. Země unese ještě několik pojišťoven, ale právníků už je tolik, že jim nezbyvá než se soudit navzájem.

Není to otázka nedostatku peněz, ale jejich rozvážné investice do budoucnosti. Na pořadu dne – i v programu obou kandidátů na prezidentskou funkci – je vzdělávací systém, reforma zdravotního systému, renovace infrastruktury a snový úkol debyrokratizace politické struktury všech stupňů.

Je známým faktem, že na počátku vlády presidenta Roosevelta se živilo zemědělstvím asi 16 miliónů Američanů. Ve Washingtonu na to stačilo 400 úředníků ministerstva zemědělství. Dnes, kdy je v Americe něco přes milión farmářů, zaměstnává ministerstvo zemědělství 16 tisíc úředníků. Z penzionovaných důstojníků a generálů pobírajících tučné penze by se daly postavit celé pluky.

Americká společnost byla vždycky společností komunální. O všem se rozhodovalo v obecní radě. Nechuť k centrální vládě se datuje několik století. Studená válka s nukleární hrozbou si však vyžádala jistou centralizaci moci, která byla akceptována jako daň za možnost dožít se zítřka. Centrální akumulace moci však nepozorovatelně prorostla celou společností. Dnes je samotná existence této mocenské struktury pocítována za přímé ohrožení ústavou garantovaných svobod. Decentralizace moci byla jedním z hlavních volebních cílů presidenta Reagana. Částečně se to podařilo. Dnes jednotlivé státy rozhodují o zákonech, které dříve byly doménou federální vlády. Sem spadá oživený boj o potraty, o práva homosexuálů, žen a dětí i spor o formu národního zdravotního pojištění.

Dalším bolavým místem americké společnosti je problém kriminality, šíření drog, rasové netolerance a s tím vším související kategorie tzv. „rodinných hodnot.“ Rozpad tradiční americké rodiny a opuštění vžitého systému morálních hodnot je snad tím nejtěžším problémem, který musí americká společnost řešit.

Jako vždy je mlčící většina překřikována radikály z obou křídél. Ultrakonzervativci by za prodej drog ordinovali elek-

Možná, že americký dnešek by Její katolické Veličenstvo Isabelu Kastilskou důkladně vyděsil. Naštěstí nebyla prognostikem.

trické křeslo, extrémní liberálové by drogy legalizovali a prodávali v trafikách. Fundamentalisté by znovu zavedli modlení ve školách a vymýtli slovo sex z učebnic. Naproti tomu žáci středních škol ve velkých městech si mohou ve škole vyzvednout zadarmo prezervativy a v učebnicích sexuální výchovy se dočtou o technice orálního a análního pohlavního styku. Na Floridě vyhrál dvanáctiletý chlapec soud nad matkou a nechal se adoptovat do jiné rodiny. S tím lze v určitých případech i souhlasit. Zato rozhodnutí jiného floridského soudce, že když má patnáctiletá dívka právo na potrat bez vědomí svých rodičů, může také spát s kým chce, příliš zavání radikalismem sovětské společnosti dvacátých let.

Základní postuláty ústavy se však stále striktně dodržují a extrémny eliminuje čas a zkušenost. Tak jako zmizel z ústavy dodatek o prohibici, najde si demokratická společnost kompromisní řešení palčivých problémů dneška. Nikdo netvrdí, že to bude hned a že to bude snadné.

Kdyby dnes zakotvila Santa Maria v ústí řeky Hudson, zastavil by se admirál všech moří pohledem na profilu dolního Manhattanu, smetl ze stolu štos novin a magazínů obviňujících ho z nejhroznějších zločinů a s uspokojením by zamumlal: „Dobře jsem ten Nový svět objevil.“

...pár dní po Kolumbovi
se v Praze nalodil
na parník Primátor Dittrich
s cílem odjet do Kanady
pan P., aby na
364-1787
638 QUEEN ST. W
TORONTO M6J 1E4
založil

PRAŽSKÉ UZENÁŘSTVÍ

a prodával tam
PRAŽSKOU ŠUNKU, UZENINY,
MASO I a JAKOSTI, DENNĚ
ČERSTVÁ A CHUTNÁ JÍDLA
I CUKRÁŘSKÉ VÝROBKY

Zt Ek libris

V dnešním sloupku si všimneme tří knih o češtině. Nejdříve o knize **RADY ČECHŮM, JAK SE HRAVĚ PŘIUČITI ČEŠTINĚ** od Pavla Eisnera a o **ŠMÍRBUCHU JAZYKA ČESKÉHO** Patrika Ouředníka.

V úvodu první knížky se vás především autor zeptá, zda vůbec češtinu milujete a hlavně jakou. Jest i ve vás totiž čeština kolikerá. Eisner přes češtinu komentuje nejen jazyk, ale i mnohé rysy českého charakteru.

Zamyslete se nad svou mateřštinou a zjistíte, jak málo ji znáte.

Víte-li pak, že čeština je jazyk erotický? Víte, jak vznikala příjmení nebo proč si vykáme nebo tykáme? Kdo je bařtipán nebo bástevník? Proč zdánlivě bezdůvodně používáme plurálu. Jak byste přeložili arii z Kouzelné flétny? ...

V čase hledání a nejistoty knížka přináší poznání souvislostí a tradic a z nich pramenící optimismus pro budoucnost.

**Vydal Odeon v Klubu čtenářů,
cena 68,- Kčs.**

Šmírbuch Patrika Ouředníka je vlastně knížka o „nekonvenční češtině“. Výsledkem je česko-argotický slovník zahrnující přes 14 000 hesel, doplněný o 1 300 citátů. K heslům jsou připojena synonyma, takže se dozvíte, že dívku nebo muže můžete nazvat ještě 284 dalšími výrazy a v oblasti erotiky je české výrazivo tak bohaté, že užasnete.

Citáty z literatury jsou doloženy z knih Vančurových, Hrabalových, Škvoreckého, Oty Pavla i Jiřího Suchého.

Zkrátka. Chcete-li popsat své milostné dobrodružství co nejdůkladněji, věřte, že Šmírbuch vám k tomu poskytne 340 synonym.

**Vydalo nakladatelství Ivo Železného,
cena 180,- Kčs.**

A do třetice ještě Pavel Eisner. Tu knížku budete mít ještě v knihovně. Neřeba tedy o ní psát. Pro ty, kteří tento skvost nemají, ji opět vydalo nakladatelství **Lidové noviny**. Jistě již víte, o kterou jde. Ano. O nejkrásnější a nejlepší knihu o krásné řeči. **O CHRÁMU I TVRZI**.

Ruský vývoz zločinnosti do Ameriky

OTA ULČ, Binhamton USA

Dočítáme se na obou stranách rozpadlé barikády donedávna rozděleného světa, že i v bývalé první zemi socialismu se už delší dobu snaží držet s námi krok v organizované zločinnosti. A k ní nám i přispět. To tak zrovna potřebujeme, vozit uhlí do Newcastle, sovy do Athén, jako bychom našich kriminálních a jejich počinů neměli dost, až přespříliš.

Ruský zdroj *Commersant* otiskl mapu Moskvy s územním rozdělením mezi kriminální gangy. Věnují se multifunkční činnosti, od vyděračství, narkotik, prostitute až po podplácení policie, všelijakých vlivných kádrů a praní špinavých peněz. Rozvětvená tedy činnost s velícími kmotry, důstojníky a zabijáky nižších šarží v oboru všemožného zboží a služeb, po nichž je poptávka.

Zakazoval-li se za prohibice Američanům alkohol, proto kvetl ilegální obchod s alkoholem. Proto když za F. D. Roosevelta prohibice skončila, štkali nejen dogmatictí abstinenti, ale i gangsteři z povolání. „A poněvadž je nedostatek naprosto všeho, možnosti našich zločinců jsou neomezené,“ shrnul zmíněný ruský zdroj, jakoby ozvěna někdejšího chvástání vědeckých socialistů, jak nás, kapitalisty zahnívajících, doženou a předeženou. S rozpadem policejního státu pomínil strach z jakékoli autority. Ale i se vznikem Divokého Východu to s tím doháněním a předháněním nebude zcela jednoduché: V roce 1990, z 20 největších měst polovina – mezi nimi Boston, Dallas, Memphis, Milwaukee, New York, Phoenix, San Antonio – překonala své značné rekordy ve spáchaných vraždách. (Příčina se přičítá snadnému přístupu ke stříelným zbraním, drogám a činnosti mladých černochů v roli jak pachatelů, tak obětí.) Aeroflotem do New Yorku dorazil novinář studovat a porovnávat pracovní metody domácích výtečnicků s americkými. Ne že by se příliš lišily. Tu i tam vyděrači vloží neochotného platiče do rakve, začnou ji krájet pilou a váhavec se zpravidla včas dovrtí.

Jedním z plodů mírové spolupráce byla usnadněná emigrace zdejšími směrem. Od r. 1975 ze SSSR do USA přijelo a trvale se usadilo 200.000 osob převážně židovského, ale též arménského a německého původu. Jejich prvotní bází se stala newyorská oblast, zejména v Brooklynu, končina zvaná Brighton Beach. Tam se přestěhoval kus staré vlasti, s obchůdky, restauracemi – a se zločinci.

Z mnoha zájemců jsem si na univerzitě vybral za asistenta židovského přistěhovatele Alexe z Ukrajiny: jednak mu to výtečně myslí a jednak si s ním zásluhou společné zkušenosti s komunistickým vládnutím rozumím daleko lépe, než

s většinou amerických spoluobčanů. Alex je právě z oné Brighton Beach a ledacos mi povídal o tamějším podsvětí a jeho počinání. – Inu, kecá, přehání, usoudil jsem.

Z omylu mě vyvedlo dlouhé, důkladné exposé v *New York Times*. Brighton Beach je vskutku centrem novodobé sovětské mafie, s řadou filiálék (Los Angeles, San Francisco, Seattle, Phoenix, Chicago, Cleveland, Miami, též kanadské Toronto). Spolupracují, družbu pěstují s italskými mafiány – La Cosa Nostra jejich vzor, gangsterské familie Lucchese a Colombo, hrdlořezové z nejmýtečnějších. Liší se v maličkostech: říkají si „organizácia“, jestliže Talián si potrpí na sebevědomá přívzviska typu Bull (Byk), bratr Slovan se smíří s mírnoučkým oslovením jako například Kapusta. Organizace si nepotrpí na tradiční hierarchickou přísnot – spíš tedy než *organized* je to *disorganized crime*. Dochází k personálním přelivům a dělení na buňky s pěti až dvaceti členy. Všeho všudy se tu angažuje několik set aktivních kádrů, vesměs organizovaných podle místa původu – Oděsa, Kijev, Leningrad, Moskva. Na rozdíl od zločinců z jiných přistěhovaleckých skupin, toto jsou lidé zpravidla vzdělaní a technicky zdatní.

Činnost: například vydírání. Jeden z místních bossů jménem Marat Balagula, pořízek z Oděsy a absolvent desetiletého sovětského kriminálu, dosahoval vynikající výsledky s použitím tzv. *electric cattle prod*, klacku s elektrickým nábojem na dobytek. Z jednoho emigranta vymámil 15.000 dolarů pod hrozbou, že mu zabije dceru o jejím svatebním dni.

Vztahy mezi gangstery nejsou na štěstí příliš harmonické. V r. 1987 třicetiletý Boris Rubinov zastížen při nakládání dvou tuctů zbraní do auta, posléze zastřelen. V Leningradě narozený imigrant Evsei Agron, vrah a vyděrač, zastřelen v Brooklynu. Jiní výtečníci zlikvidováni.

Hlavní náplň ex-sovětských gangsterů je ale úplně jinde: soustřeďují se na novinky, na nečekané příležitosti, které jim nabízí americký demokratický, v mnohém až přespříliš demokratický, důvěrující systém. Neznám jedince, který po příjezdu k těmto břehům se nebyl zděsil a nepovzdychl „Jak to může fungovat, vždyť je to tak zranitelné!“ A zranitelné to ovšem velmi je: na ony *credit cards*, plastické kartičky, s nimiž lze nakupovat na úvěr, lze si od banky vypůjčit tisíce.

V totalitním systému, který tolik závisí na úředních bumázkách si tyto noví přichozí vypěstovali velký talent padělat jakýkoliv dokument. Nejen tedy úvěrové kartičky, ale i šeky, vládní platby, cenné burzovní papíry, papíry k všemožným

transakcím. Populární jsou fingované přepady a pojišťovací podvody vůbec. Zmíněný Balagula za deset let činnosti vydělal 600 (šest set) milionů dolarů na machinacích s benzinem. O celičkou miliardu dolarů, jeden z největších švindlů v americké historii, se zasloužil emigrant Michal Šuškevič. S pár příbuznými a kamarády vymyslel a uskutečnil náramný podvod s pojiždnou klinikou (*mobile clinics*), poskytovat podvodné služby pacientům a ještě podvodněji pak inkasovat od pojišťoven. Okradl pět set společností a dlouho trvalo, než tohoto génia dostihli v Amsterdamu. Prima metodu značného obohacení vymysleli naši noví brooklyňští spoluobčané: v Dallasu a v St. Louis pod fiktivními jmény započali s klenotnickým byznysem. Objednali zboží od dodavatelů, zaplatili falešnými šeky a se zbožím zmizeli. Značně lukrativní je toto počínání s drahými kovy a kameny – tradiční to enkláva židovských přistěhovalců, mezi nimiž se neméně tradičně usku- tečňují mnohamilionové obchody jen slovem a podáním ruky. Tzv. *Potato Bag Gang* (čili gang Bramborový pytel) z Oděsy, vydávající se za počestné námořníky prodávající zlaté carské rubly – mnoho rublů, jenže jen navrch, pod nimi ony brambory. Důvěřivci, zpravidla starousedlíci, tak přišli o desetitisíce. Hodně se padělá staré ruské umění. Ona slavná carská tzv. vajíčka *Fabergé*, posázená drahokamy, podvodně vyrábí jedna dílna v newyorské čtvrti Astoria (oblíbená to adresa mnohých československých přistěhovalců).

sovětská mafie naš vzor

Spousta elektroniky putuje do Ruska a profit putuje do kapes fiškusů, kteří se obohacují takto: noví emigranti otevřou svá bankovní konta a nabytými šeky okamžitě nakoupí nákladné zboží (kompjůtry, faxy). Hnedky po transakci konta zruší a zboží jim zatím putuje do vlasti. Kapitalistický systém je zase jednou namydlen.

Situace se nám košatí. Lze si totiž do Ameriky zvat dočasné návštěvníky včetně profesionálních hrdlořezů. Sehnat nájemního vraha v Americe ovšem není problém, ale zpravidla to stojí hodně peněz a strana, která si službu objednala, riskuje nebezpečí případného vydírání. Kdežto takováto slovanská služba přijde na pouhé dva až tři tisíce dolarů, na místní poměry věru pakatel. Dá tedy rozum raději povolat profesionála z širé Rusi, ten smlouvu o dílo – zabijačku vykoná, odjede a je po starosti. Tak se stalo v případě brooklynského klenotníka jménem Fima Miller. Dva ruští turisté přijeli, odstřelili a odjeli dřív, než se mohla policie rozkoukat. V kalifornské usedlosti West Hollywood, policie zrovna šla obhlédnout opuštěný automobil a ejhle uvnitř dva slovanští nájemní návštěvníci parcelovali oběť, krev až za ušima.

Co trestní postih, americká justice? Tomu se Východoevropané dost právem smějí. Prý „Mickey Mouse“ – tedy srandička. V porovnání s K.G.B. jistěže. A americké fešácké kriminály? Ha, ha, ha.

Na americké soudy se ovšem nelze vůbec spoléhat a tedy rozhořčení usedlíci berou spravedlnost do vlastních rukou. Už jim tam i fungují neoficiální tzv. Lidové soudy – jako doma. A nelze se jim divit: Felix Furman, jeden z výtečníků, v Colorado ho odsoudili pro vraždu, jenže on si z vězení odesel. Poté v New Yorku ho zatkl, na kauci pustili a víc ho už neviděli. Tedy viděli – při aktu vydírání, ale to orgánům jaksi nestačilo. Pronásledovaný vydíráný spoluobčan Valery Zlotnikov už toho měl dost, Furmana odstřelil a šel o činu informovat úřady.

O existenci špiónů mezi emigranty se nepochybuje. Onoho výtečníka Balaguly se na F.B.I. ptali, zda snad spolupracuje s K.G.B. Co jste mysleli, že vám řekne, prostoduché Karkulky?

Balagulu pak v Americe přece jen odsoudili pro všelijaké podvody. Podářilo se mu utéct do Německa, žádost o vydání do New Yorku se dala do běhu.

Zpět do ex-SSSR již byla se souhlasem Moskvy deportována víc než stovka zločinců. Někteří výtečníci se vracejí ne z naší iniciativy, ale na požádání druhé strany. Takto byl vrácen emigrant, který okradl letovisko Soči o 10 miliónů rublů. Pokud ho doma neprovrtali kulemi, následoval dlouhodobý přesun do převýchovného zaopatření, kde si moc tenisu či golfu nezahraje, jak v USA v takových případech bývá zvykem.

Mezi kontinenty pendlují všelijací živnostníci. Čerství emigranti se vracejí do staré vlasti rozjíždět byznys s falešnými pozvánkami sem do země zaslíbené a v Rusku za to důvěřivci platí mnohé tisíce. Divil bych se, kdyby k imitacím nedocházelo i na našich českých luzích a hájích. (Šejdišské nabídky zaměstnání v cizině jsou již náznamem.) Bylo by urážkou pomínout podnikatelské schopnosti našich polských sousedů. Mnozí si

COMET

nakladatelství a vydavatelství
Žerotínova 59, 130 00 Praha 3
tel., fax: 27 66 15

J. KROUTVOR

POSELSTVÍ ULICE

(kapitoly z dějin českého plakátu)

Unikátní obrazová publikace historie plakátu z rozmezí let 1890–1990. Kromě jiných zde najdete barevné reprodukce plakátů A. Muchy, J. Čapka, J. Zrzávého a dalších, pozvánky na bály, do kabaretů, na představení V + W, Vl. Buriana a jiných, ale dokonce i nabídek na různé druhy zboží. Knihu svojí předmluvou obohatil B. Hrabal, graficky upravil Zdeněk Ziegler.

Publikace získala ocenění v soutěži „Nejkrásnější kniha r. 1991“.

počínají převýtečně. David Bogatin, distributor benzínu v Brooklynu, úspěšně okradl stát o několik miliónů dolarů na daních, ze země odjel a v Lublinu z fondů založil First Commercial Bank.

O pořádných gangsterech českých a slovenských jsem už delší dobu neslyšel. Znal jsem jednoho mládence, který na několik let uvízl za mřížemi, na rozdíl od svého partnera, jehož řádně zatížené tělo svrhla helikoptéra do jezera. Šlo o pašování zbraní, konexe brazilská. V Austrálii dosud zcela na svobodě funguje, v nejlepších kruzích se pohybuje zajímavý našinec křestním jménem Miroslav. Nepropadávejme pocitům malosti, co není, vbrzku nejspíš bude.

REVOLUCE PO KAPITALISTICKU

Letos se na universitě v Berkeley v USA sešla konference s názvem „Konference o perspektivách demokracie a socialismu v devadesátých letech“. Na této konferenci se ustavila další, nová komunistická strana USA. Členy jsou ti komunisté, kteří byli vyloučeni z Komunistické strany USA na jejím nedávném sjezdu protože kritizovali nedostatek vnitřní demokracie uvnitř strany a hlavně diktátorské moci předsedy Guse Halla. Do nové strany vstoupila m.j. Angela Davisová neslavné paměti. Paní doktorka Davisová je nyní profesorkou na universitě v Santa Cruz.

Při této příležitosti zahájila původní strana, klasická KS USA pod předsednictvím Gusa Halla, širokou kampaň, kdy aktivisté strany budou navštěvovat občany dům od domu a vysvětlovat důležitost peněžních darů straně a jejímu zvláštnímu politickému fondu. Dárci si budou moci vybrat jeden ze čtyř investičních fondů, kde budou peníze uloženy ve vládních cenných papírech a ostatních zaručených investicích. Za jejich života se jim bude vyplácet úrok, a teprve když zemřou, stane se jejich investice majetkem strany. -iš

Sekretářka A – 4

PAVLÍNA PILCOVÁ, Melbourne

V únorovém čísle Západu byl otištěn příspěvek Dopis z Austrálie, v němž se jeho autor zmiňuje i o úspěších vynálezce a zakladatele firmy Robotron v Melbourne, Ing. Milana Hudečka. Nedávno jsem s ním navázala kontakt a na návrh redakce „ZÁPADU TODAY“ připravila toto interview.

38-letý Milan Hudeček pochází z Brna, kde na Vysokém učení technickém vystudoval fakultu sdělovací elektroniky. Jako chlapec prý toužil sestrojít UFO a v sedmnácti se chtěl stát zpěvákem. Když se chystal na pěveckou soutěž do Prahy, zasáhl však Osud, Milan onemocněl a z pěvecké dráhy sešlo. Nestvořil UFO, ale Eureka, daleko od Brna, v australském Melbourne, kam přesídlil před jedenácti lety.

Eureka A4 je „elektronická sekretářka“ ve formě malého, snadno přenosného, 1 1/2 kg vážícího počítače. Obsahuje však mnoho funkcí, jež nevidomým lidem zpřístupňují normální život včetně zaměstnání, která by jinak nebyli schopni vykonávat. I na pohled a na „pohled hmatem“ je Eureka dokonale esteticky tvarovaná. Pro člověka bez zraku je nejen mnohostranně užitečným společníkem a prostředkem k nezávislosti, ale taky věrným přítelem, který jakoby komunikoval i prostřednictvím duše.

Z mnoha schopností Eureka uvedu alespoň ty hlavní. Především je to počítač, který umí mluvit a to v několika jazycích, včetně japonštiny a češtiny. Je exportována do 25 zemí. Má mechanický hlas robota, kterému se ale dá snadno přivyknout. Na Eureka lze i psát a upravovat či měnit texty, nebo skládat hudbu. Dále obsahuje kalkulátor, telefonní seznam – připojením

k telefonní lince se číslo dokonce automaticky vytočí – hodiny s budíkem, diář, počítač, akustický teploměr a voltmetr, jako komunikační terminál se dá připojit k jinému počítači atd.

Se svým vývojovým týmem Milan vynalezl a zkonstruoval celou řadu dalších přídavných, na Eureka napojitelných zařízení a programů. Např. rozlišovač barev, velikosti a tvaru cigaretové krabičky, který rozezná a ohlásí barvu nerůznějších předmětů.

Nejznámější z Robotronem vyráběných automatických čtečích zařízení je Robotron Text Reader 320. Tvarem připomíná miniaturní fotokopírku. Vloží se do něj kniha, nebo jiná tiskovina a její obsah Robotron Text Reader nahlas předčítá. Existuje zatím jen v angličtině, firma Robotron však v současnosti vyvíjí a postupně do výroby uvede jeho další jazykové verze.

K prominentním uživatelům Eureka patří i Stevie Wonder a Ray Charles.

Milan Hudeček, úspěšný vynálezce, ale též vynikající organizátor, byl za svou práci několikrát vyznamenán. V roce 1989 dvěma exportními cenami Austrálie: Cenou australské federální vlády a Cenou guvernéra státu Victoria. V roce 1990 obdržel tři další ceny za dokonalé výrobky Robotronu. Cenu anglické firmy Rolls Royce, Cenu australských aerolinií Qantas a Cenu Univerzity v Sydney. Téhož roku byl poctěn Výroční cenou Winstona Gordona, udělovanou Kanadským národním institutem pro nevidomé za vynikající přínos v oblasti technických pomůcek pro nevidomé a slabozraké. Se svými skvělými vynálezy triumfoval Milan i ve svém rodišti a na brněnském veletrhu získal zlatou medaili.

PAVLÍNA PILCOVÁ: Úspěšní lidé, kteří vynikli v nerůznějších oborech, mnohdy tvrdí, že si jejich profese vybrala je a ne naopak. Máš taky pocit, že jsi byl pro své povolání, které je zároveň posláním, „vyvolen“?

MILAN HUDEČEK: Ani ne, i když v mém životě hraje dosti velkou roli náhoda a do určité míry mi pomohly příznivé okolnosti a správní lidé, které jsem tady v Melbourne potkal. Kdybych se ale octl někde jinde, zapadl bych asi do podobného prostředí a dělal něco příbuzného.

P.P.: Jak jsi začínal?

M.H.: Nejdřív jsem v Melbourne založil ve svém jednopokojovém bytě malou firmu, ve které jsem pracoval sám a vyráběl „software“. To mě ale moc neuspokojovalo, dělal jsem jen to, co po mně chtěli jiní a v podstatě jsem „prodával svůj čas“, abych se uživil. Hledal jsem proto nějaký obor, ve kterém bych mohl uplatnit a zkombinovat tvořivost a „high tech“ v něco nového, co tu ještě nebylo, zároveň však extrémně užitečného a z čeho by se dalo taky žít. V té době jsem se zabýval řečovou syntézou a nápad vyrobit mluvící computer se přímo nabízel k aplikaci jako pomůcka nevidomým, kteří by pak byli schopni psát, skládat hudbu a lépe zorganizovat svůj život a komunikovat s okolním světem. Můj výrobek se měl stát jakýmsi prostředním spojujícím článkem mezi světem elektroniky a každodenním lidským životem.

Obrátil jsem se tedy na jednu z místních organizací pro nevidomé – Národní svaz nevidomých občanů – a jeho předsedu, jímž byl David Blyth, velmi inteligentní pán, sám také slepý. První schůzka s ním pro mě však nebyla úspěšná. Za dva týdny jsem ho však vyhledal znovu a tentokrát jsem sebou měl model z lepenky svého pozdějšího elektronického výrobku. Aby se mohl hmatem přesvědčit o jeho velikosti a tvaru, nechal jsem ho sáhnout i na jednotlivé klávesy a jmenoval jejich budoucí funkce, jako kalendář, hodiny, telefonní seznam, kalkulátor atd. A David byl nadšený.

Za rok a půl nato byla pak Eureka A4 slavnostně představena v Královském institutu pro nevidomé ve státě Victoria, kde se mezitím stal David Blyth ředitelem. Dnes, po devíti letech, jsou výrobky Robotronu známé po celém světě.

P.P.: Z čeho jsi toho půldruhého roku financoval vývoj a výrobu Eureka a své životy?

M.H.: Žil a pracoval jsem tehdy ještě pořád v té jedné místnosti a platil nízký nájem. Někaké peníze jsme měli našetřeny, ale to pochopitelně nestačilo, už proto, že jsem musel zaměstnat i pár lidí, kteří mi při zhotovování Eureka pomáhali. Zažádal jsem o státní dotaci, kterou jsem taky obdržel. Ani to však nebylo dost. Od jedné zdejší státní instituce jsem si proto půjčil sto tisíc dolarů. Po vyrobení prvních padesáti počítačů Eureka A4 byly mé finance zcela vyčerpány. Tehdy jsem si říkal, že jestli jednou objednáme součást-

ky na další Eureka, bude to znamenat, že se můj podnik rozjel. A objednal jsem, na sto, pak na dvě stě, později na dva tisíce Eureka. Ty začátky, přes všechny obtíže a nejistotu, považuji za nejkrásnější dobu svého života.

P.P.: Jsou všechny součástky tvých počítačů a přídavných zařízení vyráběny v Austrálii?

M.H.: Ne, to by přišlo neúměrně drahé, což jsem si hlavně na začátku dovolit nemohl. Některé součástky se v Austrálii

**(h)euréka
znamená řecky
„přišel jsem na to!“**

vůbec nevyrábějí. Ze začátku jsem skoro všechno potřebné nechával zhotovit na zakázku v Singapuru.

P.P.: Jak jsi našel vhodné a spolehlivé výrobce a dodavatele v zámoří?

M.H.: To jsou zase ty náhody v mém životě. Obvykle se něco objeví a přihodí v pravý čas, nebo i předem a já si na to pak vzpomenu v okamžiku, kdy to potřebuju. Na příklad jsem v jednom obchodě listoval v časopise, který tam ležel na stole a který obsahoval inzeráty nejrůznějších služeb a dodavatelů zboží v Asii. Myslel jsem si, že by se mi to mohlo jednou hodit, tak jsem časopis začal odbírat. Roční předplatné, asi padesát dolarů, mi později ušetřilo desetitisíce.

také přístup. Japonci dokážou odhadnout, jestli předstíráš, nebo jestli máš v to co děláš opravdu víru. Když si ale nejsou jisti, hned neodpoví a vyčkávají. Ten, kdo jim dál vytrvale telefonuje, posílá faxy a jezdí za nimi, třeba i dva roky, je nakonec přesvědčí a obdrží od nich objednávku. Takže za správný přístup vyjdou vsťfíc, ba i ledacos promínou. Dokonce i když se stane nedopatření a zboží jim přijde poškozené, nebo něco chybí, je to pro ně příležitost ověřit si dodavatelův zodpovědný přístup. Pokud se takový člověk do 24 hodin omluví a ihned se chybu snaží napravit, získá si jejich důvěru. Někdy dokonce Japonci taková menší nedopatření schválně zaranžují. Nezlomná sebedůvěra a dobrý úmysl jsou, nejen v podnikání, asi polovina úspěchu. Lidé takové vlastnosti nakonec vycítí a jsou k nim přitahováni.

P.P.: Čím tě obohatily tvé životní překážky a omyly?

M.H.: Trpělivostí. Dřív jsem býval dost netrpělivý. Vytvořit dobré věci trvá ale strašně dlouho. Naučil jsem se být trpělivý nejen sám se sebou a se svou prací, ale taky s ostatními lidmi, i se svými zaměstnanci. Ze začátku jsem třeba nebyl schopen tolerovat, že přijdou do práce v devět a odejdou v pět nebo v šest. Teď je mi samozřejmě jasné, že zaměstnanec má k podniku, v němž pracuje, úplně jiný vztah, než jeho majitel a nelze proto očekávat, že zaměstnaný člověk bude dělat od rána do noci. Taky jsem se zbavil nesmělosti a naučil se jednat s lidmi.

P.P.: Skutečnost, že prostřednictvím Eureky do značné míry pozitivně ovlivňuješ, ba radikálně měníš životní osudy lidí,

a jejich projevy nadšení a vědú ti musí přinášet ještě silnější pocit uspokojení, než ceny a vyznamenání. Můžeš mi povědět nějakou „happy story“?

M.H.: To je pravda, ceny a vyznamenání si můžu vyvést v kanceláři na stěnu, aby udělaly dojem na toho, kdo mě nezná. Ale ty „happy stories“ jsou mým motorem a motivací. Dostávám děkovné dopisy a telefonáty z celého světa a jejich obsah je až banálně podobný, ale vždycky ve mně vyvolají pocit, že to co dělám má smysl. Eureka umožňuje nevidomým i studovat na univerzitě, nebo vykonávat intelektuální profese. Ti, co si Eureku opatřili, jsou lidé stejného typu, co se nechtějí smířit s tím, že budou do konce života slepí a neschopní, kteří mají energii a chtějí něco dokázat. Tím, že si koupí náš počítač, se stávají členy jakéhosi klubu a my jim říkáme „Eureka People“. Před třemi měsíci jsem byl na svatbě dvěma takovým „členům“, kteří se prostřednictvím Eureky poznali. Jsou to oba vyjimeční, velmi energiční a aktivní lidé. Ta dáma je nejenom slepá, ale má i ochrnuté nohy a pohybuje se ve vozíčku. Je ale až neuvěřitelně nabitá optimismem a energií. My všichni sice ovlivňujeme a měníme život druhých, na té svatbě jsem si ale uvědomil, jak radikální změna to může být a měl jsem z toho příjemný pocit.

P.P.: Nedávno jsi byl v Thajsku a vedl půlhodinový rozhovor s princeznou Maha Chakri Sirindhorn. Při jaké příležitosti to bylo a o čem jste si povídali?

M.H.: Byl jsem tam na konferenci pořádané Mezinárodním výborem pro vzdělávání nevidomých, které se zúčastnilo asi pět set lidí ze sedmdesáti zemí.

Kresba Pavla Kantorka

Členové královských rodin se dost angažují v dobročinných akcích a princezna Sirindhorn tímto způsobem pomáhá i nevidomým. Překvapila mě svými odbornými vědomostmi. Projevila též zájem o thajskou verzi Eureky a čtečního zařízení. Zamýšlíme navázat spolupráci i s univerzitou v Bangkoku, která nese její jméno a již sponzoruje.

P.P.: Jaké máš nejdůležitější zásady v soukromém podnikání a v mezilidských vztazích vůbec?

M.H.: V soukromém podnikání je nejdůležitější vytrvalost a poctivost. V mezilidských vztazích kromě poctivosti považuju za nejdůležitější toleranci. Když má k tomu člověk určitou dávku inteligence, dá se v životě všechno vyřešit.

P.P.: Nápady se obvykle nerodí izolovaně, první dá vzniknout druhému a z něj se vyvinou další, o čemž ostatně svědčí výsledky tvé práce. Kam bude směřovat v dohledné budoucnosti?

M.H.: Budu vyvíjet další přístroje pro nevidomé a zdokonalovat je.

P.P.: Co bys dělal, kdybys nedělal to co děláš?

M.H.: Hlavním cílem všeho co člověk dělá je spokojenost a štěstí. Pomocí Eureky sice spokojenost a štěstí zprostředkovávám, přál bych si to ale dělat i na jiné úrovni. Elektroniku a počítače považuju za užitečné nástroje, zajímá mě ale i živý organismus jako takový. Velkou budoucnost vidím na příklad ve virologii. Kdybych nedělal to co dělám, asi bych dělal medicínu a biochemii a zabýval se hlavně biotechnologií.

Myslím, že Milan patří k lidem, kteří, ať dělají cokoli, vždycky vyniknou.

Poznámka redakce. Eurekou se podrobně zabýval i československý měsíčník pro invalidní občany ELÁN.

NA ZDRAVÍ!

Těšíme se na šťastné a veselé svátky a na opravdu nový ale Nový rok. A již tradičně si slibujeme, co všechno dobré v něm pro své nejbližší ale i sebe, uděláme. Tak nečekejme a udělejme to!

Projevme alespoň jednou svou štědrovečerní štědrost a každoroční novoroční touhu. V praktickém vzpomínání na sebe i nejbližší. V pamatování na zdraví nás všech. Přispějme do finanční sbírky na konto Míša na zakoupení Leksellova Gama nože. Stačí opravdu málo – podle velkorysého vyhledávacího sbírky Nadace Charty 77 – opravdu již pouhých pár korun od každého obyvatele československé republiky. A nejen jeho. Třeba i od vás milých rodáků. Stačí trochu lidské něhy. Odpovědnosti. Touhy žít. A pomůžeme sobě, našim i zahraničním pacientům, všem, kteří po jeho zakoupení – a již i instalaci, ale stále ne absolutním zaplacením – v pražské nemocnici Na Homolce mohou absolvovat operaci mozku bez otevření lebky.

Otevřme svá srdíčka, své bystré hlavy a připravme si už teď hned sami sobě tuto štědrovečerní nadílku nebo novoroční první opravdu velkorysého gesto. Gesto bez hranic. V sobě i mimo nás. Darujme „vánoční dáreček“ na konto Míša číslo 91 33-031/0510 Investiční banka, nám. Republiky 7, 110 00 Praha 1. Nebo si prostě kupme samolepící obrázek se symbolem Míši – obrázek v nás – v hodnotě 50 – 100 – 500 Kčs u benzínových čerpadel či na poštách. Obrázek potěší nejenom naše dítě ale určitě také něco v nás.

Nezapomeňme na tohle konto zdravých lidí! Na zdraví!

/ASV/

AIDS – nemoc chudých?

BARBORA KUBÁTOVÁ,
Kanada

Dne 5. června 1981 byly zjištěny mezi pacienty Center pro kontrolu nemocí v Kalifornii první případy nemoci, která později dostala jméno „získaný imunodeficientní syndrom“ (acquired immunodeficiency syndrome, AIDS). O jedenáct let později, 31. května 1992, bylo ve Spojených státech 179.136 případů AIDS. Na konci roku 1991 se AIDS stala druhou nejčastější příčinou smrti u mužů mezi 25 a 44 roky věku, a brzy se stane jednou z pěti nejčastějších příčin smrti i u žen mezi 15 a 44 roky. Bylo zjištěno 2.686 postižených dětí mladších než 13 let, a 604 mezi 13 a 19 lety. V USA se nyní očekává 80.000 až 90.000 nových případů každý rok.

Zatím nikdo nemoc nepřežil. Příčinou smrti jsou infekce, proti nimž se tělo s poškozeným imunitním systémem nemůže bránit.

Elizabeth Taylorová nedávno veřejně vynadala prezidentu Bushovi, že nedělá dost pro pacienty s AIDS. Poslední sjezd americké Demokratické strany použil AIDS jako jeden z příkladů neschopnosti současné vlády.

Přitom se v mnoha zemích, včetně Spojených států, dává na výzkum AIDS víc peněz než na jakoukoliv nemoc v historii, dokonce víc peněz než na výzkum rakoviny prsu, ačkoliv žen, umírajících na rakovinu prsu, je podstatně víc než umírajících na AIDS. Výzkum viru AIDS postupuje velmi rychle, ale problémy s ním a šířící se všesvětová epidemie nemoci

lékaři jdou do boje

rostou ještě rychleji. Zatím bitvu prohráváme. Existují léky, které zpomalí nemoc o dva tři roky, ale pacienti stejně zemřou. Virus, který způsobuje AIDS, byl objeven už dávno, v roce 1983. Nazývá se HIV (lidský imunodeficientní virus). Jeho objev byl sensací, zvláště proto, že o prvenství objevu vznikl spor mezi jedním z nejslavnějších a nejambicióznějších amerických vědců, Robertem Gallem z Národního ústavu pro rakovinu USA, a poměrně neznámým Lucem Montagnierem z Paříže. Gallo počítal s vítězstvím v tomto sporu, ale po čtyřech letech prohrál.

Plakát, se kterým se můžete setkat v Tanzanii. Není nad názornost.

Po objevu viru nastalo období optimismu. Všichni, i vědci, i pacienti očekávali, že teď už bude snadné připravit vakcinu proti viru, a umírající budou zachráněni. Bohužel, nestalo se tak. Dnes po devíti letech stále vakcína proti HIV není.

Problém je tento: Struktura viru je jednoduchá. Je složen z jediného vlákna ribonukleové kyseliny (RNK), obalené pláštěm z bílkovinných molekul. Bohužel, struktura této ribonukleové kyseliny se poměrně rychle mění, ve viru dochází k mutacím, a tím se mění i složení bílkovinného pláště. Virus tím uniká diagnóze a léčení. Připravené vakcíny nefungují. Tak např. skupina pracovníků z University of Alabama, Patricia Fultzová a její kolegové, připravili vakcinu, která chrání šimpanze proti viru. Bohužel, když opakovali pokus na tomtéž zvířeti podruhé, k infekci došlo. Ve světě nyní existuje už nejméně pět různých forem viru. Existují dokonce i případy AIDS, kdy HIV virus nebyl vůbec zjištěn. To znamená, že byl mutacemi změněn tak, že nemohl být prokázán.

Nejtragičtější případy jsou infikované děti postižených matek. V červenci t.r. se měla začít zkoušet nová účinná látka, pracovní zvaná HIVIG, která zabraňuje přenosu viru z matek na děti. Virus se z matky na dítě přenesl asi v 30 % případů. Abbottovy laboratoře, které HIVIG vyrobily, po zkouškách na šimpanzích nakonec od zkoušek na lidech upustily. Příčina? Nebezpečí, že ty pacientky, které se testů zúčastnily, by mohly žalovat výrobce léku. Zástupci firmy požadují od Národních ústavů zdraví (NIH, největší výzkumná vládní organizace v USA), aby odpovědnost za účinky drogy převzal stát. Bohužel, než se Abbott a NIH dohodnou, mnoho tisíc dětí zemře na AIDS. Tento postoj samozřejmě poškozuje nejen děti, ale i firmu Abbott.

A tak se virus po světě šíří bez zábran, a nikdo neví, co dělat. Světová zdravotnická organizace odhaduje, že dnes je na světě asi 8–10 milionů dospělých

a 1 milion dětí nakaženo lidským virem imunodeficiency. V roce 2000 by to mohlo být 30–40 milionů osob, ale jiní experti říkají, že by to mohlo být 110 milionů.

V roce 2000, odhaduje Světová zdravotnická organizace, by mohl počet nakažených osob v rozvinutých zemích začít klesat. V té době, bude asi 90 % všech infikovaných osob žít v rozvojových zemích.

Nejvíce jsou tedy postiženy chudé země. AIDS začíná být nemocí Třetího světa.

Nejhorší situace je dnes v rovníkové Africe. Tam je nyní postižen jeden dospělý ze čtyřiceti. AIDS ničí průmysl i zemědělství. Východní Afrika trpí nejvíce. V jižní Ugandě byl virus nalezen asi u třetiny městské populace. Dálkoví řidiči přitom přenášejí virus z oblasti do oblasti, ze země do země. Kolem Viktoriina jezera jsou vyprázdňené vesnice, děti bez rodičů, neobdělávaná pole. Také v Jižní Africe počet pacientů rychle stoupá, zvláště mezi černým obyvatelstvem, a odhaduje se asi na 450 tisíc. Počet lidí, kteří mají pozitivní reakci na HIV virus, se zde zdvojnásobuje každých 8,5 měsíců.

Matematické modely šíření nemoci, které jsou založeny na epidemiologických a sociologických datech, ukazují, že za současného stavu sítě sexuálních kontaktů se během několika let změní populační exploze v zemích Třetího světa v opak, a obyvatel v rovníkové Africe začne ubývat.

Stejně trpí Asie a Latinská Amerika. V Indii se HIV šíří mnohem rychleji než se původně očekávalo. Nemoc byla nejdříve zjištěna v přístavních městech Madrasu a Bombaji, ale nyní ohrožuje zemědělský venkov. Lidé na venkově jsou zcela bezmocní, nic o nemoci nevědí a nedovedou se chránit. Jestliže se nenajde účinné léčení, začne počet obyvatelstva během 10 let i v Indii velmi rychle klesat.

Zatímco v rozvinutých zemích je AIDS hlavně nemocí homosexuálních a bise-

xuálních mužů, kteří nepoužívají při pohlavním styku preservativy, v Africe je šířen s 80 % heterosexuální infekcí. Mezi černochoy jsou postiženi muži i ženy, dvě ženy připadají na tři postižené muže. Nemoc se zde mnohem snáze přenáší z mužů na ženy než ze žen na muže.

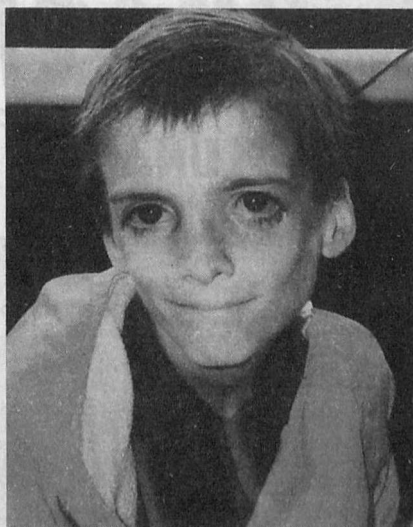
Proč tomu tak je? Molekulární biolog Chin-Yih Ou zjistil v Thajsku, že tam zároveň probíhají dvě epidemie, způsobené dvěma různými typy viru. Jedna se vyskytuje u těch, kteří užívají intravenózně drogy, druhá u prostitutek. Prostitutky jsou nakaženy typem HIV, který se podobá africkému typu a prochází snadno sliznicemi pohlavních orgánů. Druhý typ HIV, postihující homosexuály a drogově závislé osoby, se podobá americkému a evropskému, a virus roste v buňkách imunitního systému v krvi. Přenáší se pak injekčními stříkačkami nebo krvácením při hrubém homosexuálním styku.

Virus se tedy v různých částech světa může usazovat v různých druzích buněk lidského těla. Bohužel, v rozvojových zemích převažuje typ, procházející snadno sliznicemi a proto přenášený heterosexuálním stykem. Existuje samozřejmě reálné nebezpečí, že i v Evropě a Americe se další mutací tento typ vytvoří, nebo že se přenesou z rozvojových zemí. Světová zdravotnická organizace odhaduje, že heterosexuální přenos, tedy z muže na ženu, bude hlavním způsobem přenosu v devadesátých letech, a to nejen v rozvojových, ale i v industrializovaných zemích.

I v technicky rozvinutých zemích postihuje AIDS většinou ty nejobožejší, dospělé i děti, často pocházející z etnických menšin. Podle výzkumu těhotných postižených žen v Paříži jsou tyto ženy zpravidla mladé, svobodné, nezaměstnané, žijící na okraji přistěhovaleckých skupin, těžké kuřačky, nepřilížitě intelektuálně zaměřené, a zpravidla závislé na intravenózních drogách. I jejich partneři často brali drogy. Více než polovina se narodila v Africe.

Co dělat, když léčba zatím není známá a nebezpečí se zvyšuje? Zatím jedinou obranou je prevence. Nic jiného neexistuje. Funguje, když si lidé dají říct. Proto výchova a informace o AIDS zpomalila vzestup ve vyvinutých zemích. Pro průměrného člověka je prvním požadavkem prevence výběr partnera, a druhým je použití kondomu. Funguje to. Osvěta u homosexuálů vedla k snížení výskytu nových onemocnění, i když stále ještě 80 % nemocných v rozvinutých zemích jsou homosexuálové a bisexuálové.

O prevenci se pokoušejí i v rozvojo-

Chlapec na obrázku zemře ještě před svými jedenáctými narozeninami.

vých zemích. Narážejí samozřejmě na překážku nevědomosti a často i furiantství. Pokuste se přesvědčit muže z Latinské Ameriky, že mají používat kondom. Jejich **machismo** jim v tom zabrání. Byla by to pro ně pohana.

Jde to však. V Africe jsou kondomy aspoň ve městech respektovány, protože se staly známkou sociálního statusu a pro mnohé dokonce legitimním zdrojem obživy. Mammies na trhu je prodávají na svých stáncích, a prodavači na bicyklech krouží okolo barů a restaurací a hlasitě je nabízejí.

Na druhé straně však prostitutky v Bombaji, Manile a Bangkoku nemohou odmítnout zákazníky, kteří odmítají kondomy. Bangkok, jak známo, je sexuálním středem světa. Tematické zájezdy pro muže z celého světa jsou atrakcí, bez které se Thajsko ekonomicky nemůže obejít. Přesto však existuje ve velkých turisticky zaměřených městech méně AIDS než v chudých oblastech Thajska, v ubohých vesnických nevěstincích. I v těchto oblastech se vláda snaží zavést „politiku nevěstinců se 100 % užíváním kondomů“.

Takže, všichni lidé jsou dnes v nebezpečí. Nejen homosexuálové a prostitutky, ale i děti po transfuzi, lékaři, kteří mohou být nakaženi při operaci, i pacienti, které nakazí jejich lékař nebo dentista, a vězňové ve vězení, kde je homosexualita dočasnou náhražkou heterosexuálních vztahů.

A poučení? Jednoduché. Dávejte si pozor, dámy a pánové. Co není dnes, může být zítra.

JAK ZEMŘEL SLAVOMÍR STRAČÁR?

Slavomír Stračár zemřel 21. srpna 1990 v Brazílii, když tam byl na pracovní návštěvě. Již při jeho pitvě pojal odborníci podezření na virové onemocnění. Neuvedli, jak k němu došli, ale domnívali se, že je třeba virus izolovat. Ani v Československu, kde byla pitva opakována, nedal však doc. MUDr. F. Longauer z Ústavu pro soudní lékařství v Košicích virus izolovat, i když v době pitvy byl k dispozici pitvění protokol z Brazílie.

Ministr Stračár byl okamžitě po pitvě spálen, ale na příkaz z Prahy odebrali dva pracovníci Úřadu pro ochranu ústavy a demokracie, majoři Chlípala a Fejfar, vzorky kostí a popela mrtvého ministra. Ty jsou dnes uschovány na tajném místě, protože je nebezpečí, aby nebyly nahrazeny jinými, nebo aby se vůbec neztratily.

Před návštěvou Brazílie byl ministr zahraničního obchodu Stračár v doprovodu prezidenta Václava Havla na návštěvě v Nicaragu. Při přivítání na letišti dne 14. srpna 1990 nebo později při recepci u prezidentky Violety B. Chamorrové byl infikován kontaktním virem, který vyvolal zánět srdečního svalu. Druhý den odletěla delegace do Mexika, kde byl ministr ještě v dobré náladě.

Ministr Stračár byl zastáncem federace dvou národů a vážným kandidátem na místo slovenského premiéra.

- re -

VASIL BIĽAK BUDE SOUZEN

Ale jsou s tím potíže. V polovině července předala Ruská federace čs. straně kopie dvou zvacích dopisů z roku 1968 s podpisy Vasila Biľaka, Aloise Indry, Drahomíra Koldera, Antonína Kapka a Oldřicha Švestky.

Pravost těchto zvacích dopisů, kvůli kterým má být Vasil Biľak souzen, byla již zkoumána skupinou odborníků z Generální prokuratury ČSFR.

Nedávno promluvil v Moskvě Pjotr Selest, který byl v šedesátých letech členem Politbyra a významně se podílel na přípravě okupace Československa. Vzpomněl si, že pod zvacím dopisem bylo čtrnáct podpisů. Dostal jej od prezidenta tajně služby, a dopis osobně odevzdal tentýž den Brežněvovi. Podle něj dopis asi nepsal Biľak. Dopis byl psán rukou v ruštině.

Podle tvrzení moskevského deníku Pravda Selest tvrdil, že Biľakův podpis na zvacím dopisu nebyl. Nahrávka rozhovoru však ukazuje, že Selest tuto větu neřekl. Na otázku, zda Biľak je stále ještě v kontaktu se Selestem, odpověděl Selest kladně.

Biľak se také zúčastnil vytvoření tzv. dělnicko-rolnické vlády na sovětském vyslanectví v Praze.

- iš -

**NEJLEPŠÍ DÁREK!
ČTENÁŘI ZE ZAHRANIČÍ, OBJEDNEJTE ZÁPAD TODAY
SVÝM PŘÁTELŮM V ČESKOSLOVENSKU
ZA POUHÉ ČTYŘI AMERICKÉ DOLARY NA ROK.**

**PIŠTE DO ADMINISTRACE ZÁPADU TODAY,
BOX 228, HEIDELBERG, ON.,
CANADA NOB 1Y0**

Já, agent plošně zveřejněný

VLADIMÍR ŠKUTINA, Zürich

Úvodem musím (pokolikáté už) místo přisežně prohlásit, že jsem nikdy žádným agentem, tajným spolupracovníkem, majitelem propůjčeného bytu či rezidentem StB nebyl, ba ani mi není známo, že bych byl býval byl vyhlédnut za úplně utajeného donašeče. Naopak jsem byl 2 × ve vězení (zajímavé je, že v seznamu, který

„Tentokrát to není z důvodů politických, ale literárních, Škutino, měl byste dokončit svoji trilologii!“

Kresba MIROSLAVA KEMELA

uveřejnila RUDÁ KRÁVO jsem také 2 × a podle pořadového čísla vždycky má agentáž začíná dnem zatčení!!!) Je mi ctí, že jsem na stejném seznamu RUDÁ KRÁVO vedle kardinála Berana, nedávno zesnulého kardinála Tomáška, 23 letou-hrdinů bitvy o Anglii, kteří zahynuli v jáchymovských dolech atd.

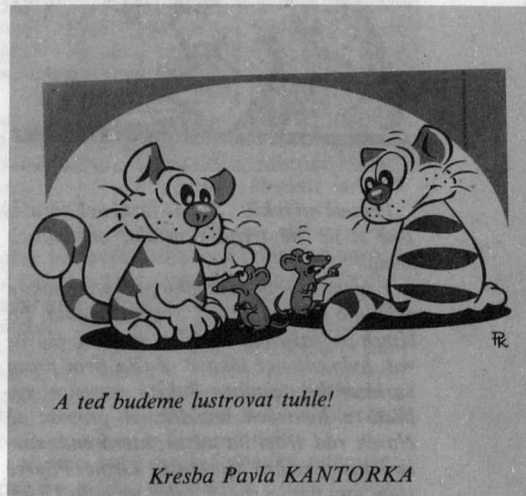
V Čechách falzifikát RUDÁ KRÁVO nikdo nebere vážně. Lidé vědí, že bývalý pacient psychiatrické léčebny Petr Cibulka trpěl nedostatkem peněz, a proto rád přijal nabídku bývalých šéfů StB, že mu zaplatí dost peněz, jen aby vydal podvržený seznam agentů. Což rád učinil a jako trojčíslo RUDÁ KRÁVO seznam více než 75 tisíc občanů bez ladu a sklady vydal, podepsal svým jménem a nyní sklízí v bývalé emigraci vavříny.

Šéfům StB za Cibulkovy laskavé pomoci se podařilo ještě víc rozeštvát zahraniční Čechy. Nyní si mnou spokojeně ruce a čekají, že mimo území dosavadní ČSFR se budou jimi vypracované a vyrobené seznamy přetiskovat, šířit, a po těch, kteří nemají ani potuchy, že měli být agenti, se bude plivat. Neveselý truchlivý jsou ty české krje a budou ještě

truchlivější, jestliže budeme agitpropčím skákat na lep a jejich prokazatelné podvrhy brát za bernou minci.

Nebudu mít nic proti tomu, když mě někdo označí za agenta, ale musí konkrétně uvést aspoň jeden případ, kdy jsem kde co podepsal, co jsem kde proti komu vypovídal, a kdo mě kde kontaktoval.

Protože nic takového neexistuje, není mi po chuti, že mě bývalí pacienti psychiatrické léčebny plošně zveřejňují.

A teď budeme lustrovat tuhle!

Kresba Pavla KANTORKA

Otevřený dopis Petru Cibulkovi

Nezávislé a necenzurované noviny *Ty Rudá krávo* zveřejnily seznam agentů, kteří prý spolupracovali s StB. Jedná se o tisíce jmen. Oficiální orgány však připouštějí, že se jedná o seznam nepřesný. Mnohdy dochází k záměně jmen atd. Jelikož se nejedná o státní tajemství, nelze dotyčné autory seznamu právně postihnout. K zodpovědnosti za uveřejnění seznamu se hlásí bývalý brněnský disident Petr Cibulka. Jelikož se s Petrem Cibulkou znám z vězení v letech 1978–1979, napsal jsem mu tento otevřený dopis:

Milý Petře,

posílám Ti tento otevřený dopis, protože Tě chci upozornit na určité skutečnosti, které by měla znát širší veřejnost – nikoliv pouze Ty a já – a možná pár lidí, s kterými jsme byli v letech 1978–79 na Borech.

Myslím si, že si mne pamatuješ velice dobře: Při své první hladovce, kterou jsi držel, aby Tě přemístili z 3. na 5. úsek na Borech to vypadalo, že pro ně nebude problémem nechat Tě hladovku úspěšně dokončit a nechávali se s oblibou slyšet, že pro Tebe mají dřevěné sako. Pamatuješ se? Vyhlásil jsem tehdy hladovku na Tvou podporu, což se mohlo klasifikovat jako vězeňská vzpoura a Tebe během pár hodin odvezli do nemocnice. Přiznám se, že mně tehdy tvé počínání nahánělo víc hrůzy než sympatií. A k tomuto kroku bych se asi těžko odvážil, kdybych nevěděl, že Aleš Macháček bude věci ventilovat ven. Pracovali jsme na šatonech. Byla to zlá práce, ale skutečné peklo by nastalo, kdyby komunisté nás začali zavírat na 5. (psychiatrický) úsek jako to dělali v Rusku a ty jsi jim k tomu dával nechtěně návod.

Nakonec jsi udělal kompromis a z hladovky jsi bez vysvětlení vycouval. Nikdo Ti to nevyčítal. Jako vězňové jsme respektovali Tvé přesvědčení. Tehdy jsi přece hájil komunistickou stranu.

Pamatuješ se? Pamatuješ se, jak jsi prohlašoval, že v Norsku není demokracie, protože Komunistická strana Norska nemá v předvolební kampani vymezený čas v televizi a Miloš Lojek se Tě tehdy ptal, kolik vlastně má Komunistická strana Norska členů, a kolik je z nich sovětských agentů.

Pamatuješ se, jak jsi v dopisu od Šimsů nahrazoval biblickou terminologii terminologií sobě vlastní a například výraz Království Boží jsi překládal jako komunismus.

Pamatuješ se, jak jsi psal stížnost na jiného vězně, že Tě urazil slovy: „Ty holube zapíčený!“ Tento krok se mohl brát jako boj za lidská práva, ale také jako... Připomínám Ti tyto skutečnosti, protože i Ty jsi dělal podobně jako já kompromisy, na které si dnes nevzpomínáš nebo nechceš vzpomenout.

Můžeš namítnout, že to vše bylo jinak, že to není pravda. Zveřejnil jsi sto tisíc jmen. Jmen lidí, kteří udělali kompromis.

Jen hrstka z nich podepsala spolupráci s StB dobrovolně. Většina z nich ji podepsala pod nátlakem. Někteří ani nic nepodepsali. Jakákoli smlouva podepsaná pod nátlakem je neplatná. Ty máš pro ně však trest, který je na rozdíl od trestu za vraždu nepromlčitelný a nenapravitelný. Nejedná se jen o sto tisíc jmen, ale jedná se také o sto tisíc tragických příběhů, které nikdo za Tvým seznamem, který jsi uveřejnil, nevidí. Petře Cibulko, i Ty jsi ještě v osmdesátých letech hájil systém socialismu (do kterého patřila i tajná policie, ať již to byla NKVD, KGB, Stasi nebo StB), i Ty jsi dělal kompromisy. Pokud chceš honit komunistické zločince, je to Tvoje věc, ale nehoň oběti těchto zločinců. Na to Ty nemáš právo, to přenech někomu jinému, myslím tím Boha, který nedělá kompromisy jako Ty a já.

S přátelským pozdravem

ALEŠ BŘEZINA,
Toronto

Lázně poprvé

EVA RHEINWALDOVÁ, Praha

Přátelé mi řekli: „Jeď do lázní než zdraží. Teď ti na ně třeba i nějaká organizace přidá!“

V lázních jsem ještě jako pacientka nikdy nebyla a tak mě tato myšlenka zaujala. Po létech ozdravování druhých se dát opečovávat, bylo víc než lákavé. Zašla jsem proto do lázeňské agentury Balnea, abych si vybrala z lákavých nabídek. A protože se člověk rád vrací na místa, která zná, rozhodla jsem se pro Mariánské Lázně. Poprvé jsem tam byla s rodiči, když mi bylo 17 let. Později pak s plzeňským divadlem. Vystupovali jsme na letní scéně. Šéf operety mě tam požádal o ruku. Odmítla jsem. Vzal jsem se o rok později. Na dalším zájezdu s námi už byla naše dcera Míša. Opereta s happyendem.

A protože na stáří člověk jezdí hledat své mládí a vzpomínky, zaplatila jsem si 14 dní pobytu v Mariánských Lázních. Představovala jsem si, že zaplatím a pojedu. Ale takhle jednoduše to v této zemi nefunguje. Nejdřív prý musím donést bumášku od doktorky, že mě doporučuje. Nechápala jsem proč, když jsem si to sama platila a tam doktory, kteří předepisují procedury, mají. Ale protože vím, že je třeba přizpůsobit se logice té země, ve které žijeme, neodporovala jsem. Paní doktorce jsem vylíčila všechny své neduhy, od plochých nohou, až po bolesti za krkem od autohavárky v Las Vegas. Odbornice sice řekla, že všechno co mám já, má také a ve větší míře, ale doporučení napsala. Pak jsem donesla glejt na Balneu a ti vydali poukaz.

Snažila jsem se rozvzpomenout, co si moje babičky brávaly do Lázní. Krabici na klobouky, slunečník a různé roby ... To jsem sice nevlastnila, ale stejně jsem naložila auto až po střechu. Člověk neví jak bude a co tam bude dělat. Však se to uveze.

Předjela jsem před Lázeňský dům, hned u kolonády. Paní recepční mi předala klíč od pokoje a tím se mnou skončila. Kde jsou nosiči, hotelový personál? Marně jsem se rozhlížela. Na otázku, jak dostat zavazadla do pokoje, ukázala recepční do kouta, kde stál vozík, jaký bývá na nádraží. Pochopila jsem, že od dob, kdy mé babičky jezdily do Lázní se lecos změnilo a také, že toto není Golden Door Spa v La Costa v Kalifornii. Nakonec tohle stálo dva tisíce Kčs za týden

a tam asi pět tisíc dolarů.

Vjet do výtahu s dlouhým vozíkem dřív, než se zavřely dveře byla scéna pro skrytou kameru. Otevřela jsem, ale než jsem stačila doběhnout na konec vozíku, dveře se zavřely. Zkoušela jsem vejít do výtahu první a vtáhnout vozík za sebou. Ale pak jsem nemohla ven. Předvedla jsem scénu z *Laurela a Hardyho*. Běhala jsem kupředu, dozadu, různě natahovala nohy, abych dveře zašprajcovala, zkoušela jsem vejít do popředu, pozadu. Šatstvo padalo z vozíku ... Konečně se mi to povedlo, vyjela jsem nahoru, dostala vozík z výtahu a dotlačila ho k pokoji.

Mariánské Lázně bývaly navštěvovány významnými lidmi z celého světa. Mezi těmi, kteří sem jezdili užívat léčebných pramenů a rašeliny byl i Goethe, Chopin a další osobnosti. Hotely a léčebny bývaly krásné, secesní budovy, jakožto i kolonáda. Dávny lesk a sláva byly však 40 let bez údržby a tak

co by na to pacient Goethe

mnoho hotelů s terasami, kde se dříve sedávalo, není v provozu, jsou více než schátralé anebo jsou pod lešením. Letní divadlo, kde jsme hrávali, už se také rozpadlo a neexistuje. Dokonce i Perníková chaloupka u vyletního místa Karkulka se rozpadla. Vlka ukradli a myslivce rozmlátili. Mluvila jsem s lidmi, kteří sem jezdí léta a ti mě informovali o všem, co už neexistuje, co je zavřené. Proces obrody ovšem začal i zde a některé hotely byly už znovuzřízené, elegantní a připravené pro hosty. Bohužel ne české, protože ceny byly většinou uvedeny v DM a ani kávu a zákusek si tam průměrný našinec nemohl dovolit. A tak hlavním tématem rozhovorů českých hostů byla výměna informací, kde se dá ještě jít na kafe anebo zmrzlinový pohár.

Bude třeba ještě mnoho investic, aby z tohoto krásného města byly opět opravdové Lázně, plné teras, kde hosté mohou posedět, elegantních obchodů a služeb. Tyto zatím moc neexistují, jako neexistuje informační brožura, která hosty informuje, kde se co nabízí. O marketingu asi ještě v tomto městě nevědí. Vydává se pouze Kulturní přehled, kde jsou uvedena kina, divadla, kostely a adresy všech politických stran. Nepochopila jsem, k čemu je taková informace turistům dobrá. Kam jít na pedikuru, manikuru nebo zacvičit si, tam nebylo.

Na kolonádě bylo slyšet víc němčinu než češtinu. Ceny pro Němce jsou lákavé a tak se prý v Lázních ubytují a podnikají výlety do Německa. To přijde levněji. Američany jsem neviděla žádne. Pochybuji, že by se podrobili nějaké proceduře. Lázeňské prostory jsou totiž také spíše památkové a tím působí dojmem nečistoty. Železné kotle s koly, kterými sestry točí, když vhánějí vodu do neměně zaslých kovových anebo kachlikových van připomínají spíše vybavení ponorky. To by Američanci koukali, myslím si, když pobíhám nahá po pokojíku, kde sestra připravuje lázeň. Po vykoupaní občan dostane „lajntuch“ neboli prostěradlo, také už od dob Johanna Wolfganga Goetha značně zaprané, zaflekacené a někdy i potřhané.

Seděla jsem ve vaně a připadala si, jako jedna z postav Zoščenkových povídek. Knižka s programem procedur začíná ostatně oslovením: „Milá soudružko a soudružku“. I moje povolení k pobytu pro cizince má název Československá socialistická republika.

„Do společného bazénu nechoďte,“ sděluje mi na chodbě důvěrně žena, znala lázní. „Má přítelkyně tam dostala infekci, které se 4 roky nemohla zbavit.“

„Pro Krindáčka, tím se třeba myslí ty dlouhodobé efekty lázní“ napadne mě.

Mou další procedurou byl slatinový zábal. Pacient je uveden do pokojíku, kde si odloží věci, uzamkne vše do skříňky, udělá si z prostěradla tógu, nazuje gumové boty namočené v kýblu s vodou „asi kvůli hygieně“ a čeká. Po chvíli přijde sestra a jde se přes chodbu do jiného pokojíku, kde jsou dvě lůžka. Na zaslý, asi značně starý plastik dá sestra kus opláchnutého plastiku, na ten napláca z kýble horkou rašelinu, a uloží na ni dle předpisu pacienta. Pak ho zabalí do onoho nevábného plastiku a navrch hodí deku.

Ale přesto mi to nedalo a opatrně jsem vyzvíдалa: „To musí být rašelina, co sem vozí? Kdepak ji dobývají?“ „Je to furt ta samá! Nějak se to proplachuje, nebo co s tím dělají!“ řekla sestra bez zájmu a nabírala dál z kyblíku černou hmotu. Možná, že v ní už ležela Goethe anebo Chopin si tu vyhrával plice, snažím se myslet, abych zapudila představu tlustých, nemocných bab, co se v tom blátě přede mnou vyvalovaly. Pak hlidám sestru, odkud bere čerstvé igelity, na které pacienta ukládá. Jsou vytaženy z vody, ale chlodem nesmrdí.

DOKONČENÍ PŘÍSTĚ

Aférky z českých luhů a hájů

AFÉRA MACEK, KOMÁREK, ČESKÝ SNĚM A JINÉ

Nové Československo musí někdy řešit problémy, které neexistují v jiné zemi. Jedním z nich je aféra Macek. Macek je vlastně jenom vrcholkem ledovce, a pod ním se skrývá skoro neřešitelný problém.

Skoro v každé zemi existuje zákon o konfliktu zájmů, který zabraňuje tomu, aby zvolený poslanec podnikal, spravoval majetek, investice, podniky, akcie. To je zcela běžný, morální přístup, ověřený desítkami let demokracie.

Podle zákona, který přijal český sněm 14. dubna, musí poslanci písemně oznámit předsedovi ČNR, zda provozují podnikatelskou nebo jinou výdělečnou činnost. Po letošních volbách bylo zjištěno, že z dvou set poslanců jich 86 vykonává další zaměstnání. Jsou společníky soukromých firem, manažery, ekonomickými poradci apod. Nejvíce aktivních podnikatelů absolutně, ale ne procentuálně, má ODS, nejvíce podnikatelů procentuálně má Levý blok. Mezi nimi vyniká J. Hurta, který je zaměstnancem firmy MORAGRO a.s. Slušovice, společníkem firmy VOMO a.s. Slušovice, členem představenstva AK MOVA Bratislava, jednatelem firmy MERCURY s.r.o. v Bratislavě a prokuristou firmy MIKA a.s. Slušovice.

Také Valtr Komárek, volební lídr Československé sociální demokracie, se dostal do lidských úst jako podnikatel. Byl jedním ze sedmi akcionářů firmy Prognóza, kterou jeho strana pověřila řízením volební kampaně. Volební kampaň SDDS stála 30 miliónů korun, Prognóza si nechávala podíl ze zisku, který činil 955.849 Kčs. Předseda ČSSD Horák o něm prohlásil, že na západě je něco takového nepředstavitelné. Komárek se po tomto odhalení svého podílu vzdal.

Největší rozruch však vyvolal Miroslav Macek, bývalý místopředseda Občanské demokratické strany a místopředseda federální vlády. Stal se jedním ze zakladatelů společnosti Telegraf s.r.o., která vydávala deník stejného jména. Deník Telegraf však byl mrtvě narozené dítě. Podporoval ODS, a prodělával měsíčně asi deset miliónů korun. Macek i přes prodělky nemohl před volbami přestat Telegraf vydávat, protože by tím poškodil stranu ODS ve volbách. Společnost Telegraf tedy skončila s vysokým dluhem.

V lednu t.r. Macek a jeho společník Jindřich Menzel podali návrh na privatizaci Knižního velkoobchodu, a získali jej za necelých čtyřicet miliónů korun. Tyto peníze neměli, a navíc měli dluh z Telegrafu. Založili proto společnost novou s názvem Telegraf Praha, již bez dluhů. Všechny rozhodující dokumenty nechali přepsat na jméno nové firmy. Když bylo po všem, nový podnik přejmenovali na „J. R. Vilímek“ a čekali, že se na vše zapomene. Nestalo se a novináři objevili ještě několik dalších podvodů, falšování dokumentů a jiných porušení zákona.

Případ vyšetřují kontrolní orgány a zdaleka není u konce.

Kromě toho je Macek podílníkem společnosti M-Vianova, která chce zprivatizovat porodnici v Záhřebu na Moravě.

Tímto vším trpí nejvíce ODS, protože i když neexistují právní normy o konfliktu zájmů, morální odpovědnost zůstává. Nechci líčit polistopadový vývoj v černých barvách. Mnoho se udělalo, a ještě více se od ODS očekává. Macek, donedávna muž číslo dvě v ODS, by se v jiných zemích světa, bohužel, po podobném skandálu zabýval již jen soukromým podnikáním.

Je tu ovšem těžko řešitelné dilema. Předně, Macek si svůj velký dluh nasekal, když vydával ztrátové noviny pro svou politickou stranu. Za druhé, žijeme ve zvláštní době, kdy privatizace může člověku nadělit bohatství, že se mu o něm nikdy nespí. Ti, kteří se rozhodli pro politickou dráhu, nelehkou, a zodpovědnou, by se této příležitosti měli vzdát. Našlo by se pak dost těch, kteří by byli ochotni připravovat zákony a uskutečňovat je? Je vůbec možné těm, kdo na sebe vzali těžký úkol politické správy, zabraňovat ve vlastním podnikání?

Jeden příklad tohoto postoje jsou pracovníci vládního kabinetu, kteří dostali o 25 % zvýšený plat, ale museli se zavázat, že se vzdají všech mimopracovních ekonomických aktivit. Mnozí raději z Úřadu federální vlády odešli. Se stejným problémem se potýkají i jiná ministerstva a úřady. Poradte, kdo jste moudří.

- re -

ESKAPÁDY MIROSLAVA SLÁDKA

Miroslav Sládek, předseda strany SPR - RSC a jeden z kandidátů na presidenta republiky, dokázal za krátkou dobu své přítomnosti ve federálním parlamentě mnoho. Zájem veřejnosti je na něj neustále upřen. Podle posudku znalců netrpí Sládek duševní chorobou, ale v jeho chování je určitá abnormálnost, projevující se teatralitou jeho extrovertní osobnosti. Tisk jej prohlašuje za fašistu, ale po přečtení Mussoliniho spisů mohu říci, že tento název je pro pravý fašismus dosti urážlivý.

Když kandidoval na presidenta republiky, dostal šestnáct hlasů. To bylo víc, než kdokoliv očekával. Než došlo k jeho volbě, při prvních volbách presidenta republiky, navrhla jeho strana za presidenta Juraje Čopa z Košic, a myslela to po určitou dobu vážně. Pan Čop aby chodil kanály. Sládek po volbě řekl, že jej vlastně v životě neviděl. Po této volbě, kde jeho diskusní připomínky v parlamentě působily nepěkným dojmem, dostal na stanici podzemní dráhy ránu pěstí. Útočník však nebyl odsouzen, protože po předvedení na policejní stanici prodělal epileptický záchvat.

Pak jsme se dočetli o aféře Wisdom, což je společnost, určená pravděpodobně k tomu, aby převáděla peníze

z politické sféry do sféry ekonomické. Tak kupř. SPR-RSC zaplatila společnosti Wisdom za jeden plakát částku o 70% vyšší než Wisdom tiskárně. V polovině července měl Wisdom na kontě tři milióny korun. Tři milióny zároveň zmizely z jednoho z kont SPR-RSC. V čele Wisdomu stojí pět lidí. Totiž stálo. Jeden z nich, nyní již vyloučený člen SPR-RSC František Vajtr, prý smlouvu o zřízení společnosti vůbec nepodepsal. Pak se stal nepohodlný a ze smlouvy byl (asi) kompletně vymazán.

Pan Vajtr o záležitosti řekl: „Ve straně se vždy děly velké machinace s penězi. Na dobírku se třeba rozesílal časopis Republika, ale peníze z dobírek nechodily straně, ale na adresu Miroslava Sládky.“

Dne 17. srpna 1991 při demonstraci před budovou televize na Kavčích horách v Praze urážel presidenta republiky. Nazval ho opilcem, narkomanem a podvodníkem. Za to měl být zbaven poslanecké imunity a souzen. Tento návrh však v parlamentu neprošel. Vládní blok hlasoval pro, ale jeden hlas jim chyběl. Sněmovna lidu možná nechtěla Sládkovi vyrobit titul mučedníka a velikou publicitu.

V roce 1970 byl prý Sládek odsouzen pro trestný čin ublížení na zdraví k trestu nápravného opatření, který vykonal. Mezitím z nevelkého klubu republikánských poslanců odešli čtyři poslanci. V klubu zůstalo jen deset poslanců. Z jiných klubů neodešel nikdo. Při tom se zjistilo, že před volbami musel každý kandidát republikánů podepsat potvrzení, podle kterého může být kdykoliv stranou odvolán.

Když se konal sjezd strany, nesměli již někteří poslanci s delegáty vstoupit do místnosti, kde se sjezd konal. Ani novináři tam nesměli, a kdo mluvil déle než tři minuty, byl prý vyveden.

Naopak však daroval Sládek z prostředků SPR-RSC 104 500 Kčs na krmení sedmi šelem v ZOO po dobu jednoho roku. Jeho strana tato zvířata adoptovala.

- is -

CAUSA KAVAN POKRAČUJE

Byl nebo nebyl poslanec Jan Kavan vědomým agentem StB? To je otázka, kterou se zabývá český tisk již značnou dobu.

Příslušná komise došla nakonec k závěru, že Kavan je dostatečně inteligentní, aby věděl, že se v Anglii stýkal s důstojníky StB, kteří ovšem navenek vystupovali ve zcela jiných funkcích.

Podle mínění předsedy skupiny pro lidská práva při helsinském výboru, Václava Trojana, je to velmi málo na to, aby na Jana Kavana bylo vrženo stigma bezcharakterního zrádce. Přilíš se to podobá bolševickým manýrům, které tak mistrně ovládali kádrováci minulého režimu. Také se nemluví o tom, co Kavanova práce v boji proti KSČ v minulosti znamenala.

- kh -

Moje věčné motivy

ANNA SLOVÁKOVÁ - VACKOVÁ, Praha

Od malička jsem měl pocit, že bych chtěl být malířem. Stalo se. Asi se mi to líbilo a chtěl jsem se to naučit.

Když jsem přišel jako kluk do Prahy, bylo mi devatenáct let, tak jsem myslel, že budu malovat jen to, co jsem pochopil a poznal, že budu malovat něco abstraktního a taky jsem tehdy několik takových obrazů namaloval.

Postupně jsem se zamiloval do Prahy. Můj life-motiv je Praha. I když jsem vůbec nepočítal, že se stanu malířem města, ale ta Praha mne tak okouzluje, do dneška... Život je krátký, člověk se nemůže rozptýlovat. Jsem rád, že se to tak stalo, protože taky musí někdo tu Prahu namalovat zase trošičku jinak – a abych se trochu vytáhl – nejzajímavěji...

Od rána do večera maluji, pokud mne nebolí moc oči, protože mám zánět očního pozadí, pokud mne nebolí moc hlava... Každý den to ale taky nejde, jsem přece jenom trošku starší...

Za sebou mám celý život, všude jsem byl třikrát, všechno znám, to říkával jeden můj kamarád... už nebožtík.

Tuhle byl za mnou jeden můj přítel, kterého si dost vážím, a udivil mne takovou větou, že jsem vlastně vytvořil dílo, že to není nic tak jednoduchého vytvořit určité dílo. Mne to nikdy v životě nenašlo, ale to tam musíte tak napsat, aby si nemysleli, že se vytahují. Opravdu mám za sebou několik tisíc obrazů, grafik.

Nemám bohužel nebo bohudík žádnou

ctižádost, čím dál tím víc se zatahuji do sebe, čím dál tím víc se přehrabuji v sobě... Po slávě netoužím, někdy mi připadá, že přišla sama. Jsem spokojen.

Můj revmatismus mne také atakuje – když nastydnou nebo když je příliš horko. Tak si tady doma vytvořím takový inkubátor.

Těším se, abych tady byl ještě nejmíň deset nebo dvacet let.

Tuhle jsme si tak povídali s panem Hrabalem, on je o dvanáct let starší, no ještě tak deset let bychom tak každý mohli mít, tak mi to tak přišlo líto, když jemu je už těch 78 a mne teprve těch 66, že mi přije tak málo, no nic, těch deset let by stačilo.

Mám čtrnáctiletého kluka, tak bych ho ještě chtěl nějak umístit do života, postarat se o něj, zajistit mu nějaké vzdělání.

A chtěl bych namalovat několik hezkých obrazů.

Z rozhovorů vždycky vyplývá, i když z tvorby ne, že pro vás je dominantní ne Praha, ale žena, milenky...

To je právě to, jako každý správný stařík se musím vytahovat co v mém životě všechno bylo...

A co je nebo mohlo by být?

Nic není a nic nebude. Mám samozřejmě nějaké ctiteleky, obdivovatelky, mám strašně moc ctitelek, ale moje obrázky to mají, já osobně ne.

K malíři ale ženy patří...

Así před dvěma lety jsem se rozvedl a ženských se začínám trošku jako děsít...

Pořád si vymyslím takový ten závěrečný životní styl, který by měl být úplně klidný, takový diogenovský, nemít žádných potřeb – ale víte, pořád mi to nějaké ženské a lidi nabourávají... Do budoucna ale opravdu toužím po klidu.

Moje obrazy jsou rozptýlené po celém světě.

Když odjížděli emigranti, tak jim maminky posílali buď grafiky nebo jenom reprodukce. Měli takový pocit, namlouvali si, že s těmi obrázky tu dobu emigrace líp přežijí. Já nevím. Ale bylo to tak a je to dodnes.

Za ten můj krátký život, co mi tak rychle utíká, byli u mne všelijací zajímaví lidé.

Můj životopisec v knížce napsal, že nemám žádný životopis a ono to není pravda, ale co bych mu to vyvracel, je to OK. Ať si to myslí. A jiná spisovatelka mi zase řekla, že to by si žádný spisovatel nevymyslel, jaký jsem měl zvláštní život.

Jsem rozkecávác svého života.

Celý život jsem měl pocit, když jsem například ztrácel přátele, když jsem nevycházel ze společnosti, že jsem nějaké divnej – ale asi bych jinak nemohl ani malovat ty obrazy, dneska mi to je samozřejmě už jedno.

Se svojí slávou jsem nepočítal a pro peníze jsem svoje obrazy nemaloval.

Za ničím jsem se v životě nehonil a všechno přišlo samo.

Tuhle mi zase říkal pan Hrabal, že po Praze se povídají takové legendy, že jsem milionář. Jakýpak legendy, říkám mu, já ti to můžu potvrdit, to nejsou legendy, to je pravda.

Ne, to není pravda.

Já jsem byl tak chudý kluk, v mládí, tak jsem si musel všechno těžce prodě

výtvarník patřící Praze

lávat, tak jsem strašně zastíral, aby na mně nepoznali, že jsem byl nebo že jsem chudý... A tak, když mi začali závidět, tak jsem jim pomáhal, tak jsem to nadsazoval. Mně to dělalo dobře, že si to o mně myslí. Teď mne udívá, že když já něco řeknu, tak to každého zajímá, když jsem ničím nebyl tak jsem si připadal šedý, obyčejný, tak jsem ani ty holky vůbec nezajímaly a bylo mi to líto.

Druhý extrém a v podstatě v tom lítám.

Jak kdy na mne kdo narazí, tak si to odnese...

Známe ho z modrozelenočervenozluto-pestrobarevné olejové a akrylové Prahy. Z obrazů a obrázků. Z výstav doma ale i v Anglii, Holandsku, Francii, Švédsku, Německu...

Jakoby pohádkového dědečka. Malíře omamných zákoutí Prahy.

Kluka z půvabných jižních Čech. Pomocnička v hotelové kuchyni, divadelního kulísáka, ba i topiče. Odborně nevystudovaného malíře. MALÍŘE KARLA CHABU.

Snímek MILENY HRUŠKOVÉ

Ptáci a potkani

JÁRA KOHOUT, New York – Praha

Tak jsem zase v Praze, v tom krásném městě s neopakovatelnými Hradčany, Karlovým mostem, hospůdkami s dobrým pivem, hezkýma holkama, trochou špíny, nedýchatelným vzduchem, příjemným metrem, dírami v chodnících, agresivními automobilisty i vrchními, kteří neumějí dobře počítat (nebo až moc dobře)...

A tady jsou na ulicích. Potkani i ptáci. Potkani jsou ti, které potkávám, ptáci ti, kteří se ptají. Dnešní doba zde je totiž veliký otazník. Nic není úplně jasné. Chvilí to potvrzuje, než se hustá temnota z minulosti rozptýlí. Pomůže jedině „trpezlivost“.

Lidi mě na ulici chytají a různě se ma pýtají. Třeba: „Koupíte sochu Lenina, kterou jsem si před lety po domáčku ulil?“ „Proč se nemocniční personál shání hůře než pacienti?“

„Jak to, že když sovětská vojska odjíždějí, si nevzali s sebou Karlův most?“ – „Kdyby se naši poslanci naučili poslancovat, vrátili by se exulanti natrvalo domů?“ – „Vytratí se opět z naší vlasti hulvátství a vrátí se slušnost?“ – „Je v Austrálii skutečně všechno vzhůru nohama?“ – „Bude-li letos velká zima, kdo nám zatopí? Bude to KSČ a StB?“ – „Dostanete zpátky dům na Vinohradech? Prý bylo rozhodnuto, že kohout nepatří do města ale do ZOO?“

A taky jako jeden z ptáků přijde Západ today s otázkou: „Kdy nám něco napíšete?“ A tak slíbím, že budu. A taky napíšu pro Svět motorů o paní Elišce Junkové, neboť paní Nosková, fotografka tohoto časopisu, mne honí po Karlově mostě i pod ním, jak čtu Západ i Svět motorů. A taky slíbím panu Suchému, že s ním pojedou do Ostravy vystupovat, panu Šimkovi, že s ním půjdu do České televize, tak píšu pár řádek pro deník Práce a potom panu a paní slíbím...

Chce se mi vykřiknout: Nechte mě už konečně zestárnout!

Tak už se, pane redaktore, přestaňte v Západě hádat. Češi, Moraváci i Slováci dokázali vždycky moc, když táhli za jeden provaz. Platí to pro redakci i republiku (republiky?). Slova mají oplývat laskavostí a nemá z nich kapat jed!

Snímek ALENY NOSKOVÉ

Ale nevykřiknu. Protože vím, že tu zatím zanedbanou Prahu i ty někdy zlobivé Čechy moc a moc miluji. A ať se mi ani potkani ani ptáci v Praze nevyhýbají...

Z POEZIE JÁRY KOHOUTA

*Již se to na Prahu řítí!
Chodové chtějí také mít
svobodu! A proč by ne?!
kdo nechce, ať zahyne!
Nový rozkol začíná.
Prezident? – Jan Kozina!*

* * *

Redakce Západu today se připojuje k těm, kteří blahopřáli mistru Járovi Kohoutovi k 88tým narozeninám, které oslavil v prosinci na velvyslanectví ve Washingtonu. Nechme ho ještě takových 20–30 let pracovat. A potom ať si začne stárnout. Ale jenom pomalu, pomaloučku...

Páter Vrba z Lípové ulice

KAREL HELMICH, Vídeň

Nemá dlouhý plášť s hlubokými kapsami, jako vlastenecký kněz z Jiráskova F. L. Věka, nechodí pěšky s krameriovskými knížkami po českém venkově. Od roku 1983 dělá však vlastně totéž. Již 20 let rozesílá krajanům do celého světa české a slovenské knížky, muziku i videokazety. Díváte-li se po regálech jeho knihkupec-

tví, vidíte to nejlepší, co vydávala exulantská i československá nakladatelství, ať od autorů dob minulých či současných. Co nemohlo vyjít doma, vyšlo u Škvoreckých 68', v Indexu nebo Konfrontaci. Můžete zde dostat perfektní nahrávky České filharmonie i bratislavských Varchalovců. Na pultu najdete české noviny

téměř z celého světa, včetně Západu today.

Když jsem seděl v knihkupectví ve Vídni, 500 metrů od Mariahilferstrasse, kousek od v Praze populárního obchodního domu Herzmannský, pochopil jsem, že nejde jen o pouhý kram s vývěsním štítem Bohemia Store Petr Pastrňák. Vrátil jsem se opět k Jiráskovi a vzpomněl na krásnou pasáž o knihkupectví Václava Matěje Krameria, kam také docházeli vlastenci „na kus řeči“...

Zajímavé je, že romány Aloise Jiráska nešly na odbyt. Argumentem kupujících bylo, že vycházel v Knižnici Klementa Gottwalda. (Chudák pan spisovatel).

I sem zajdou Češi, Slováci i Rakušáci, prohlédnout si hřbety knih, zeptat se, kdy vyjde nový Havel v němčině, jestli sixty-eight Publishers pojedou dál, co divadlo na Vinohradech. Stočí se řeč i na českou školu Komenského ve Vídni, na divadlo Českého srdce i na předvánoční výstavu. Lidé se ptají i na pojetí bachovské triové sonáty v provedení Milana Munclingra, mladí lidé na českou a moravskou dechovku, která je zřejmě inspirovaná pro rakouské i jihoněmecké kapely. Ti němečtí mladíci určitě nic nevědí o Kmochovi, možná že jim uniklo, že Roll

the barrels – Škoda lásky – je od povltavského skladatele Vejvody. Společná kultura je zřejmě v nás a ani Šumava ani Karpaty tomu nezabrání.

Protože vím, že knihkupec Pastrňák byl před 68. rokem mechanikem kancelářských strojů a potom v Rakousku krátký čas automechanikem, ptám se, jak se od „černého řemesla“ dostal k této profesi. „Rád i s rodinou jsem četl“, odpověděl. To by ovšem nestačilo, rádo čte mnoho lidí. Asi u něho bylo něco v genech.

Potom sedíme a vzpomínáme, jak bylo. Také jak je a jak bude. Kolik emigrantů si zde dalo schůzku s příbuznými z komunistického Československa, kolik knih putovalo odsud ilegálně do vlasti, kolik lidí si odsud bralo knihy na dovolenou do Jugoslávie i jak šla literatura do kempů v Maďarsku, jak se posílaly knihy na prodejní výstavy SVU do Švýcarska, Paříže, nebo německého Elwangu. Kolik

proč nekupovali Aloise Jirásků

knih šlo v kufru (ejhle plášť pátera Vrby) na sokolské slety.

Plné auto jede po příliš něžné revoluci do Bratislavy i na brněnskou universitu.

V té době stojí už fronty svobodných turistů v Lípové ulici. Ten prosinec 1989 ho stál skoro 100.000 šilinků. Většinu z částky tvořily dary, ale část, žel, tvořily knihy, které mu návštěvníci rozkradli. Krášt měděný drát je zločin, ale knihy? Je to polehčující okolnost? I Karel Čapek připouští odcizení modrých chryzantém.

Jméno Petra Pastrňáka zaznívá i ve Svobodné Evropě, Hlasu Ameriky, nyní i v pražském i bratislavském rozhlase. Najednou jsou možné výstavy v českých, morávských a slovenských městech. A také v Lysé nad Labem, kde se náš knihkupec narodil.

* * *

Z Vídně jsem jel přes Břeclav a Velké Bílovice, kde jsme s přítelem vinařem Kachyňou přemýšleli, jak vydělat peníze. Na víně spíš, na knihách málo.

Potom jsem pokračoval do Prahy.

Když jsem se blížil k Hustopečím už se začínalo stmívat. Otevřel jsem rádio a ozvala se mi Vídeň. Poslední věta Beethovenovy Deváté. Schiller. Autoři Němci, muzikanti Rakušáci, dirigent Čech, sopranistka slovenská. Skladatel ani básník nikdy nebyli moc bohatí. A přece odevzdali dílo, které dnes vlastně nejde zaplatit.

Asi také nebude nikdy oceněna činnost knihkupce z vídeňské Lípové ulice.

Snímky autor

NOVÉ DIVADLO V TORONTĚ UVÁDÍ PSEUDOHISTORICKOU FRAŠKU O OSMI DÍLECH

DIVCI VÁLKA

Nejdříve dva dopisy...

Vážený přítelé,

děkuji za dopis. Zpráva, že chcete uvést mou hru, mne samozřejmě velice potěšila. Budu Vám držet palce, aby to dopadlo přinejmenším tak dobře, jako v anglické Royal Shakespeare Company. Vaše milé pozvání ovšem bohužel přijmout nemohu: tam by mne snad pustili, ale určitě by mne nepustili zpátky. A to riskovat nechci. Nezbyvá mi tedy, než vám držet palce.

Možná by vás zajímalo – jen tak pro orientaci – zhlédnout zdejší amatérskou video-produkci Pokoušení. Je zajímavá a leccos by vám možná napověděla o atmosféře, z níž hra vznikla. Pár kopií je venku, určitě to má dr. Janouch či dr. Prečan, možná také Pavel Tigríd. Kdyby vás to zajímalo, požádejte je o kopii.

Praha 25. 7. 1988

Srdečně zdraví VÁCLAV HAVEL

Václav Havel

Milí přítelé,

Že už je to dvaadvacet let? Těžko věřit, ale když si připomeneme kolik pobavení a potěšení jste nám už přinesli, tak ano, bylo toho vskutku mnoho. Doufám, že po každém představení vám všem příjemně zvoní v uších, když si o vás povídáme a chválíme vás. Můj manžel a já jsme za ta léta zmeškali pouze jedno představení, jinak věrně chodíme a znovu a znovu oceňujeme práci a obětavost vás všech. Samozřejmě, že některé hry se nám líbí více a některé méně (většinou více), ale pokaždé si připomeneme, jakou oddanost a lásku k divadelnímu umění musíte mít, když je tolik přemýšlení a příprav, cest na zkoušky, učení. Žádné zbohatnutí vás z toho rozhodně nečeká, jen ten potlesk, úsměvy a pár gratulací...

Všichni si musíme blahopřát, že vás tu máme, že můžeme vidat vaše vždy profesionální výkony. Když se tenkrát před léty Nové divadlo objevilo, bylo to jako by do krajanského života zafoukal nový čerstvý větřík. Je spousta lidí jako já, upřímně vás chválí a oceňují, ale je škoda, že málokdy sednou, aby vám to napsali. A tak mnoho díky a přání dalších úspěšných sezón.

Srdečně VLASTA a MIKE ŠMÍDOVI

Vlasta a Mike Šmíd

...a potom počkáme na Godota

INTERVIEW ZÁPADA TODAY S DUŠÍ NOVÉHO DIVADLA V TORONTU PAVLEM KRÁLEM

Vaše Nové divadlo už má za sebou 22 let činnosti. Čím to je?

Je to tím, že na jedné straně existuje asi 20ti členná skupina bláznů, exhibicionistů a šílenců, které baví hrát divadlo, a na straně druhé existuje ještě početnější skupina těch, kteří jsou za tento pochybný požitek ochotni zaplatit. V okamžiku, kdy začne klesat počet ve druhé skupině, skupina první se změní na tak zvané pokojové divadlo, ale hrát bude dál, neboť hlavním důvodem jejich hraní je stejná krevní skupina, která se sdružuje bez rozdílu pohlaví, povolání, vzdělání i politických názorů. Taková atmosféra existovala v MDP v klubu, kdy sranda tryskala ze všech pórů, a já už se nemohlo ráno dočkat, až budu zase v divadle. Jak jsem slyšel, tato atmosféra se prý z českých divadel zcela vytratila a to je velká škoda. Bohužel v kanadských divadlech nikdy nebyla. Torontské Nové divadlo je vlastně takový skanzen, kde se udržuje to krásné divadelní srandovno a odkud se možná jednou zase rozleze do českých divadel. Takže vlastně konáme velice záslužnou práci, a jak praví zkušenost, budeme za ni po zásluze potrestáni.

Jak vlastně fungujete, dostáváte nějakou podporu od státu?

Podívej se, pravděpodobně narážíš na multikulturalismus, kterým se Kanada holedbá. Žádné peníze od státu nedostáváme. Já osobně považuji multikulturalismus za nemravný. Jestli si nějaká národnostní skupina žijící v Kanadě chce udržet svou řeč, zvyky a tradice, ať si na to z vlastních prostředků vybere a postaví si školu, divadlo, stadion, či cokoli jiného. Tyto objekty ať si potom udržuje buď tím, že se platí samy, anebo opět z vlastních prostředků. V případě, že skupina není schopna tyto prostředky sama zajistit, není životaschopná a tudíž zaniká. Je paradox, že různé národnostní skupiny požadují od státu postavení etnické školy, zakoupení šavlí, či palmy, aby z ní mohly padat nebo skákat, a odvolávají se pak na multikulturalismus.

Multikulturalismus je financován z daní nás všech. Jak k tomu přijde Kanaďan, aby mu z jeho již tak dost vysokých daní strhávali peníze na české divadlo? Samozřejmě to neznamená jakýkoliv rasový útlak. Chceš tančit s valaškou po večerech anebo dout na dudy? Máš na to plné právo, hraj si doma, nebo si najmi Royal Thompson Hall, ale nechtěj, aby ti tvořou zálibu druhý nedobrovolně platil.

Počkej, ty stále unikáš od divadelního tématu.

Neunikám, ono všechno souvisí se vším. Naše divadlo vzniklo velice spontánně. České divadlo existovalo na americkém kontinentě odedávna. Například Mistr Šmaha, Mistr Kovářik a určitě i jiní hráli

thalie novosvětská

v angažmá v Chicagu, existovala zájezdová skupina. Ostatně od roku 1933 existoval v Torontu dramatický kroužek, který semtam sehrál nějakou tu povědnou taškařici, ale v roce 1968 přišla spousta uprchlíků z Československa, a protože to nebyli většinou žádní blbci, začalo se jim stýskat po jakémisi kulturním zájmu. Profesionální divadelník Adolf Toman, tehdy ještě závozník u Eatona, dal dohromady skupinu nadšenců, z nichž většina měla profesionální či amatérské divadelní zkušenosti, a sevcvil s nimi Lucernu (jak taky jinak) no a kára se rozjela. A tady bych zase odbočil. Co je profesionál a co je amatér, kde je vlastně ta dělicí čára? Nové divadlo uvedlo za dvaadvacet let 96 premiér, to znamená 4,36 premiéry za rok. Každá premiéra měla či dosud má v průměru 5 repríz. Většina herců a hereček účinkuje v Novém divadle více než deset let, někteří celých dvaadvacet, a Josef Čermák a Milan Crhák hrají snad již od roku

1948. A nejen to. Na ta představení chodili a chodí diváci a platí vstupné! Již celých dvaadvacet let! Jak říkal Jiří Voskovec – který také účinkoval v Novém divadle – divadlo má životnost 10 let. Takže my jsme vlastně životnost úspěšného divadla již dvakrát překročili. Tedy lidé, kteří toto divadlo při takovéto intenzitě dělají – Jsou profesionálové či nejsou? Nevím. Vím jen to, že rozhodně nedostávají honorář.

Hele, nech těch úvah. Nejsi Vladimír Just.

Nejsem, a to mne mrzí, protože jeho knížky mám jako divadelní bible. Jednu jsem dokonce ukradl Zuzaně Novotné. K tomuto činu jsem se přiznal a knížku odmítl vrátit. Zuzana uznala moje argumenty a vůbec se na mně nezlobí. Moc se mi líbí ten pán. Je chytrý. Doufám, že zase něco napíše a já se o tom dozvím. Jo kde jsme to přestali... dělají to zarmo. A to se potom říká, že v kapitalismu se lidé zajímají jen o peníze.

Jak vlastně vypadá organizace a provoz divadla?

Velmi jednoduše. Žádná byrokracie. Každý rok jsou tajné volby, obvykle na červnové party-schůzi na ukončení sezóny. Tam se všichni hrající i nehrající sejdou, přinesou jídlo, pití. Řekneme si, jak které představení bylo úspěšné, na čem jsme prodělali a proč, na čem jsme vydělali a proč, co se nám na kom líbilo či nelíbilo a proč. Pak každý napíše na papírek jména pěti lidí, o kterých se domnívá, že budou další rok dobře vést divadlo. Mobydick – tedy manžel jedné z hereček a manželka jednoho z herců – seberou lístečky do klobouku, sečtou hlasy, a pět lidí s nejvyšším počtem hlasů se stanou výborem. To s těmi manžely a manželkami nám zajišťuje absolutní nestrannost, neboť naši životní partneři obvykle divadlo a celou tuto činnost nenávidí, neboť musí chodit na premiéry. V pozdějším věku už své partnery na zkoušky ovšem vysílají, a jsou rádi, že

Nebe na zemi: Mašek – Novotná – Král – Mašek

Mamselle Nitouche: Zemanová – Král – Franková – Toman

mají doma aspoň tři dny v týdnu klid. No a teď jsem taky prozradil, jak často se zkouší. Úterý, čtvrtek, neděle, vždy po večerech. A máš slyšet moji ženu, když v neděli odjíždíme z chaty ve čtyři odpoledne, abych byl včas na zkoušce.

Prosím tě, dozvim se, kdo je v tom výboru?

Já jsem ti to neřekl? No přece já, Jana Jeřábková-Fabšicová, Tomáš Mašek, Zdena Novotná, Dáša Belačiková. V tomto složení výborujem kromě Dáši už deset let. Jinak členem na doživotí je Adolf Toman, ale ten je už druhý rok v Československu. Ale jména nejsou vůbec důležitá. Důležité je to, co se dělá. A on ten výbor musí dělat vše. Funguje také jako dramaturg, scénograf, truhlář, zbrojír, vydává bulletin, vybírá předplatné, shání reklamy. Teda reklamy – to je samostatná a velice důležitá kapitola našeho divadla. Naši krajané, kteří nám zadávají reklamy a platí za ně, jsou skutečnými dobrodinci divadla. Až si jednou postavíme vlastní divadlo, jejich jména tam budou vytesána zlatými písmeny, či alespoň jenom vytesána do základního kamene. Mohl bych slíbit i písmena z platiny, neb si to jednak zaslouží a druhak stejně žádné divadlo nepostavíme. Z této činnosti totiž nekyne žádný metál či foto s premiérem či prezidentem.

Jak to myslíš?

Jak to myslím, jak to myslím. Víš, do té pseudorevoluce (nemohu vyslovit samotové, aniž bych se ...) divadlo slušně prosperovalo, a nejen divadlo. Měli jsme stálý stánek v Limelight Dinner Theatre; nikoliv naší zásluhou, ale díky Ádovi, který tam provozoval minimuzikály. Lidé se smířili s tím, že žijí v této zemi a že v ní budou žít i nadále, a že si konečně postavíme nebo vybudujeme nějaké zázemí. Ale čas oponou trhnul, a všechny nás zalila euforie. Teď bude vše jinak, konečně můžeme domů, za vše může a mohl zlý bolševík. Začaly se vymýšlet akce, vybírat peníze, (kde je jim dnes konec), ustavovaly se a dodnes ustávají výbory a podvýbory na pomoc Československu. A výsledek? Komunisté při volbách dostali 14 % hlasů, desítky stran vedené samolibými, ješitnými pidimužky rozdrobily voličovu sílu. No představ si, když takový Sládek kandiduje se vsí vážností na prezidenta. To je opravdu Ab-

surdistan. Ale k tomu Sládkovi. Všichni tvrdí, že je to šašek a blázen a bývalý komunist a jánevímco. Ale ještě se nikdo nezamyslel, proč jeho strana dostala tolik hlasů? Proč nikdo neanalyzoval jeho prohlášení? Já tvrdím, že bacil komunismu nezhylnul, ale je pevně usazen v mozkových tkáních mnoha našich lidí, z nichž někteří jako „užiteční idioti“ učí na univerzitách nejen v Československu, ale po celém světě.

Vrať se, proboha, zas k tomu divadlu.

Hm, divadlo. Když ona se mi do toho furt plete ta politika. Když jsme začátkem listopadu hráli „Nebe na zemi“ (velice dobře zrežíroval Bohumil Máca), napsal jsem si forbinu a přetextoval písničku Nebe na Zemi. Komentoval jsem tehdy, že všude už se něco dělo a u nás pořád nic. Končil jsem slovy „Až budou pod zemí komunisti všech zemí pak teprv bude nebe na zemi...“ a ještě jsem tam měl něco na Gorbačova, že z perestrojky zbyly jen bláboly, kulka z rudý ručnice ta prý nebolí. No a přišlo za mnou několik „co kdyby“, že bych neměl, že se to nehodí a pod. Podobná situace se opakovala při návštěvě prezidenta Havla v Torontu. (Popisání této události by vydalo na humoristický román). Nové divadlo bylo požádáno, aby vytvořilo krátký program pro pana prezidenta a jeho diplomatický či jaký sbor. Dělal jsem na tom každou noc, termín byl krátký. Měli jsme tam opět zpívat ono inkriminované „Nebe na zemi s koncem komunistů pod zemí“. Po generálce přišlo několik pidižvíků, že přece jenom i v nové vládě jsou komunisti a aby se necítili dotčeni. Nakonec k vystoupení nedošlo, neboť pan prezident se zapovídal (nebo byl zapovídan) v kostele „sv. Romana“, což vůbec nebylo plánováno. Oni vůbec ti novodobí politici jaksi neznají etiketu. Když ohlásí svoji návštěvu Toronto pan Bush, anglická královna či jiný státník a řeknou, že přijedou ve tři hodiny tam a tam, můžeš vzít na to jed, že tam ve tři budou. Když si pan premiér Pithart vyžádá setkání s krajanem na Masaryk-Townu v 5 hodin odpoledne, má tam být. Přijela spousta lidí, mnozí si museli vzít dovolenou, někdo ujel i více než 500 km. V 6 hodin, po dotazu pořadatelů, kde že je pan premiér, je sděleno, že si pan Pithart vyžádal výlet na Niagaru a odjel ve 3 hodiny odpoledne a logicky

se nemůže vrátit dříve nežli v 8 hodin. Prima, ne?

Ale napadlo mne řešení, jak pomoci státní kase. Podívej, jak řekl pan Dienstbier – nikdo nemusel emigrovat. Tedy podle této vládní logiky nikdo také nemusel vstoupit do KSČ. Ať tedy všichni členové KSČ dále platí své příspěvky ve stejné výši jako platili před listopadem a tak dlouho, jak dlouho byli členy této organizace. Jednoduché, ne?

Nejsi ty nějak zaujatý? Vždyť to všechno má určitě i své dobré stránky?

To nepopírám, ale právě že mě štve, když vidím, slyším a čtu, jak většinou dobrá idea se změní pod špinavými, či neschopnými rukama, ve velice bídnou praxi.

No pojďme se raději vrátit k tomu divadlu. Takže hrajem dále i po slavné revoluci, i když se divácké zázemí snížilo asi o třetinu. To má důvody v několika aspektech.

1) Nemáme stálou scénu a každou premiéru hrajeme někde jinde. Diváci jsou konzervativní, a rozčiluje je, že to musí hledat, nevědí, kde zaparkovat. Oni nechodí jenom na představení, ale také se setkat se známými, popovídat si, berou to jako společenskou záležitost.

2) V Kanadě je velice špatná hospodářská situace, lidé přicházejí o práci, mají tudíž jiné starosti a každý dolar dvakrát obrátí, než jej za něco vydají.

3) Možnost navštěvovat rodnou zemi, kde z nich rodná země dere kůži za živa. Hele, to je zajímavé, že mnozí, kteří odešli do ciziny, uvádějí jako jeden z důvodů, že nemohou cestovat. Po pěti letech pobytu v Kanadě, kdy se maximálně podívali na Niagaru, se vracejí každé léto pravidelně do Československa, což je stojí více, nežli návštěva Řecka, Španělska či Itálie, nemluvě o Severní a Jižní Americe, kde toho je k vidění fůra, rozhodně více, než třeba v rodné vlasce pod horami. No jo, ale zase v Americe je nikdo neobdivuje. Takže budeme čekat až se to uklidní, a třeba skončíme u toho pokojového divadla.

A co vlastně chcete do budoucna dělat, vlastně hrát? Máte nějaké plány?

No plány samozřejmě máme. Divákům se líbí hlavně veselohry a operety, a největší úspěch mají hry, které jsou přímo o nich. V roce 1991 jsme uvedli Pěst na

oko, ze které vlastně zbyl pouze název a Ježkovy melodie. Řešili jsme tam problém se ztrátou vlastní scény, úprk našinců do Československa, restituce, lustrace a podobně. Mělo to velký úspěch. Avšak upravovat či psát z gruntu nové hry vyžaduje strašně moc času, což při normálním zaměstnání není jednoduché. V roce 1992 byl naším neúspěšnějším představením „Poslední ze žhavých milenců“ od Neil Simona. Hru upravil a režíroval Tomáš Mašek, a tato celkem banální zápletka byla úspěšná tím, že se jednalo o lidi z Toronta.

Doufali jsme, že začne nějaká spolupráce s Československem. Posíláme sice na velvyslanectví do Ottavy náš zpravodajský bulletin, ale do dnešního dne se nikdo neozval. Před rokem 1989 vždy někdo z ambasády inkognito navštívil naše představení, ale to bylo asi z jiných

důvodů. Třeba se to teď po odchodu pana Dienstbiera všechno změní.

Původně jsme zamýšleli si pozvat herce z domova, aby si s námi něco stihli. Viktor a Jana Preisovi mají spoustu práce doma; Pepíček Bek nám odřekl ze zdravotních důvodů. Slavní herci doma jsou úplně neznámí zde v Torontě, a my si nemůžeme dovolit finanční neúspěch. Byli zde v roce 1990 Lasica a Satinský, měli úspěch, a přislíbili nám, že si příště s námi zahrají. Jenom nás trochu mrzelo, že když se promítal na Slovensku film o jejich zájezdu do Kanady, nikde nejmenší zmínka, že je pozvalo do Toronta české Nové divadlo. Problém je, že my nechceme dělat zájezdovou agenturu pro kabaretní vystoupení, my máme seriózní zájem pozvat si kolegy z domova na hostovačky, něco se od nich naučit, a možná, že něco se oni naučí i od nás.

A teď mám jeden rest: domluvil jsem se loni s panem Suchým, že něco společně spácháme. Zatím zůstalo jen u slov. Z naší strany. Ale jak my můžeme něco nabízet, když nevíme, co se vlastně doma hraje? Prostě chybí kontakt. A tak jestli tohle bude čistě někdo z profese, ozvěte se. V Torontě je hezky, a nezapomeňte, máme tu fajn partu.

Má vůbec ještě smysl hrát česky v Kanadě divadlo?

Já myslím, že má. Tuto otázku jsme položili našim divákům v roce 1990, a dostali jsme spoustu velice kladných odpovědí – a nejen od Čechů, ale i od Slováků. Jo, a ještě bych chtěl dodat, že to, co jsem napsal, jsou pouze moje názory, a že nevystupuji jako mluvčí divadlo.

Tak ti teda děkuji.
Já tobě taky.

Autor svého divadla

JIŘÍ SEYDLER, Praha

Divadlo Na zábradlí vzniklo v roce 1958. Ne rozhodnutím vrchnosti, ale zdo-la, mladými lidmi, kteří se chtěli realizovat. Po více než 40 let bylo bez nadsázky jakousi uznávanou autoritou českého divadelnictví. U začátků jsem pochopitelně

medii, k satirě. A vždy se bude pokoušet vnášet do českého divadelnictví nové, čerstvé, nečekané látky či nový pohled na témata už prověřená, známá.

Dramaturgie českých divadel stojí před velkým problémem, soudí K. Steiger-

anglická komedie, jsem přesvědčen, že nejen českého diváka – vždyť Kafka je i v cizině velice znám – pobaví a svým způsobem přinese i určité poučení. Zkoušet začneme dramaturgií Werflovy novely Dům smutku v režii Arnošta Goldflama; děj se odehrává na pozadí sarajevského atentátu v r. 1914, jde o nostalgickou veselohru nad zánikem rakousko-uherské říše. Koncem ledna začne zkoušet Jan Grossman Kupce benátského s originálním výkladem a překvapením určitě bude opera našeho skladatele Miki Jelínka na libreto Antonína Brouska (píšeme spolu), v níž vystupuje celý soubor. Na operu – původní záměr

thalie česká

nebyl, vzpomíná Karel Steigerwald. Divadlo prožilo dvě impozantní epochy, ta první byla za vedení Jana Grossmana v 60. letech, tedy v době, kdy tu nejúspěšnější a též nejhranější autor divadla Václav Havel pracoval postupně jako kulisák, lektor a dramaturg. Druhá éra je spojena se jménem Ewalda Schorma. Bylo to přibližně na rozhraní 70. a 80. let, Schorm tehdy nesměl být u nás z politických důvodů zaměstnán, přesto například jeho Hamlet, Maratón, Bratři Karamazovi a další inscenace patřily k tomu nejplodnějšímu, co tehdy české divadlo vytvořilo. Současným návratem Jan Grossmana vstupujeme myslím do další významné epochy.

Jako ve většině divadel jsou i u nás umělečtí pracovníci angažováni pouze na jeden rok, smlouva se vždy po roce obnovuje. Nepokládáme to za důležité, spíše si tím lépe uvědomujeme, že tu nikdo není věčně, pod penzí.

Nestanovujeme si žádný vyhraněný program, který se stejně pak nikdy neplní. Myslím, říká K. Steigerwald, že naše budova má v sobě nesmírně silný génus loci, který si sám říká, jaké divadlo tu chce a má být. Naše divadlo vždy bude inklinovat k jakési vyšší intelektuální úrovni, vždy k chytrému humoru, ke ko-

KAREL STEIGERWALD (47),
8 semestrů elektrotechnické fakulty, absolvent FAMU – obor dramaturgie, scénaristika, autor her Tatarská pouť, Dobové tance, Foxtrot, Neapolská choroba, Hoře, hoře, strach, oprátka a jáma, dopisuje hru Železná opona; nyní šéf činohry Divadla Na zábradlí.

wald. Ta slušná část českého divadelnictví se po celých 40 let nesvobody snažila hledat látku, která v zásadě korespondovala se situací, v níž jsme žili. Postavy her byli většinou utlačení lidé bez možnosti svobodného jednání, lidé, kteří byli nuceni nějakým způsobem se vyrovnávat s totalitní mocí. Přemoci ji nemohou, ani se jí zbavit, musí tedy hledat způsob, jak lidsky žít. Proto mělo v 60. letech takový úspěch absurdní divadlo. Za poslední dva roky se však situace radikálně změnila, všichni nyní mají takřka úplnou svobodu, před sebou široký prostor dávající možnost rozhodnout se pro jakoukoli volbu, z čehož ovšem vyplývá i zodpovědnost za tuto volbu. Je to zcela nové téma, dominantní myslím na řadu let.

Do druhé poloviny sezóny vstoupíme s Bennettovou hrou Kačkovo brko. Je to

Snímek JANA HRUŠÍNSKÉHO

byl opereta – si troufneme po nedávné zkušenosti, k padesátinám V. Havla jsme totiž vytvořili „operu“ napsanou na texty z jeho poslední knihy projevů, ověřili jsme si, že mají velký humorný náboj. Byl to náš dar, jakási přátelská legrárka, kterou Václav Havel rád a s úsměvem přijal.

Divadelní sezóna 1992 – 1993

JIŘÍ POCH, Praha

Přerod společnosti od komunistického k postkomunistickému režimu (a doufejme už liberálnímu, demokratickému) nese s sebou i nepředvídané (nebo málo předvídatelné) zkratky ve všech oblastech kultury, tedy i divadelní. Mnohá „kamenná“ divadla jsou ve stadiu kritické úvahy, zda obstojí v situaci, kdy přetrvává odliv divácké přízně, ovlivnění ztíženou ekonomickou situací a především rostoucím napětím na politickém kolbišti, kdy největším hitem se stává televizní zpravodajství a pozdně večerní pořad Co

...až navštívíte
Království české,
Markrabství moravské
či země přilehlé...

tyden dal. Sice už unavuje nerozšířovatelnou křížovkou „co příští den, týden, měsíc a hlavně rok dá“, nicméně láká i denervuje, jako na fotbalovém poli vyvolává někdy souhlas diváctva s verdiktem soudce či jeho vypískání.

Tenčí se subvence, někde, jako například v Brně, kde zaniklo Divadlo u Jakuba, zcela vysychají, k lítosti herců, ale často i diváků a veřejnosti. Naopak iniciativně vznikají nové, většinou studiové celky, ty už s promyšleným sponzorstvím, a tedy s nadějí, že se uchytí. U pražského Divadla na Palmovce například začalo provozovat studio Amfitryón, složené z absolventů DAMU, kterým divadlo velkoryse nabídlo malé i velké hlediště – za předpokladu, že za rok dokáží svou životaschopnost.

Typickým jevem, který zasahuje i tak specializovaný útvar jako je divadlo je odchod divadelních umělců – částečný, ale často i definitivní – od své profese do výrobní či provozní sféry. Před dvěma třemi roky by nikdo byl nevěřil, že třeba kladenská herečka Dana Homolová si pořídí kosmetický salón, že známý herec Jaromír Hanzlík oblékne smoking coby vedoucí diplomatického klubu, že neméně populární herec Luděk Munzar (pravda, v tomto případě šlo o nesmiřitelný, zásadní spor se šéfem činohry Národního divadla I. Rajmontem), jinak známý amatérský závodník na autech veteránech, přejde do oblasti obchodu náhradními automobilovými součástkami, že se Václav Vydra, zatím poslední z veleznámé divadelní dynastie, profesionálně začne zabývat podnikáním se starými zbraněmi.

Ale ponechme stranou tyto netypické jevy divadelního života, vraťme se k tomu nejpodstatnějšímu, divadelní tvorbě. Na první pohled je jasné, že více než kdy jindy jde o diváka; hlavní úlohu sehrává zřejmě atraktivnost repertoáru.

V té souvislosti si povšimneme tří hlavních aspektů problému. Z pochopitelných důvodů je to téměř stoprocentní eliminace východní, především ruské dramatiky, s ojedinělou výjimkou nesmrtelného Čechova. Dalším, řekl bych závažnějším faktorem, je rovněž téměř stoprocentní absence současné původní české hry. Z toho automaticky vyplývá až přemíra „západní“ tvorby, především prověřených titulů, často zdaleka ne nej kvalitnějších. Činohra Národního divadla například poněkud libivě (tisk se vyjádřil značně kriticky) nabízí díla E. Ioneska, H. von Kleista, J. N. Nestroye, L. Pirandela, G. Taboriho, Goldoniho, Racina, hned dva Shakespeary – tedy určitě autory, kteří mají co říci, ale spíše jednotlivě nežli jak se říká v jedné kupě; přitom v této sezóně se nepočítá s jediným současným českým autorem! Cílevědomější se zdá dramaturgie Vinohradského divadla, jednoho z mála, které netrpí návštěvnickou krizí; vedle Corneillova Cida, Molièrova Zdravého nemocného, Schnitzerovy Duše – krajiny širé... a Frie-lova Tance o slunovratu má přece jen původní novinku Oldřicha Daňka Jak snadné je vládnout aneb Karel IV.: autoportrét. Východočeské divadlo v Pardubicích se rozhodlo pro Marceauovo Vajíčko, starší dramaturgie Páralovy Profesionální ženy, pro „věčné“ tituly Cyrano z Bergeraku a Richarda III., Ostravské státní divadlo plánuje Schafferův Královský hon na slunce a antickou látku The-seus, Západočeské divadlo v Chebu nabízí atraktivní satirickou komedii J. Audibertiho Alarika. Divadla studují či plánují díla Saroyanova (pozoruhodný je pokus o jeho dramatinizovaného Tracyho Tygra), R. Nashe, W. Allena, O. Wilda, M. Frayna, H. Pintera a dalších, kteří se v minulých letech nedostali na prkna našich divadel buď pro strohý příkaz, nebo z valutových důvodů.

Tento zcela neúplný výčet naznačuje pouze námětovou mozaiku současného českého divadla. Ekonomické i tvůrčí problémy nesporně ovlivňují jeho tvář; Pavel Tigrid na mou nedávnou otázku, co soudí o stavu českého divadla, se vyjádřil značně optimisticky, i když je třeba vzít v úvahu, že jeho pohled zahrnuje pouze scény pražské: divadel je trochu moc, ale jsou většinou dobrá, osobně jsem s tím, co předvádějí, spokojen, myslím, že jsou na evropské úrovni.

Berme tato slova s jistou dávkou opatrnosti, pan Tigrid je taktický diplomat, ale nikdy neřká to, co si nemyslí. Napočítal jsem celkem 64 divadelních celků v České republice (z toho 24 pražských) a rovněž soudím, že se za jejich úroveň a úsilí nemusíme před Evropou stydět. A že se v nové, vzrušující době ona proslulá prkna, která údajně znamenají svět, stanou plodnou línou nových, nadějných a doufejme i velkých talentů.

JOHN LENNON V PRAZE

bohužel nikdy nebyl. Pár dnů po tragické smrti – v roce 1980 – na legendární pražské Kampě, na Velkopřevorském náměstí, se sešli jeho českoslovenští příznivci v pietní úctě. A pak rok co rok, přesně 8. prosince.

Scházeli se tiše ve jméno jeho *All you need is love*. Spřízněná setkání nebyla ani bez přízně tehdejší policie – *Veřejné bezpečnosti a Lidových milic*.

Lennonova zeď byla neustále plná citátů, veršů, výkřiků. Ale také v okamžiku čistě vymalovaná. Zamalovaná. Policí. A opět nové vrstvy a vrstvy myšlenkové revolty jeho nejenom pražských stoupců. A opět nové a nové nářečí. Kdo z koho. Z rockového mýtu – mýtus politický.

Revolta prošla revolucí. I s Lennonovou všudepřítomnou láskou. Jeho *Imagine* se bohužel zatím zdá čím dále, tím více pohádkou písní ještě nenarozených. On však žije. A bude rok co rok symbolicky ožít na staropražském poloostrově Kampa.

Kytky, svíčky, vzpomínky. Písničky. A láska. Snad jednou budeme i my všichni žít tak, jak si to představoval kdysi on. Politiku vyměníme za písničku. A budeme žít. Především tady na tomhle světě u nás doma...

ASV

Svou nízkopodlažní kloubovou tramvaj představila v Praze německá firma AEG, součást koncernu Daimler-Benz. Elegantní stroj dlouhý 27 metrů má výšku nástupů a průchozí uličky jen 30 cm nad povrchem země, tj. 10 cm nad úrovní nástupního ostrůvku. Je ovšem pro nás zatím cenově nedostupný (asi 4 milióny DM). V rámci kooperace s ČKD Praha proto připravila firma AEG dlouhodobý výrobní program přímo v Praze, který by umožnil podstatné snížení ceny. Zajímavou nabídkou pro pražský Dopravní podnik je i vybudování městské nadzemní rychlodráhy Praha–Kladno, která je rovněž součástí kooperálního projektu AEG s ČKD Praha.

– str –

Politika

ARISTOTELES

Dále jest nutno pojednati o udržování ústav jak všeobecně, tak v každé ústavě zvlášť.

Předně tedy jest zjevno, že, známe-li příčiny, pro něž ústavy berou zkázu, známe také prostředky, jimiž se udržují; neboť to, co jest opačné, působí opačně, a zánik jest opakem zachování.

A tak, má-li se v ústavách dobře smíšených dávat na něco pozor, tedy na to, aby se nedálo nic protizákonného, a zvláště je nutno býti na stráž před maličkostmi; protizákonnost se totiž

vplíží tajně, jako malá vydání; opakují-li se často, ničí majetek. Útrata se totiž nepozoruje, poněvadž se neděje najednou; neboť rozum jest tím klamán, jako klame sofistický úsudek: je-li každá jednotlivá věc malá, pak i jejich souhrn. Ale to jest jen v jednom smyslu pravda, v druhém nikoli: celek zajisté a souhrn není malý, nýbrž jest jen složen z malých částí. Proto jest třeba dávat pozor na ten začátek.

Leichterova FILOSOFICKÁ KNIHOVNA
Svazek 23 / Léta Páně 1939

Třináct medailí z Barcelony

VÍT STRAŇÁK, Praha

Paralympiáda (paralelní olympiáda tělesně postižených sportovců), která letos proběhla už po deváté, se ve dnech 3.–14. září stala v Barceloně skutečným sportovním svátkem. Neobyčejný zájem diváků o paralympijské hry (průměrná návštěva 50 000) vytvořil kulisu, která se blížila té olympijské. Nás může těšit mimořádný úspěch čs. paralympijské výpravy. Pouhých 30 sportovců (z celého počtu čtyři a půl tisíce) tu vybojovalo 13 medailí. Dvě zlaté – v běhu na 1500 a 3000 m – získala nevidomá **Pavla Valníčková**, která přidala ještě bronz na 800 metrů. Další zlatou medaili vybojovala v hodů diskem vozíčkář **Miloslava Běhalová**, která výkonem 19,22 m překonala o více než metr světový rekord. Prvenství z královské disciplíny – pěti-

Nevidomá Pavla Valníčková z Československa probíhá cílem závodu na 3000 m. Další zlatá. Vpravo její vodič Pavel Hurdálek.

Snímek ČTK, Praha

boje vozíčkářů – si odváží **Vojtěch Vašíček**, rovněž ve světovém rekordu. Stříbrné medaile z Barcelony přivezli **Věra Jirásková** (hod diskem částečně mobilních vozíčkářů), **Lubomír Šimovec** (cyklistický závod na 57 km) a **Anton Sluka**, jen těsně poražený Angličanem Farnellem v maratónu slabozrakých. Bronz přidali **Štefan Bogdan** v hodů oštěpem vozíčkářů, **Dušan Leipert** v hodů diskem mužů

baron Coubertin by držel oba palce!

s postižením dolních končetin, **František Gödri** v pětiboji zrakově postižených, **Pavla Zemanová** ve skoku do dálky zrakově postižených a družstvo **čs. volejbalistů**. Věřme, že tento úspěch bude mít vliv jak na rozvoj sportu tělesně postižených u nás, tak i na rozšíření naší reprezentace pro příští paralympiádu za čtyři roky v Atlantě.

***

V září byla Pavla Valníčková v anketě redaktorů českého deníku MF DNES vyhlášena sportovkyní měsíce.

Před tím, než v Barceloně získala 2 zlaté a jednu bronzovou medaili, vybojovala v Albertville na paralympiádě v lyžařských soutěžích stříbro a bronz.

Nyní je ve Filadelfii ve škole pro zrakově postižené, kde se seznamuje s novými elektronickými pomůckami pro nevidomé. Přerušila v Praze na rok vysokoškolské studium, běžecy tréning však doufáme, ne. Běhá prý u jedné americké rodiny v jejich domě do 165 schodů. Jeden argentinský atletický trenér je ochoten s ní občas absolvovat deset – patnáct kilometrů.

TVAROŽNÍK TAK DIETNÍ, JAK JEN LZE

Do mísy dáte jednu kostku tuhého umělého tuku, čtyři vejce, 30 dkg moučkového cukru, jeden balíček rozinek, vanilkový cukr, prášek do pečiva, šest lžic dětské krupičky a kilo tvarohu. Vše promícháte a snažíte se hmotu vlít na vymazaný plech. Nejde-li to, přidáte trochu mléka. V horké troubě pečete do růžova. Krájíte na čtverečky. Můžete jíst teplé i studené k čaji, kávě či koňaku. Na jeden čtvereček moučnicku (10 × 10 cm) jeden koňak. Jíte a pijete, jíte a pijete, jíte a pijete...

K tomu se hodí Carmina burana Carl Orffa, zejména „Bibit clerus“. Začtete se v Západu Today do článků Oty Ulče o studiu v USA. Jakmile budete mít dojem, že některý článek čtete dvakrát, nechte moučnick moučnickem.

-KH-

Z_t Testuje

Sýr dělaný na koleně

Pro ty, kteří již zapomněli na české idiomy, jenom konstatujeme, že výroba lahůdky zvané sýrový dort nemá s kolenem nic společného. Tato větná vazba jenom zdůrazňuje, že málo lidí dělá mnoho dobrých věcí.

Výrobek je kombinací sýra taveného z ementálu, eidamu, blafáckého zlata, másla, koření a soli. Má kruhový tvar a je proložen jako dort asi půlcentimetrovými plátky ostrého rokfou. Tak vznikne vynikající chuťová kombinace, která ve spojení s čerstvým rohlíkem vám poskytne vynikající gastronomický požitek.

Zapijete-li sousto pak moravským veitlínem či Müllerem je to českomoravská báseň. Neškodí ani červený tramín (Čechy s Moravou patří prostě k sobě).

V socialistickém Československu jsme si kdysi zvykli, že všechno, co za něco stálo, vymysleli nebo vyrobili fandové. Nikdo to od nich obvykle nechtěl, často pracovali i proti vůli strany a vlády.

Tak nějak to bylo i s tímto sýrem, který vymyslel jihočeský „sýrařský“ nadšenec pan František Kolář, a dnes ho vyrábějí v Nuselské mlékárně v podstatě čtyři ženy. Je to manufaktura jako za časů raného kapitalismu. Ruční práce je všude drahá, tedy i tento sýr není v Čechách nejlevnější. Deset korun za deset dekagramů však tak horentní suma není. Je to polovina marky a třetina amerického dolaru.

Chcete-li jej objednat, napište paní **Blaženě Horčíčkové, Nuselská mlékárna, Janouškova společnost s r.o., Nuselská 53, 140 55 Praha 4 – Nusle, tel. 42 34 12, fax 42 15 55.**

Ještě poznámka na konec. Jedinou nevýhodou je poměrně krátká záruční doba – pouhých deset dnů. Mohli by si na něm tedy pochutnat i v Paříži. Když ho dají do konzervy, tak pak i v Adelaide.

-KH-

MILÁ REDAKCE

S velkou pozorností som sledoval posledné udalosti okolo Zápádu a posledne aj Vaše vysvetlenie v Novom Domove (ktorí sú tak milí, že na adresný štítok píšú pre nás „31 Dec. 99“). Je mi ľúto a z toho smutno, keď už teraz počet exilových-zahraničných časopisov sa tak zmenšuje. Veľkí ľudia v tejto súvislosti napadne, ale vari krátko: škoda, že pán Dr. A. Wagner, ktorý má inak výborné pero, nechával zo svojich riadkov tiecť žľez. Iste má na to svoje dôvody, ale vari treba poznať mieru! Kedysi dávno som svojmu synovi urobil nad jeho pisací stôl štítok: „Nenechaj sa nikdy uniesť zlostou!“

Nuž nezostáva nám iného ako veriť na to čo slubuje pán Klaus, totiž že nikdy nebol taký dobrý pomer Slovákov a Čechov ako bude po rozpade ČSFR. My sme tu v Holandsku v šťastnej pozícii (nie žeby sme boli múdrejší ako inde), že sme nemali také spory, hoci nám prirodzene niekedy tiež „ušli huby“ a azda aj preto, že ako Slovák som „predsedal“ aj Čechom a tak zahriakol som zavčasu zlomyseľníkov na oboch stranách.

Nuž zabíjate ma, ale ja namôjdušu neviem ako bude zostavené budúce OKNO po 1. januári 1993. Ani Vy, ani my tu a ani ja sme ešte neboli v takej pozícii v živote. A tak vari počkajme na orakulum pána Klauza, zachovajme si rozum, ale najmä srdce pre obe budúce republiky – a ani my a naši pisatelia „nenechajme sa uniesť zlostou“!

A to vari v Západe ste doteraz robili a budete robiť aj v TODAY? To Vám zo srdca želim a s prepáčením, že som Vám tak zdĺhavo na Vašu krátku otázku napísal.

Ešte raz s vdakov za posielanie, priateľsky Vás i Vašich členov redakčnej rady pozdravuje

prof. T. GRANDTNER, Nijmegen

A TEĎ NĚCO OD NÁS – Z HARARE

Otec F. Hancko, kněz řádu Jezuitů, sezval stručným listem před pár měsíci všechny Čechy a Slováků žijící v Harare, resp. v Zimbabwe, aby se zúčastnili mše svaté k uctění památky sv. Václava, patrona země České, konané 28. září na ambasádě v Harare. Vzhledem k speciálnímu charakteru mše přišlo hodně lidí. Otec Hancko mluvil docela dobře. Nejhorší chvíle však nastala, když přivolał tajemníka, aby četl z bible. Co četl už nevim, jen si pamatuji, že nakonec bibli sklapl a řekl: „.... počuli ste slovo Božie.“ Řekl to takovým tím promaštěným komoušským hlasem. OK – řeknete si, a co dál? Dál toto: dozvěděli jsme se, že velvyslanec hodlá uspořádat vepřové hody 1. listopadu (první pátek v měsíci, jako obvykle) a při té příležitosti chce též vzpomenout 28. říjen... Nemohli jsme s tím souhlasit – a pár lidí v Harare též – a tak jsme se slušně ustrojili a jeli za panem velvyslancem. Přijal nás vládně. Vysvětlili jsme mu, že dle našeho názoru se oslava 28. října překládá nedá. Překládání různého bylo za komunistů dost. Též jsme mu řekli, že konat vepřové hody na Dušičky je podle nás úplně nevhodné rovněž, a že se obávám, že nejen my, ale i jiní lidé prostě nepřijdou. Pan velvyslanec upadl do hlubokého rozčilení. Ihned zavolał své nové spolupracovníky, a zeptal se jich, co si o našem prohlášení myslí.

Jeden z nich se zle rozkatil a slovy stěžl diplomatickými nás roztrhal. Pan velvyslanec to vzal za lepší konec: „.... nejsou peníze a z Prahy nemají žádný oficiální příkaz k oslavě!“

Mezitím volali p. Hancka, jenž řekl: „.... ach Bože, když jsou 1. 11. Dušičky, tak já mohu sloužit mši před těmi hody.“ Pak pan velvyslanec volal ještě předsedkyni Klubu čs. krajanů v Zimbabwe, ale nenašel ji, pokoušel se dovolat do Pretorie a zjistit, co tamější diplomaté na to, ale také nedostal spojení. Usoudili jsme, že situace je patová, panu velvyslanci jsme poděkovali, že nás přijal, a odešli jsme. Za dva dny jsme se dozvěděli, že oslava 28. října bude. A byla. Pan velvyslanec měl krásný projev. Pilo se šampaňské a všichni byli velice spokojeni.

Pár dní na to byly vepřové hody. Pán Bůh se však na to evidentně nemohl dívat, neboť většina hodujících dostala v následujících dnech sračku, pardon průjem dosti vleklý ...

M. a J. JAKUBIČKOVI, Harare, Zimbabwe

JAK JEN SE BUDE JMENOVAT???

Nebyl jsem sice nikdy u skautů, moc se mi ale vždy líbilo heslo, které měli na opasku – „Bud připraven.“ V životě může se přihodit ledacos a tak člověk by vskutku měl být připraven na všechno. Obzvláště v posledních letech odehrály se ve světě události takřka neuvěřitelné. Zatím co skauti byli připraveni, já jen žasnou.

Ve skautu nebyla zřejmě ani většina politiků nového, svobodně zvoleného parlamentu v Československu, nebo když tam vypukla svoboda, namísto tvoření potřebných zákonů hádali se dlouze o pomlčku v názvu státu. A tak i zde bude asi dobré být připraven na každou možnost, aby se při rozpady ČSFR nemuseli zase Češi hádat s Moravany o nějakou tu pomlčku.

Mě by vůbec nevdal návrat Království českého, řekněme takové úrovni jakou mělo za Přemysla Otakara II nebo Karla IV. Bylo by asi pěkné Václava Havla nastolit na královský trůn a doufat, že v tradici svého předchůdce knížete Václava, bude také posílat notný počet volů do Němce. To by naši zemi prospělo náramně.

Nuž zamysleme se a zkoumejme možnosti názvu pro Čechy a Moravu. Co takhle Čechava? Nebo snad Čechrava? Čechy Morava. Ty Čechy vůbec nemusí být na prvním místě, už by bylo na čase dát přednost menšímu a staršímu bratříčkovi – proto tedy Morchy! O domluvu s Moravany se já vůbec neobávám, horší to bude přihlásili se o svoji státnost také Slezané, potom to bude komplikovanější – Čechmorsleszsko vůbec nehodí, Slezčeraava, Morčeszsko, či snad Morčesko? Slezčechava. Bohmorezsko, Slezmormia ... atd. Jak vidíte možnosti je přemnoho. A to až se státnicky uvědomí také šohajové na Slovácku, psohlavci z Chodska, votroci z Hradecka, Žižkováci ... potom tvořit nové názvy bude lahodou. Důležité jest být připraven!

Napadá mne ještě, zdali já, žijící v Austrálii, jsem vskutku povolán radit v této věci. Vždyť já ani nevim, jak se vlastně jmenuje země ve které žiji. Máme královnu, mělo by to tedy být Království australské – ale není! Svaz australských států? Společné bohatství (commonwelth) Austrálie? Nevim. Běžně pro tuto federaci používáme název kontinentu totiž Austrálie, a to bez ohledu na to že na nejmenším světadilu existuje ještě jiný nezá-

vislý státní útvar – provincie Hutt River s princem Leonardem. Takže s tím názvem státu nejsou na tom Australané o nic lépe. Co kdybych tak poradil jim podle vzoru domoviny – NSWská, Viktoriánská, Queenslandská, Jihoaustalská, Západoaustralská a Tasmánská Federativní Republika – at i zde nastane ten čas hledání nového názvu pro republiku. Aby nám nějaká pomlčka zcela nerozložila Austrálii.

J. KOVÁŘÍČEK, Austrálie

ŘEKNE-LI SE KORBEL

Milovníkům piva se vybaví představa jejich oblíbeného nápoje, fotbalovým fanouškům česko-americký milionář, spartánským zhrzenec a slávisťtíky dobroděj Boris Korbel ...

Málokdo si vzpomene, že stejného jména je v USA město, které založil Čech. Byli vlastně tři bratři toho krásného jména Korbelové ... Nejstarší z nich František se narodil roku 1830 v Novém Dvoře u Bechyně. Po studiích v Jindřichově Hradci složil přijímací zkoušku na Techniku v Praze.

V povstání roku 1848 patřil mezi aktivní revolucionáře. Po kapitulaci uprchl z Prahy s několika jinými studenty a přidal se ke studentským legiím na Slovensku, kde povstání pokračovalo ...

Po návratu do Prahy, kdy doufal, že se na jeho osobu již zapomnělo, byl ihned zatčen a uvězněn v Černinském paláci, tehdejších kasárnách. Jedné noci František však uprchl a za pomoci pražských přátel se v ženském přestrojení dostal přes hranice do Saska a pak do New Yorku, kde pracoval jako vykladač lodí. Později dostal místo vyměřovače a geometra Panamské dráhy. Po dokončení stavby této železnice se odebral do Kalifornie na místo, kde dnes stojí San Francisco. Začal pracovat v továrně na tabákové bedýnky a postupně, po získaných zkušenostech se stal v tomto závodě ředitelem. V roce 1860, kdy v Rakousku byla vyhlášena amnestie pro vzbouřence z roku 1848, se František vrátil do rodných Čech. Již ale na hranicích pochopil, že jeho pochyby, které o Rakousku měl, byly oprávněné... Byl postaven pod policejní dozor. Po třech letech, kdy persekuování a omezování osobní svobody neustávalo, odešel František Korbel tajně zpět do Ameriky. Krátce potom následují jej i jeho bratři Antonín a Josef a společně se usazují v Kalifornii.

V San Francisco zahájili výrobu dřevěných krabiček na doutníky a začali obchodovat s cedrovým dřevem. Svou první loď nazvali jménem Bohemia.

Roku 1881 založili pilu v osadě North Fork. V roce 1883 dokončili železniční spojení s přístavem Eureka. Půda z vykáčených lesů byla využita k založení rozsáhlých vinic, kde kolonie českých vinařů, kteří přijeli za Korbelem, pěstovala mělnickou i ostatní evropskou révu. Osada North Fork měla 92 domů, kostel, školu a kanceláře. Na pile pracovalo 150 zaměstnanců, jejichž počet vzrůstal. Přibýly obytné budovy, obchodní dům, hotel. V roce 1892 byl zřízen poštovní úřad a při té příležitosti městečko přejmenováno po svém zakladateli na Korbel.

Jméno městečka Korbel zůstalo dodnes a připomíná nám pevnou vůli i houževnatost našich předků.

František Korbel, starý vlastenec, revolucionář a odpůrce domu Habsburského se dožil i toho, v což už ani nedoufal: rozpadu mocnářství. Jako stařec téměř devadesátiletý se vrátil v roce 1918 do Prahy, kde na Nový rok 1920 zemřel...

V. BUBÁK, Kanada

Přišlo poštou • Přišlo poštou • Přišlo poštou

VÁŽENÁ PANÍ ADMINISTRÁTORKO,

jakožto bývalé čtenářce časopisu Západ se mi dostává nabídek od dvou „pozápádových“ časopisů, dovolte abych se k tomu vyjádřila. Dělán to po obdržení Vašeho dopisu čtenářům a v rychlosti, neboť jakožto „businessmanka“ mám problém všechno stihnout. Předně na mne velice nepříznivě zapůsobilo vaše dohadování se a vzájemné obviňování s konkurenčním časopisem Polygon. Myslím, že je naprosto zbytečné a řekla bych i pod úroveň zatahovat od vašich sporů nevinné čtenáře, kteří o tom nic nevědí. Vůbec se mi už nelíbí veřejně někoho pomlouvat, ať už je skutečnost jakákoliv. Nepovažuji za žádnou vinu, když někdo nabídne, v rámci získání odbytu, svůj časopis. Je přece jen na čtenáři, ať si vybere, který se mu víc líbí. Tak to chodí zde v kapitalismu normálně – i já se musím tímto způsobem ucházet o zakázky, chci-li mít

práci. (Jsem landscape-contractor) – A nikdo mne proto nepomlouvá, aspoň doufám. To je taková typicky česká vlastnost.

Váš časopis tedy nechci odebírat z těchto 2 důvodů – že vychází v ČSR a je na špatném papíře. Děkuji za nabídku a přeji Vám úspěch v podnikání.

M. PAUCKOVÁ, Kanada

P.S. Díky vám všem za hezký časopis Západ, který mně i jistě spoustě jiných dělal společníka v těžkých chvílích emigrace, pomáhal radou, uveřejňoval zdarma inzerci, konejšil, oplýval humorem, prostě byl SUPR. Nikdy mu to nezapomenu.

M. P.

MILÁ PANÍ REINIŠOVÁ

I changed my mind, po posledním čísle v kterém jste dali slovo V. Klausovi, a uveřejnili zajímavou

informaci o Nostickém paláci a jiné. Začínám nabývat důvěru, že Západ si svou úroveň zachová a prosím, abyste mne i nadále podržela na listině předplatitelů. Šek příležitostně odešlu. Mám tuto připomínku: Mějte odvalu, kterou postrádal milulý šéfredaktor.

Srdečně

Dr V. HEAVEN, Kanada

KTO SOM JA?

Lucinka Vacková, (5 let)*

Mamička je Slovenka Anička
Tatínek je Sláva Čech
A kto som ja
Kdo budu já
Lucinka PF 73

ŠTASTNÝ NOVÝ ROK!

* Přepsala maminka

Important Information For Parents

In January 1993, the new Child Tax Benefit begins.

What is it?

The Child Tax Benefit combines the existing Family Allowances and tax credits for children into a new tax free, monthly payment. It also includes a new supplement for low income working families.

The benefit provides more money for children – \$2.1 billion more, over five years – and targets money to those families who need it. In fact, most families will receive more money than they do now.

What are the improvements?

The benefit is fairer and simpler. It is designed with a very important goal in mind – to ensure that the money reaches the families who need it, as quickly as possible.

- The monthly payments are tax free.
- Because benefits are delivered each month, parents no longer

have to wait until the end of the year to claim child tax credits.

- There is no need to make annual applications – benefits are automatically calculated from the tax returns you file each year.
- Benefits can be adjusted quickly when there is a change in your family, such as the birth of a child.

What do I have to do?

Watch your mailbox.

A special information package is being sent to people who currently receive Family Allowances. Please read it carefully. It tells you how the benefit is calculated and how much you will receive if your family qualifies.

If you have not received your information package by the end of November, please call this toll-free number: 1-800-387-1193. (For service in French, 1-800-387-1194).

In January the new monthly benefits will begin.

Please remember to file your 1992 income tax return to continue to qualify for the Child Tax Benefit.

The Brighter Futures Initiative.

As part of the Federal Government's Brighter Futures Initiative, the new Child Tax Benefit is an important step toward providing a brighter future for our children.

By working together, we ensure that every Canadian child looks forward to a brighter future.

Government
of Canada

Gouvernement
du Canada

Canada

VÁŽNĚ (I NEVÁŽNĚ) z Č + S tisku

Ing. Miroslav Štěpán, jeden z nejvyšších funkcionářů bývalé KSČ byl jednou z místních organizací přijat za člena nové KSČM (Čech a Moravy). Její současný předseda nad tím projevil nelibost. Nechápeme proč. Jde přece o osvědčivšího se soudruha.

Jiří Hanák se v Lidových novinách zamýšlí nad osudem památníku u Trnavy, věnovanému 1018 padlým Čechům a Moravanům, kteří zemřeli v boji za Slovensko proti komunistickému Maďarsku Bély Khuna.

Podle mínění některých poslanců národní rady Slovenské republiky by měla být univerzita v Trnavě rozpuštěna, neboť údajně nezaručuje kvalitní výuku. Ostatně tuto školu nemá rád také ministr Slobodník. Odeslání jí zámek od dveří. Není divu, když na ní měli přednášet lidé jako Miroslav Kusý a Fedor Gál.

Rómové (Cikáni) v severních Čechách propadají panice, neboť jim vyhlásila válku anonymní Eskadra smrti. Tato tajná organizace zaslala novinám svou výzvu. Poukazuje v ní na vysoký podíl Romů na kriminalitě, spojený s neobyčejnou brutalitou. Policie je, podle ní, proti romským zločincům bezmocná. Tak chce vzít Eskadra smrti zákon do svých rukou. Že by i Severočeši se oblékli do bílých káplí?

Stopadesáté výročí natočení prvního žejdlíku pravého plzeňského Prazdroje oslavila po Plzni v důstojném prostředí secesního Obecního domu i Praha. Ne výročí bitev, ale přesně toto je důvod k oslavám.

Kanadsko-australský film Černé roucho (Black Robe) pojednává o činnosti jezuitského misionáře v nitru Kanady byl uveden v Praze do kin. V ne podružné roli zde hraje nádherná kanadská příroda.

Od prvního listopadu 1992 zdražil v obou republikách benzin. Sice jen o necelé 2 Kčs, což však nevadilo českým a slovenským šetřílkům stát fronty s kanystry. Největší nedostatek benzínu byl pryč v Košicích, což místní obyvatelé přičítali nepříteli pana Mečiara. Chtěli totiž Svobodné město Košice.

Vědci nejrůznějších oborů se sešli v pro-

storách pražského hradu na konferenci o české státnosti. Shodli se na tom, že existence Českého státu je nepochybná a je dána jeho tisíciletou tradicí. Nevzniká jako negace Československa, k jehož dílu i chybám se hlásí.

Rímská policie osvobodila 25 českých a slovenských prostitutek, které pracovaly jako nevolnice pro klan občanů z bývalé Jugoslavie. Holky dostaly jenom najíst, jinak ani líru. Jenom „nářez“, když chtěly utéci. Pak, že řemeslo má zlaté dno.

Gabčíkova přehrada se stává evropským politickým problémem. Máme tři ministry zahraničí (nejednou) a přesto to klubko nemohou rozplést. Tím spíše, že se mezi sebou nemohou dohodnout ani čeští a slovenští ministři federální vlády.

Na staroslavném Vyšehradě se před 28. říjnem uskutečnila slavnost k obnovení Českého státu. Řečníky byli Václav Klaus, Milan Uhde a Václav Havel. Podle deníku Blesk byl Václav Klaus s paní nejelegantnější dvojicí.

Bývalý chemik a basketbalista Jiří Lizálek, který je většinovým vlastníkem švýcarské firmy Just Cs, uvádí na český trh léky vyrobené z bylinek podle receptur helvetských babiček.

Seržant americké armády J. S. Rondau z posádky Bad Kreuznach v Německu byl obviněn ze špionáže pro bývalou československou rozvědku. Bude-li mu vina prokázána, hrozí mu odnětí svobody na doživotí.

Slovenský týdeník Politika přináší podezření, že Alexander Dubček se stal obětí atentátu. Prý zasáhl skrytý střelec s ultrazvukovou puškou. Oponuje tak oficiální verzi, že příčinou autonehody byla nepřiměřená rychlost.

Bylo zastaveno trestní stíhání proti neznámému pachateli, který údajně odcizil v „Tisovce“ více seznam agentů StB. Podnět prokuratury poskytla výpověď majora MV SR Leonarda Čima (emigroval v létě do Švýcarska), jehož měl vyzvat k této akci tehdejší ministr vnitra Vladimír Mečiar. Na odvozu materiálů se podílel i fidič Ján Reznik (který řídil vůz, který havaroval s Alexandrem Dubčkem).

České divadlo postihly dvě ztráty. Zemřeli herci Vladimír Hlavatý a Darek Vostřel.

Prvního znali naši čtenáři i z filmů z první republiky (třeba Minulost Jany Kosinové), druhého pak z TV seriálů z 68. roku a jiných divadelních kreač. Byl ředitelem divadla Rokoko a spolu s Jiřím Šaškem vytvořil dvojici, vycházející z dědictví V+W.

Podle slov guvernéra Státní banky Československé Josefa Tošovského i v případě, kdyby zůstala zachována jednotná měna, byla by obměna platidel nevyhnutelná a nové peníze se připravují již delší dobu. Na jejich lících stranách však u českých korun nahradí původně uvažované slovenské osobnosti významné české ženy, jejichž tváře se tak poprvé dostanou na naše bankovky: půjde o portrét B. Němcové (pětisetkoruna), E. Destinové (dvoutisícovka) a sv. Anežky České (padesátikoruna). Na lici desetikoruny má být Svatoopluk, na dvacetikoruně Přemysl Otakar I., na stokoruně Karel IV., na dvousetkoruně J. A. Komenský, na tisícikoruně F. Palacký a na pětitisícovce T. G. Masaryk. Připravuje se také ražba nových mincí, kde k dosud užívaným hodnotám přibude ještě dvacetikoruna a padesátikoruna.

Slepá důvěřivost se nevyplácí, jak může potvrdit 35letý muž, který po ústní dohodě předal neznámému partnerovi 10 000 DM s tím, že mu přinese za ně 200 tisíc korun. Směnárníka ani peníze od té doby nespátřil.

Prapodivný veksl se snažil té realizovat v Praze zahraniční turista. Na polských bankovkách v hodnotě šesti tisíc zlotých načmáral inkoustovou tužkou slůvko „česki“ a snažil se je udat coby 6 000 Kčs. Divil se, že ho chytí a že může jít sedět až na 8 let. Svátá prostoto! A to jsme pryč z Království Václava Klause I.

Britský list „What's Brewing“ vydávaný hnutím za opravdové pivo (CAMRA) bojuje za budějovický Budvar. Tvrdí, že značka je špičkovým evropským nápojem. Pohlacením tohoto pivovaru světovým gigantem Anheuser-Busch by pivaři mohli přijít o vynikající lahůdku. Americký Budweiser se skutečně s Budvarem srovnat nedá.

Poslední věta předchozí zprávy připomíná krásnou židovskou anekdotu. Stručně: Rabín dal na synagogu vyhlášku, která tvrdila, že ten, kdo vstoupí na posvátnou půdu modlitebny bez klobouku na hlavě, dopouští se stejného hříchu, jako kdyby cizoložil. Přes noc tam přibyl nápis: Zkusil jsem obojí, srovnat se to nedá. Anekdota však v českých novinách nebyla. Tu má jenom Západ Today.

-KH-

Na konci starého roku sluší redakci blahopřát čtenářům k novému. Prejeme jim i sobě alespoň měsícnik, aby bylo možné tisknout vše, co nám dopisovatelé z celého světa posílají. Při nejlepším vůli nedostaneme na stránky Západu today vše, co bychom chtěli. Dovolte jenom takovou technickou maličkost. Nepište nám víc jak 4-5 stránek rukopisu (60 úderu na řádek a 30 řádek). Není možné, aby časopis jako ten náš, měl jenom 5 dlouhých článků a nic víc. Čtenáři chtějí také krátké materiály. Zkratka, všeho moc škodí.

Chtěli bychom tedy použít slov české koledy:

Nesem vám noviny, - pokud možno každý měsíc v roce 1993

Tak tedy PF 93

redakce

**PUBLICATION
COLUMN WIDTH:**

8 to 9 picas
9.5 picas
10 to 11 picas
11.5 to 12.5 picas
14 to 15 picas

**SIZE TO BE
ORDERED AS:**

Float width as necessary in 5 columns x 100 lines
4 columns x 100 lignes
Float width as necessary in 4 columns x 100 lines
Float width as necessary in 4 columns x 100 lines
Float width as necessary in 3 columns x 100 lines

CANADA'S FIREARMS AMNESTY

November 1 to 30, 1992

Think gun safety. Make it count.

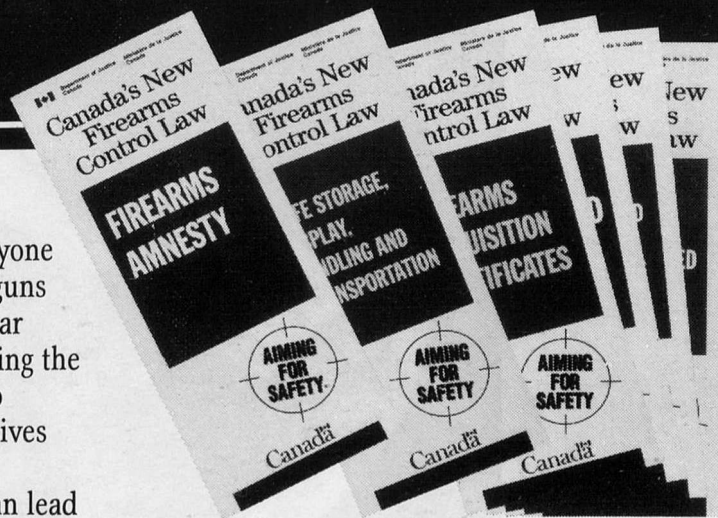
The new firearms control law gives everyone the chance to turn in unwanted or illegal guns and register restricted weapons without fear of prosecution for possession offences during the amnesty. The amnesty means you can also dispose of any prohibited weapons, explosives or ammunition.

Too often, forgotten or neglected guns can lead to a tragedy.

The amnesty is an ideal opportunity to get rid of weapons you no longer want.

Taking advantage of the amnesty is easy. Simply unload the gun and turn it over to your local police. If there is the slightest risk or if you have any questions, call your local police.

Make it happen for the safety of you and your family.

**AIMING
FOR
SAFETY**

Find out more about the Firearms Acquisition Certificate, safe storage, restricted and prohibited weapons or other parts of the firearms law that concern you. Ask your local police for brochures.

Department of Justice
Canada

Ministère de la Justice
Canada

Canada

KOMERČNÍ
BANKA^{a.s.}

**On 19 February 1992 Komerční banka, a. s.
became the first commercial bank
in the former Eastern bloc countries to introduce
an on-line Automated Teller Machine
network /Bankomat/.**

**The system accepts both domestic
and international Eurocard / MasterCard
and Cirrus Cards.**

At the present time it is not possible to use Eurocheque cards
with Komerční banka's
Bankomats. This service, however,
will be available in the near future.

*ATM – nonstop service
ATM lobby – office hours on!*

Location and ATM Type

KB CENTRUM	ATM	Na Příkopě 3, Praha 1
KB Praha 1	ATM lobby	Na Příkopě 28, Praha 1
KB Praha 5	ATM	Štefánikova, Praha 5
ÚDA Praha 6	ATM	Vítězné nám. 4, Praha 6